

Creatieve diensten op het platteland

Een kwalitatief onderzoek naar de effecten van het platteland en regionale krimp op de bedrijfsvoering van de creatieve zakelijke dienstverlening.

Naam: Gosse Bouter
Studentnummer: S2527863
E-mail: gosse_94@hotmail.com
Studie: Bachelor Sociale Geografie en Planologie
Datum: 23-01-2017
Begeleiders: Prof. dr. D. Strijker
Ir. B.M. Boumans

**rijksuniversiteit
groningen**

**faculteit ruimtelijke
wetenschappen**

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de locatiekeuze die ondernemers voor hun bedrijf hebben gemaakt en de effecten van deze locatiekeuze op de bedrijfsvoering. Het betreft bedrijven die tot de creatieve zakelijke dienstverlening behoren en gevestigd zijn op het platteland in een krimpgebied in Noord-Nederland. De creatieve zakelijke dienstverlening is oververtegenwoordigd in steden, omdat een stedelijke omgeving meerdere voordelen heeft ten opzichte van het platteland. Het aantal bedrijfsvestigingen van de creatieve zakelijke dienstverlening is ondervertegenwoordigd op het platteland maar is in de afgelopen 10 jaar 15.2% meer gegroeid dan het landelijk gemiddelde. De hoofdvraag van dit onderzoek is; *Wat zijn de effecten die een bedrijf in de creatieve zakelijke dienstverlening ondervindt van een vestiging op het platteland van een krimpgebied?* Aan de hand van twaalf interviews met ondernemers waarbij de motivatie van de locatiekeuze en ervaren positieve en negatieve effecten van de omgeving op de bedrijfsvoering centraal stonden is dit onderzoek uitgevoerd. Bij de locatiekeuze speelt woongenot vaak een belangrijke rol. Dit komt terug in de waardering van zowel de fysieke als sociale omgeving. Daarnaast liggen woningprijzen lager dan elders waardoor voor relatief weinig geld een pand betrokken kan worden. De respondenten ervaren zowel negatieve als positieve effecten van de locatiekeuze. De belangrijkste negatieve effecten zijn het gebrek aan netwerk mogelijkheden, een grotere fysieke afstand tot klanten en een negatief imago dat een het platteland kleeft. Hier staan positieve aspecten tegenover. Zo wordt de sociale en fysieke omgeving gewaardeerd en kan dit creatieve inspiratie stimuleren, is er weinig verkeer wat de bereikbaarheid ten goede komt en kan een bedrijf zich onderscheiden door de unieke locatie.

Inhoudsopgave

1	Introductie	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Probleem-, doel- en vraagstelling	5
1.3	Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie.....	6
2	Theoretisch kader	7
2.1	Locatietheorieën	7
2.1.1	De (neo-)klassieke locatietheorie.....	7
2.1.2	De institutionele locatietheorie	7
2.1.3	De evolutionaire locatietheorie.....	7
2.1.4	De behaviourale locatietheorie	8
2.2	Human capital theory	8
2.3	Creative capital theory	8
2.4	Vergelijking human capital theory en creative capital theory	8
2.5	Agglomeraties.....	9
2.5.1	Agglomeratievoordelen.....	9
2.5.2	Agglomeratienadelen	9
3	Methodologie	10
3.1	Onderzoeksgebied.....	10
3.2	Onderzoeksmethode	11
3.3	Caseselectie	11
3.4	Interview.....	12
3.5	Ethiek	12
3.6	Datakwaliteit	13
4	Resultaten.....	14
4.1	Motivatie voor locatiekeuze.....	14
4.2	Face-to-face contact.....	15
4.3	Negatieve effecten bedrijfsvoering.....	15
4.3.1	Creatieve inspiratie.....	15
4.3.2	Bereikbaarheid	16
4.3.2	Concurrentiepositie.....	16
4.3.3	Financieel.....	16
4.4	Positieve effecten bedrijfsvoering.....	17
4.4.1	Creatieve inspiratie.....	17
4.4.2	Bereikbaarheid	18
4.4.3	Concurrentiepositie.....	18

4.4.4 Sociaal aspect	18
5 Conclusie	20
Literatuurlijst	22
Bijlagen	24
Bijlage 1: Indeling van Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 codes in deelsectoren.....	24
Bijlage 2: E-mail voor respondenten	25
Bijlage 3: Interviewgide	26
Bijlage 4: Motivatie interviewgide	28
Bijlage 5: Transcripties	30
Bijlage 6: Codeschema.....	126

1 Introductie

1.1 Aanleiding

In Nederland zijn negen krimpregio's, vier daarvan zijn te vinden in de Provincies Groningen en Friesland, zie figuur 1 (Ministerie van BZK, 2015). Bij demografische krimp staat de afname van het aantal huishoudens, de beroepsbevolking en het totaal aantal inwoners centraal. Demografische krimp wordt vaak in verband gebracht met een afname van de werkgelegenheid en het aantal voorzieningen (Haartsen & Venhorst, 2010). Demografische krimp is een complexe ontwikkeling die niet alleen invloed heeft op fysieke voorzieningen, maar ook negatieve sociale gevolgen kan meebrengen (Haartsen & Venhorst, 2010; Leidelmeijer et al., 2011; Thissen & Loopmans, 2013). De ontwikkeling is complex omdat verschillende ontwikkelingen in verband staan met elkaar. Zo is er vaak meer leegstand, wordt vastgoed minder waard, vindt vergrijzing plaats, is het lastig voorzieningen open te houden en trekken jongeren veelal weg uit de regio voor educatieve doeleinden (Haartsen & Venhorst, 2010; Leidelmeijer et al., 2011). Er is sprake van een negatieve economische en sociale spiraal (Haartsen & Venhorst, 2010; Thissen & Loopmans, 2013).

Het huidige Nederlands ruimtelijk beleid is voornamelijk gericht op groeiende regio's (Delfmann, 2015; Delfmann et al., 2014). Ook ruimtelijk-economische theorieën zijn voornamelijk gericht op groeiende steden en regio's. Dit gebeurt terwijl demografische krimp vaak in verband wordt gebracht met een verminderde economische vitaliteit (Delfmann, 2015; Delfmann et al., 2014). Tegelijkertijd kan demografische krimp een negatieve invloed hebben op het aantal startende bedrijven (Delfmann et al., 2014). Een aantal bedrijfssectoren is oververtegenwoordigd op het platteland. Soms spelen fysieke aspecten, omgevingsaspecten en mogelijkheden voor recreatie en toerisme een rol. Ook betreft het bedrijfssectoren die relatief veel ruimte nodig hebben, lagere grondprijzen op het platteland staan hierbij centraal (Strijker & Markantoni, 2011).

Figuur 1 Bron: Ministerie van BZK (2015); University of Groningen (2015).

Een ondervertegenwoordigde bedrijfssector op het platteland is de creatieve industrie, zie tabel 1. De creatieve industrie is één van de negen topsectoren die Nederland kent. Deze negen bedrijfssectoren zijn door de Rijksoverheid als topsectoren aangewezen omdat deze tot de top van het mondiale speelveld behoren (Ministerie EL&I, 2011). Het Nederlandse topsectorenbeleid is gericht op het stimuleren van de Nederlandse kenniseconomie (Ibid.). De creatieve industrie is onderverdeeld in drie domeinen; kunst, media en entertainmentindustrie en de creatieve zakelijke dienstverlening. Over de creatieve zakelijke dienstverlening zeggen Rutten et al. (2004, p23):

“Bedrijven die hiertoe gerekend worden opereren op de zakelijke markt producten en diensten die zij toeleveren voegen symbolische waarde toe aan de producten en diensten die hun

afnemers op de markt brengen... De basis van de activiteiten van deze creatieve bedrijven is dat ze helpen de concurrentiepositie van andere bedrijven te vergroten.”

Binnen de creatieve zakelijke dienstverlening neemt *face-to-face* contact een belangrijke rol bij klantcontact (Rutten et al., 2004). Een volledig overzicht van de beroepsgroepen die tot de creatieve zakelijke dienstverlening behoren staat in bijlage 1. Steden hebben verschillende voordelen voor een bedrijfslocatie van de creatieve zakelijke dienstverlening ten opzichte van het platteland. Zo is in steden klantcontact makkelijker door fysieke nabijheid, is er een beter ontwikkeld zakelijk netwerk en zijn er agglomeratievoordelen die bijdragen aan een beter vestigingsklimaat voor bedrijven (Delfmann et al., 2014; Stam et al., 2008).

Vanuit ruimtelijk-economisch perspectief is het dan ook niet verwonderlijk dat veel bedrijven in de creatieve zakelijke dienstverlening in steden gevestigd zijn. Dit blijkt ook wanneer de locatiequotiënten van bedrijfsvestigingen in de creatieve zakelijke dienstverlening bekeken worden, zie tabel 1. In de vier grootste steden van Nederland zijn het aantal bedrijfsvestigingen in de creatieve zakelijke dienstverlening oververtegenwoordigd. In de provincies Groningen en Friesland is daarentegen een ondervertegenwoordiging. Op het platteland van de krimpgebieden, aangegeven in tabel 1 als onderzoeksgebied, is de ondervertegenwoordiging nog duidelijker.

Tabel 1. *Economisch actieve bedrijfsvestigingen creatieve zakelijke dienstverlening*

	NL totaal	A'dam	R'dam	Den Haag	Utrecht	Provincie Groningen	Friesland	Onderzoeks- gebied
Locatiequotiënt (2016)	1.00	2.11	1.49	1.13	1.65	0.89	0.67	0.36
Verandering bedrijfsvestigingen in % 2007-2016	+35.2	+30.1	+42.3	+39.1	+40.8	+43.7	+59.1	+50.4

Bron: KvK (2016)

1.2 Probleem-, doel- en vraagstelling

Ondanks dat het aantal bedrijfsvestigingen van de creatieve zakelijke dienstverlening ondervertegenwoordigd is, is in de afgelopen tien jaar het aantal vestigingen binnen deze sector in het onderzoeksgebied met 50.4% toegenomen, zie tabel 1. Dat is 15.2% meer dan het landelijk gemiddelde en 12.3% meer dan het gemiddelde van de vier grootste steden van Nederland. Klaarblijkelijk hebben de plattelandsgebieden in de noordelijke krimpgebieden een aantrekkingskracht op de creatieve zakelijke dienstverlening en wegen deze op tegen de mogelijke voordelen van een vestiging in stedelijk gebied.

Dit onderzoek is gericht op de locatiekeuze die ondernemers voor hun bedrijf hebben gemaakt en de effecten van deze locatiekeuze op de bedrijfsvoering. Deze bedrijven zijn actief binnen de creatieve zakelijke dienstverlening, een sector waarvan op basis van literatuur verwacht kan worden dat een stedelijke omgeving als vestigingsgebied geprefereerd wordt boven plattelandsgebieden. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de motivatie van ondernemers voor de locatiekeuze van bedrijfsvestigingen op het platteland van de noordelijke krimpgebieden en de effecten die deze keuze heeft op de bedrijfsvoering van deze bedrijven.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Wat zijn de effecten die een bedrijf in de creatieve zakelijke dienstverlening ondervindt van een vestiging op het platteland van een krimpgebied?

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. *Welke motivatie van ondernemers in de creatieve zakelijke dienstverlening heeft tot de huidige locatiekeuze geleid?*
2. *Wat zijn de effecten van de locatiekeuze op de bedrijfsvoering?*

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek draagt bij aan de wetenschappelijke kennis over de waardering van ondernemers van het platteland als vestigingslocatie. Daarnaast biedt dit onderzoek inzicht in zowel positieve als negatieve effecten van het platteland, in een krimpgebied, op de bedrijfsvoering. Dit onderzoek is maatschappelijk relevant doordat het inzicht geeft in de waardering van het vestigingsklimaat van de creatieve zakelijke dienstverlening van gemeenten en provincies die te maken hebben met krimp. Door dit inzicht kunnen gemeenten en provincies beleid vormen of aanpassen om het vestigingsklimaat te optimaliseren.

2 Theoretisch kader

Het theoretisch kader is als volgt opgebouwd. Paragraaf 2.1 behandelt vier locatietheorieën. Vervolgens behandelen de paragrafen 2.2 en 2.3 respectievelijk de human capital theory en de creative capital theory, waarna in paragraaf 2.4 deze twee theorieën vergeleken worden. Tot slot worden in paragraaf 2.5 agglomeratievoordelen besproken.

2.1 Locatietheorieën

2.1.1 De (neo-)klassieke locatietheorie

De (neo-)klassieke locatietheorie gaat in op de locatiekeuze van ondernemers. Binnen deze locatietheorie wordt verondersteld dat ondernemers handelen als een homo economicus. De keuzes die gemaakt worden zijn rationeel en gebaseerd op volledige kennis van de productiekosten en marktomstandigheden (Wood & Roberts, 2011). Winstmaximalisatie door middel van een optimale locatiekeuze voor bedrijven staat bij deze locatietheorie centraal. Een vestigingslocatie is optimaal wanneer de totale kosten van alle vestigingsfactoren, zoals transportkosten, arbeidskosten en de grondprijs, ten opzichte van alternatieve locaties het laagst zijn. (Brouwer et al., 2004; Wood & Roberts, 2011). Een bedrijf verplaatst naar een nieuwe locatie wanneer ten opzichte van de huidige vestigingslocatie kostenreductie kan plaatsvinden, de afzetmarkt verbeterd wordt of de nieuwe vestigingslocatie rendeerbaarder is (Brouwer et al., 2004).

Er is ook kritiek op de (neo-)klassieke locatietheorie. Allereerst staat de rol van ondernemers als homo economicus ter discussie. Er wordt niet beschikt over volledige kennis van de productiekosten en marktomstandigheden. Een keuze wordt gebaseerd op onvolledige en asymmetrische informatie, een volledig rationele keuze wordt hierdoor niet gemaakt (Fujita & Krugman, 2004). Daarnaast wordt het wereldoppervlak als homogeen gezien, terwijl andere locatietheorieën ook de lokale context, zowel ruimtelijke als niet-ruimtelijke factoren (Delfmann et., 2014), in ogenschouw nemen.

2.1.1.1 *New economic geography*

Een stroming van de (neo-)klassieke locatietheorie is de *new economic geography* (Wood & Roberts, 2011). Verschillen in populatiegrootte en economische bedrijvigheid in de ruimte worden verklaard door in te gaan op de rol van agglomeraties, zie paragraaf 2.5 (Boschma & Frenken, 2006; Fujita & Krugman, 2004; Wood & Roberts, 2011). Centraal staat de aantrekkingskracht van schaalvoordelen, agglomeratievoordelen en mogelijk lagere transportkosten op bedrijven. Deze voordelen komen volgens Fujita & Krugman (2004) voort uit clusteringvorming van bedrijven.

2.1.2 De institutionele locatietheorie

Bij de institutionele locatietheorie staat de invloed van instituties op de marktwerking en clustering van bedrijven centraal. Zowel formele als informele instituties hebben invloed op de mate van en waar economische bedrijvigheid plaatsvindt (Boschma & Frenken, 2006). Onder formele instituties vallen wetten en regelgeving, informele instituties zijn normen, waarden en conventies (Boschma & Frenken, 2006; Brouwer et al., 2004). Hierbinnen worden lagere transactiekosten en de mate van *embeddedness* in de regionale context als belangrijke factoren gezien. Ten eerste komen lagere transactiekosten voort uit de fysieke nabijheid die clusters tot gevolg hebben, interactie met andere actoren is hierdoor eenvoudiger. Ten tweede worden door de regionale *embeddedness* dezelfde normen en waarden gehanteerd en kunnen actoren eenvoudig contact maken, deze contacten onderhouden en efficiënter van elkaar leren (Wood & Roberts, 2011).

2.1.3 De evolutionaire locatietheorie

De mate waarin bedrijven zich aan kunnen passen aan veranderende omstandigheden staat centraal bij de evolutionaire locatietheorie. Bedrijven hebben te maken met technologische vooruitgang,

veranderende omgevingsfactoren en het openen van nieuwe markten (Boschma & Frenken, 2006). Het aanpassingsvermogen van bedrijven verschilt en niet elk bedrijf kan even goed met deze dynamiek omgaan. Deze verschillen worden verklaard door de gemaakte keuzes van bedrijven in het verleden (Ibid.). De verschillen in aanpassingsvermogen hebben tot gevolg dat de meest innovatieve bedrijven blijven bestaan en verder kunnen groeien. Deze bedrijven zouden nieuwe economische bedrijvigheid aantrekken waardoor agglomeraties kunnen ontstaan (Ibid.).

2.1.4 De behaviourale locatietheorie

Binnen de behaviourale locatietheorie wordt niet uitgegaan van keuzes die gemaakt worden als homo economicus. Er wordt beargumenteerd dat ondernemers keuzes maken op basis van beperkte rationaliteit. Zij zijn *bounded rational* (Brouwer et al., 2004). Daarnaast handelen ondernemers op basis van onvolledige en asymmetrische informatie (Ibid.). Hierdoor leidt de locatiekeuze niet tot optimale locatie waarbij winstmaximalisatie plaatsvindt, maar tot een sub-optimale en bevredigende locatie (Ibid.). De locatievoorkeur van de ondernemer, zoals de eigen regio, en bedrijfsinterne factoren, zoals bedrijfsgrootte en sector, spelen hierbij een belangrijke rol (Ibid.).

2.2 Human capital theory

De *human capital theory* richt zich op hoger opgeleiden en de voordelige economische effecten die een concentratie van hoger opgeleiden met zich meebrengt (Florida, 2002; Marlet, 2009; Mathur, 1999). Zo stellen Glaeser et al. (2001) dat de mate van aanwezigheid van *human capital* in een gebied een centrale rol speelt in de economische groei van een regio. Dit heeft verschillende redenen. Allereerst kunnen mensen met veel *human capital* zich sneller nieuwe vaardigheden aanleren, zich sneller aanpassen en kennis overbrengen. Hierdoor hebben zij een hogere productiviteit. Bedrijven gevestigd in een gebied met een hoge concentratie van *human capital*, hebben meer kans om werknemers aan te trekken met *human capital* en zouden hierdoor beter kunnen concurreren (Mathur, 1999). Een goede concurrentiepositie is voor bedrijven noodzakelijk om economisch gezond te blijven. Daarnaast zorgt een concentratie van *human capital* voor externe positieve factoren. Deze positieve externe factoren worden beschreven onder "agglomeratievoordelen".

2.3 Creative capital theory

De *creative capital theory* richt zich op de groei en het in stand houden van sociale en fysieke staat van een stad (Florida, 2002). Het aantrekken van mensen die tot de creatieve klasse behoren zou de economische groei van steden kunnen bevorderen (Ibid.). Deze creatieve klasse zou een hoger niveau van innovatie met zich meebrengen en bestaat uit twee groepen, de *super-creative core* en de *creative professionals* (Florida, 2002; 2003). Het verschil tussen deze groepen wordt gevormd door de mate waarin beroepsgroepen analytisch en probleemoplossend werk doen (Florida, 2002; 2003). Iedereen die in zijn werk een creatieve of innovatieve basis heeft behoort tot de creatieve klasse (Florida, 2002). Bij het aantrekken van de creatieve klasse staan drie factoren centraal; talent, tolerantie en technologie. Deze factoren zijn volgens Florida (2002) indicatoren voor economische groei. Verder interesseert de creatieve klasse zich voor culturele activiteiten zoals theater, musea en bijbehorende uitgaansgelegenheden.

2.4 Vergelijking human capital theory en creative capital theory

In grote lijnen lijken de *creative capital theory* en de *human capital theory* overeen te komen, er zijn echter verschillen (Glaeser et al., 2001; Marlet & Woerkens, 2007). Allereerst is de *creative capital theory* gericht op creatieve mensen en niet alleen gericht op hoger opgeleiden, waar de *human capital theory* dit wel is (Florida, 2003; Marlet & Woerkens, 2007). Daarnaast onderscheidt de *creative capital theory* zich door factoren aan te dragen die leiden tot een locatiekeuze van de creatieve klasse (Florida, 2003).

Eén van de aspecten die de *human capital theory* en de *creative capital theory* gemeen hebben is de plek waar mensen samenkomen (Jacobs, 1969; Mathur, 1999). Steden hebben een hogere inwonersdichtheid dan het platteland en een hogere mate diversiteit van achtergronden. Dit heeft een positieve invloed op de hoeveelheid startende bedrijven (Delfmann et al., 2014; Florida, 2003; Sternberg, 2011). Daarnaast dragen de nabijheid van de consumentenmarkt, een beter ontwikkeld zakelijk netwerk in de stad dan op het platteland en agglomeratievoordelen bij aan een beter vestigingsklimaat voor startende bedrijven (Delfmann et al., 2014; Stam et al., 2008).

2.5 Agglomeraties

2.5.1 Agglomeratievoordelen

Agglomeratievoordelen zijn de voordelen die een regio of stad kan behalen ten opzichte van andere gebieden door de geografische ligging en mate van agglomeratie (Marlet, 2009). Deze agglomeratievoordelen worden door McCann (2013) *Marshallian externalities* genoemd. Het zijn voordelen die bedrijven halen uit de gemeenschappelijke geografische ligging met bedrijven in dezelfde of een vergelijkbare sector. Deze clustering van bedrijven kan op verschillende schaalniveaus plaatsvinden. McCann (2013) onderscheidt drie *Marshallian externalities*. Ten eerste ontstaan *knowledge spillovers* wanneer er clustering van gelijksoortige bedrijven optreedt. Dit houdt in dat door de geografische nabijheid van gelijksoortige bedrijven op een eenvoudige manier kennis uitgewisseld kan worden tussen bedrijven en tussen werknemers. Deze kennisuitwisseling vindt zowel formeel als informeel plaats en betreft voornamelijk *tacit knowledge*, kennis die moeilijk digitaal overdraagbaar is en waarvoor *face-to-face* contact noodzakelijk is (Iammarino & McCann, 2006; McCann, 2013). Ten tweede zijn er de *specialist local inputs*. Dit betreft specialistische en vaak dure diensten waarvan gelijksoortige bedrijven gebruik maken. Hierbij kan gedacht worden aan financiële diensten, maar ook infrastructuur zoals toegangswegen, telefonie en internetkabels geldt als een *local specialist input* (McCann, 2013). Door gecombineerde financiële bijdragen van bedrijven aan deze diensten zijn kosten voor individuele bedrijven lager (Iammarino & McCann, 2006; McCann, 2013). Tot slot noemt McCann (2013) een gedeelde *labour pool* waar bedrijven profijt van hebben. Doordat *human capital* in hoge mate aanwezig is ontstaat een tweeledig voordeel (Marlet, 2009; McCann, 2013). Allereerst zijn er altijd veel potentiële goede werknemers. Daarnaast zorgt de fysieke nabijheid van veel potentiële goede werknemers ervoor dat, door concurrentie tussen potentiële werknemers, de kosten van geschikt personeel aantrekken lager worden (McCann, 2013).

2.5.2 Agglomeratienadelen

Naast voordelen kunnen agglomeraties ook nadelen met zich meebrengen (Marlet, 2009; Iammarino & McCann, 2006). Door de vraag naar woon- en werkruimte in steden liggen de prijzen voor beide hoger dan in minder gewilde plekken (Bijker et al., 2012; Marlet, 2009). Daarnaast hebben agglomeraties door drukte vaker te maken met congestie. Hierdoor kan de bereikbaarheid van bedrijven onder druk komen te staan (Marlet, 2009).

3 Methodologie

In dit hoofdstuk zal de methodologie van dit onderzoek worden behandeld. Allereerst wordt ingegaan op de afbakening van het onderzoeksgebied. In paragraaf 3.2 wordt de onderzoeksmethode toegelicht. Paragraaf 3.3 gaat in op de caseselectie. In paragraaf 3.4 staat de operationalisatie van de interviews centraal. In paragraaf 3.5 wordt ingegaan op de ethiek rondom dit onderzoek en tot slot wordt in paragraaf 3.6 de datakwaliteit besproken.

3.1 Onderzoeksgebied

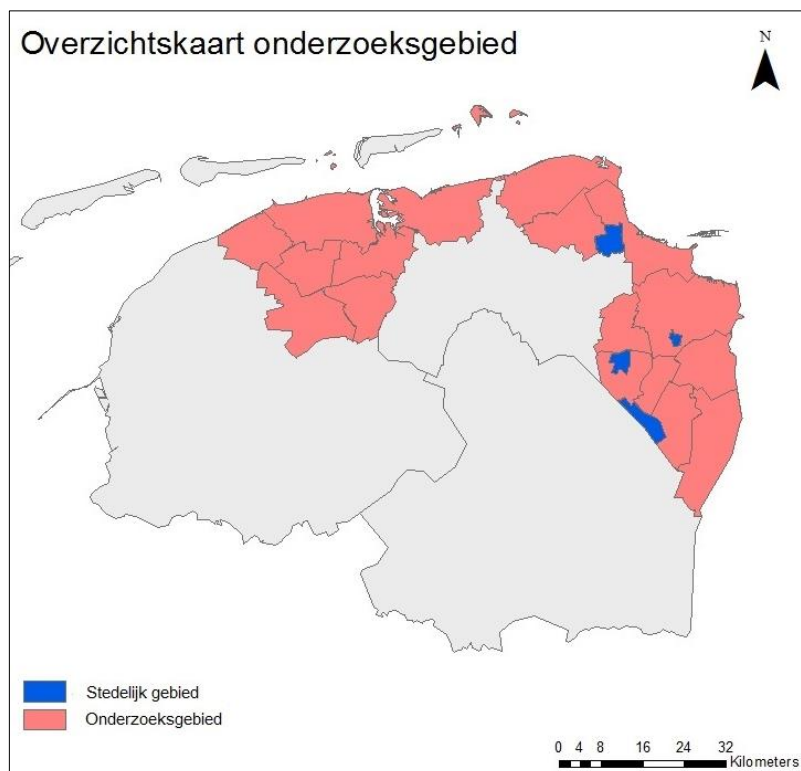
Dit onderzoek is gericht op de krimpggebieden in de noordelijke provincies die de Rijksoverheid (2015) in 2015 heeft vastgesteld, zie figuur 2. De krimpggebieden en bijbehorende gemeenten zijn in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2. Krimpggebieden en gemeenten

Krimpggebied	Gemeente
Eemsdelta	Appingedam; Delfzijl; Eemsmond; Loppersum
De Marne	De Marne
Oost-Groningen	Bellingwedde; Menterwolde; Oldambt; Pekela; Stadskanaal; Veendam; Vlagtwedde
Noordoost Friesland	Achtkarspelen; Dantumadiel; Dongeradeel; Ferwerderadiel; Kollumerland c.a.; Tytsjerksteradiel

Bron: Rijksoverheid (2015)

De term platteland kan op vele manieren geïnterpreteerd worden. Zo onderscheidt Woods (2005) een beschrijvende, een socioculturele en een benadering waarbij sociale representatie centraal staat. In dit onderzoek is gekozen om gebruik te maken van het omgevingsadressendichtheid-model van het CBS (2016a). Dit is een beschrijvende benadering waardoor een duidelijk afgebakend onderzoeksgebied vastgesteld kan worden. Het CBS hanteert bij dit model "Het aantal adressen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom dat adres, gedeeld door de oppervlakte van de cirkel." (CBS, 2016a). Vervolgens wordt het gemiddelde berekend van alle

Figuur 2 Bron: CBS (2016b); Ministerie van BZK (2015); University of Groningen (2015).

afzonderlijke adressen in een gemeente of wijk (Den Dulk et al., 1992). Op basis van dit gemiddelde worden gemeenten en wijken ingedeeld in één van de vijf categorieën. De hoogste twee categorieën, (4) weinig stedelijk en (5) niet-stedelijk, worden binnen dit onderzoek beschouwd als platteland, zie tabel 3. Door de berekening van het CBS, waarbij een gemiddelde van adressen van gemeenten wordt

berekend, kan een vertekend beeld ontstaan. Zo kunnen gemeenten gerekend worden tot platteland wanneer de omgevingsadressendichtheid op gemeenteniveau wordt toegepast. Terwijl op wijkniveau zichtbaar wordt dat meerdere wijken, met name in de centrumgebieden, geclassificeerd zijn in de categorieën matig stedelijk (3) en sterk stedelijk (2). Om een zo representatief mogelijk beeld te schetsen van platteland wordt de omgevingsadressendichtheid op wijkniveau gebruikt. Wijken geclassificeerd als matig of (zeer) sterk stedelijk behoren niet tot het onderzoeksgebied.

Tabel 3. *Mate van stedelijkheid*

	Categorie	Classificatie	Adressen/km ²
Geen platteland	1	Zeer sterk stedelijk	2500 of meer
	2	Sterk stedelijk	1500 tot 2500
	3	Matig stedelijk	1000 tot 1500
Platteland	4	Weinig stedelijk	500 tot 1000
	5	Niet-stedelijk	Minder dan 500

Bron: CBS (2013)

3.2 Onderzoeksmethode

Om tot een goed inzicht te komen van de motivatie voor de locatiekeuze van de ondernemer zal gebruik worden gemaakt van semigestructureerde diepte-interviews. Dit type interview heeft als voordeel ten opzichte van enquêtes dat er flexibiliteit bestaat omtrent de antwoorden die door de respondent gegeven kunnen worden (Longhurst, 2010). Tijdens interviews kunnen gedachtegangen en motivaties aan het licht komen. Interviews zijn een goed middel wanneer gezocht wordt naar meningen (Ibid.). Dit komt voornamelijk door de mogelijkheid van de interviewer om door te vragen op antwoorden van de respondenten. Na afloop van de interviews zullen deze volledig getranscribeerd worden om verkeerde interpretaties te voorkomen. De transcripten worden aan de hand van een open en axiaal codeschema gecodeerd, zie bijlage 6. Door de mogelijke antwoorden die respondenten geven is vooraf niet mogelijk een volledig codeschema te maken, door open te coderen worden codes gaandeweg toegevoegd. Wanneer meerdere transcripten gecodeerd zijn zullen door axiaal coderen terugkerende thema's duidelijk worden (Cope, 2010).

3.3 Caseselectie

Door gebruik te maken van het handelsregister van de Kamer van Koophandel is een lijst samengesteld van economisch actieve bedrijven die gevestigd zijn in het onderzoeksgebied en actief zijn binnen de creatieve zakelijke dienstverlening. Hiervoor zijn de SBI 2008 codes gebruikt zoals het CBS deze hanteert, zie bijlage 1. Bedrijven zijn economisch actief wanneer één of meerdere mensen minimaal 15 uur per week bij het bedrijf werken (KvK, 2016). Op basis van een GIS analyse zijn bedrijven gevestigd in een (zeer) sterk of matig stedelijke wijk verwijderd uit de dataset. Daarnaast zijn verhuisde, opgeheven en bedrijven die dubbel geregistreerd staan uit de dataset gehaald. Na deze selectie zijn 183 bedrijven overgebleven. Van deze bedrijven zijn 124 per email benaderd en 7 via een invulformulier op een bedrijfswebsite. Dit leverde respectievelijk 14 en 1 positieve reactie op. De 51 bedrijven die niet over een emailadres of invulformulier beschikten zijn via de telefoon benaderd en stonden niet open voor een interview. Uit de 15 positieve reacties zijn 12 interviews voortgekomen. De overige 3 ondernemers gaven geen gehoor aan verder contact, hadden een nieuwe bedrijfslocatie of zeiden de afspraak af. Een omschrijving van de respondenten staat in tabel 4. Na twaalf interviews werden vaak dezelfde antwoorden gegeven, is geen verder contact gezocht met potentiële respondenten en is gestopt met interviewen.

Tabel 4. Omschrijving respondenten en bedrijven

Respondent	Type dienst	Functie	Personeel in dienst	Bedrijfsvestiging
R1	Interieurontwerp	Eigenaar	Nee	Ja - gedeeld
R2	Grafische vormgeving en tekstschrijven	Eigenaar	Nee	Aan huis
R3	Grafische vormgeving	Eigenaar	Nee	Aan huis
R4	Beeldende kunst en therapie	Eigenaar	Nee	Aan huis
R5	Tekstschrijven en communicatie	Eigenaar	Nee	Aan huis
R6	Grafische vormgeving	Eigenaar	Nee	Aan huis
R7	Tekstschrijven	Eigenaar	Nee	Aan huis
R8	Architectuur	Mede-eigenaar	Ja	Ja
R9	Grafische vormgeving	Eigenaar	Nee	Aan huis
R10	Online marketing	Eigenaar	Nee	Ja - gedeeld
R11	[Type dienst] en engineering	Mede-eigenaar	Mede eigenaar	Ja
R12	Reclame	Eigenaar	Nee	Aan huis

3.4 Interview

De interviews zijn bij de respondenten op de bedrijfslocatie afgenomen. Dit heeft twee voordelen, ten eerste is het belangrijk dat de respondent zich comfortabel voelt (Longhurst, 2010). Een bekende plek zoals de bedrijfslocatie is hiervoor geschikt (Ibid.). Ten tweede gaat het interview in op de omgeving van de bedrijfslocatie, zie bijlage 3. Voorbeelden geven en ideeën en meningen motiveren over de bedrijfsomgeving eenvoudiger is voor respondenten wanneer deze fysiek nabij en zichtbaar is (Bartram, 2010). Het interview is opgedeeld in onderdelen, zodat meerdere aansluitende vragen over hetzelfde onderwerp gaan. Hierdoor hoeven respondenten minder te schakelen tussen onderwerpen en is de kans groter dat meer informatie verkregen wordt (Longhurst, 2010). De motivatie voor de interviewgide is te vinden in bijlage 4.

3.5 Ethiek

Bij wetenschappelijk onderzoek staat anonimiteit van respondenten en een vertrouwelijke omgang met gegevens voorop (Hay, 2010). Voorafgaand aan elk interview is dit vermeld. Evenals dat toestemming is gevraagd voor het opnemen van het interview en vermeld is dat de respondent op elk moment kan stoppen met het interview of antwoorden terug kan nemen. Binnen het onderzoeksgebied valt een groot gedeelte van het aardbevingsgebied in de noordelijke provincies dat geregeld in het nieuws is (Dagblad van het Noorden, 2016). Tijdens een interview wordt de respondent gevraagd naar de beleving van de omgeving van de bedrijfslocatie en wordt ook de gelegenheid gegeven om zelf input te geven over wat de respondent nodig acht voor dit onderzoek (Longhurst, 2010). Het kan zijn dat bij het beantwoorden van deze vragen onderwerpen aan bod komen die maatschappelijk momenteel gevoelig liggen (Dagblad van het Noorden, 2016). Wanneer de anonimiteit van de respondent in het geding komt zullen zinsdelen vervangen worden door neutrale tekst die de antwoorden omschrijven. Een bijkomend nadeel is dat bij de beleving van de omgeving deze factoren een belangrijke rol kunnen spelen, hierdoor kan mogelijk een minder correct beeld geschetst worden.

3.6 Datakwaliteit

Algemene uitspraken doen over de populatie is met deze geringe hoeveelheid interviews niet mogelijk. Wanneer een enquête was gebruikt zou dit wel mogelijk zijn geweest, mits er een hoge respons zou zijn. Er dient ook rekening mee gehouden te worden dat in dit onderzoek geen gebruik is gemaakt van random sampling, de gehele populatie is benaderd om mee te werken aan dit onderzoek. Er is mogelijk sprake van zelfselectie. Enkel ondernemers die over een website en een emailadres of een invulformulier op een website beschikken stonden positief tegenover een interview. Dit impliceert dat ondernemers die niet aan digitale marketing doen motieven hadden om niet open te staan voor een interview over dit onderwerp, hierdoor kan een vertekend beeld van de resultaten ontstaan. De bedrijfslocaties van de twaalf respondenten zijn gevestigd in negen, de helft, van de gemeenten in het onderzoeksgebied en hebben tevens een evenredige geografische spreiding. Van de twaalf respondenten zijn er tien zelfstandige, 83.3%. In 2014 was 80.7% van het totaal aantal personen in de creatieve zakelijke dienstverlening zelfstandige (CBS, 2016c). Hoewel de verhoudingen elkaar benaderen moet in acht worden genomen dat dit onderzoek slechts een klein aantal respondenten betreft.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk wordt de verkregen data behandeld. Paragraaf 4.1 gaat in op de motivatie voor de locatiekeuze. In paragraaf 4.2 staat de rol van *face-to-face* contact centraal. Vervolgens behandelen paragrafen 4.3 en 4.4 respectievelijk de ervaren negatieve en positieve effecten van de bedrijfslocatie.

4.1 Motivatie voor locatiekeuze

Uit de interviews blijkt dat wanneer een bedrijf een eenmanszaak is er voornamelijk aan huis wordt gewerkt. Het woonaspect is bij de locatiekeuze van deze ondernemers leidend geweest, de mogelijkheid om bedrijf aan woning te hebben is van ondergeschikt belang geweest.

Financiën spelen vaak een rol bij de keuze voor een woning op het platteland (Bijker et al, 2012). Zo zijn respondenten veelal op zoek geweest naar een grotere woning voor relatief weinig geld. De lagere woningprijzen op het platteland dan in stedelijk gebied zijn voor vijf respondenten een motivatie geweest om op het platteland een woning te zoeken. Op deze manier kunnen bedrijfskosten gereduceerd worden (Brouwer et al., 2014). Respondent 5 zegt over het verschil in woningprijs het volgende:

"...je kunt hier ook gewoon een groot huis hebben zonder de hoofdprijs te hoeven betalen. Je kunt hier een grote tuin hebben zonder de hoofdprijs te hoeven betalen."

Zowel fysieke als sociale omgevingsfactoren zijn van belang geweest bij een locatiekeuze voor een woning. Dit komt overeen met onderzoek naar motieven om te verhuizen naar minder populaire plattelandsgebieden (Bijker et al., 2012). Vijf respondenten geven aan dat zij op zoek waren naar ruimte en groen en de kwaliteit van de omgeving waardeerden. Sociale aspecten zijn te vinden in een vriendelijke sfeer die typerend voor het platteland zou zijn (Halfacree, 1994, in Bijker et al., 2012). Respondent 9 typeert deze sfeer als gemoedelijk:

"...dat ik het een prettig gebied vind om ook te leven, zeg maar. Omdat het heel veel, het is een heel gemoedelijk gebied. Nou ja, mensen lopen gewoon binnen en het gaat allemaal, ja. Het is heel gemoedelijk, dat vind ik wel."

Ook kan een bepaalde mate van *embeddedness* als een sociale omgevingsfactor gezien worden. Deze *embeddedness* kan een reden zijn om binnen een bepaald gebied te blijven wonen (Wood & Roberts, 2011). Zo gaf respondent 7 het volgende antwoord:

"Nou we zijn wel beide fries, in hart en nieren, dus ik zou Friesland niet zou heel gauw uitgaan."

De Friese cultuur en de geldende normen en waarden zijn informele instituties (Boschma & Frenken, 2006; Brouwer et al., 2004) en worden door de respondent als prettig ervaren. Ook zou beargumenteerd kunnen worden dat de respondent *bounded rational* is, er wordt waarde gehecht aan bekende aspecten van de omgeving, terwijl dit kan leiden tot een niet optimale locatiekeuze (Brouwer et al., 2004). De meerderheid van de respondenten geeft echter aan niet gebonden te zijn aan voorzieningen die typerend zijn voor de omgeving van de bedrijfslocatie. Respondent 6 zegt hierover:

"Kijk als ik een bedrijf had waarbij ik echt afhankelijk was geweest van de stad en van de faciliteiten daar dan was ik natuurlijk niet gegaan, want ja, het is mijn brood. Maar het kan allemaal prima, ik ben aan niemand gebonden wat dat betreft. Als ik over twee jaar ergens anders wil gaan wonen dan doe ik dat."

Naast het belang van woonaspecten kunnen formele instituties een rol spelen bij de locatiekeuze (Boschma & Frenken, 2006). Volgens drie respondenten geldt dit voornamelijk wanneer actief medewerking wordt gezocht. Negen respondenten hebben gekozen voor een bedrijfspand dat reeds

voltooid en beschikbaar was. Hierbij zijn wel omgevingsfactoren en profileringsmogelijkheden afgewogen. Zo kunnen bedrijven zich profileren met een unieke bedrijfslocatie en bedrijfspand die beide een positieve herinneringswaarde kunnen hebben, zoals respondent 1 illustreert:

"...ze hebben het, het ook wel eens over "oh ja, die jongens daar in dat [bedrijfspand] daar in noord-Groningen, in dat oude [bedrijfspand]"."

4.2 Face-to-face contact

Eén van de kenmerken die de creatieve zakelijke dienstverlening onderscheidt van de overige drie domeinen in de creatieve industrie is de hoge mate waarin *face-to-face* contact plaatsvindt (Rutten et al., 2004). Respondenten geven in hoofdlijnen twee redenen waarom dit type contact van belang is. Ten eerste zou *face-to-face* contact een vertrouwensband tussen dienstverlener en klant genereren (Iammarino & McCann, 2006). Deze vertrouwensband heeft een positieve invloed op langdurige klantcontacten en wordt door Wood & Roberts (2011) genoemd als een pijler waarop de innovatie van een industrie steunt. Respondent 11 zegt het volgende over de vertrouwensband:

"...kijk ik heb geen winkel waar mensen naar binnen moeten gaan en waar je alles moet uitstallen. Het gaat hier meer om contact wat je met je klant hebt en een relatie opbouwen, een langdurige relatie."

De tweede reden is de mogelijkheid om op een concrete en directe manier afspraken en tot nieuwe inzichten te komen. Respondent 11 geeft aan dat veel zaken via email afgehandeld kunnen worden, maar dat dit medium ook een barrière opwerpt wanneer ingewikkelde zaken besproken worden.

"De rest moet je in een face-to-face gesprek gewoon op elkaar afstemmen. En dat werkt vaak beter omdat je gezamenlijk met jouw klant tot een doel komt."

Het betreft hier naast het overbrengen van *tacit knowledge* (Iammarino & McCann, 2006; McCann, 2013) ook de mogelijkheid om klanten te leren kennen waardoor een beter product geleverd kan worden (Wood & Roberts, 2011). In tegenstelling tot Rutten et al. (2004) geeft de meerderheid van de respondenten aan dat er weinig tot geen *face-to-face* contact plaatsvindt met klanten. Zo hoeft klantcontact niet altijd intensief te zijn wanneer eenmaal een goede basis is gelegd waaruit beide partijen vertrouwen putten. Deze basis bestaat vaak wel uit één of meerdere ontmoetingen. Afhankelijk van de diensten die respondenten leveren kan klantcontact ook enkel via telefoon en email afgehandeld worden. Tevens hoeft klantcontact gedurende diensten niet evenredig verspreid voor te komen.

4.3 Negatieve effecten bedrijfsvoering

4.3.1 Creatieve inspiratie

Creativiteit vormt de basis van de diensten die de respondenten leveren (Rutten et al., 2004). Hiervoor is een bepaalde mate van inspiratie vereist. Hoewel iedere respondent andere dingen als inspirerend ervaart, wordt door zeven respondenten stedelijk gebied als bron van inspiratie genoemd. Twee factoren worden onderscheiden. Ten eerste wordt, zoals respondent 6 aangeeft, de levendigheid en dynamiek van de stad gewaardeerd.

"Nou ja, wat ik net noemde is die inspiratie die haal ik uit mijn computer nu, in, in dat opzicht maar in de stad ligt het op straat. Dat is wat ik wel mis, dat is de levendigheid, je doet heel veel energie op als je door de stad loopt."

Ten tweede ervaren respondenten dat het ontmoeten van gelijkgestemden op het platteland waarmee van gedachten gewisseld kan worden lastig is. Deze ontmoetingen zouden kruisbestuiving

en inspiratie kunnen bevorderen (Florida, 2002; Mathur, 1999). In een stedelijke omgeving is dit makkelijker (Florida, 2002; Glaeser et al., 2001; Mathur, 1999) zoals respondent 8 beschrijft.

“Dus iedereen gaat op vrijdagavond even naar de Sleutel of naar een andere kroeg. En dan heb je daar contact met je collega’s of met je, of informeel met ambtenaren, dus dat netwerk is daar veel makkelijker te ontmoeten.”

4.3.2 Bereikbaarheid

De helft van de respondenten noemde bereikbaarheid als een negatief aspect. Klanten uit de regio, heel Nederland en het buitenland behoren tot de afnemers van de geboden diensten. Door de grote fysieke afstand wordt klantcontact als moeilijker ervaren, in tegenstelling tot de nabijheid van klanten die agglomeraties met zich meebrengen (Marlet, 2009; McCann, 2013). Daarnaast wordt de bedrijfslocatie meerdere keren geduid als afgelegen of een uithoek, waar het hebben van een auto een voorwaarde is om er te geraken, zoals ook respondent 6 aangeeft. Voor bedrijven is het hierdoor een grotere uitdaging om personeel te werven (McCann, 2013).

“Je kunt hier niks als je geen auto hebt. Je kunt hier geen bedrijf runnen als je geen auto hebt. Want ik moet natuurlijk voor klantencontact wel de deur uit en een stuk rijden dus dat is nodig.”

4.3.2 Concurrentiepositie

4.3.2.1 Imago

Wanneer een bedrijf gevestigd is op het platteland kan dit ook invloed hebben op de manier waarop potentiële klanten tegen bedrijven aankijken. Zo kan een bedrijf een label opgeplakt krijgen dat gerelateerd is aan de bedrijfslocatie, zoals respondent 8 aangeeft.

“Je kunt gezien worden als een soort plattelandsarchitect. Dat hadden, daar hadden we, voorheen hadden we daar wel een beetje last van hé, mijn oude compagnon [compagnon] werd altijd plattelandsarchitect genoemd. Alsof je alleen maar boerderijverbouwingen deed.”

4.3.2.2 Sociaal aspect

Het platteland staat volgens de zeven respondenten ook bekend om een bepaalde mate van soberheid. Door deze rustige houding, waarbij men gericht is op het eigen werk en interactie met andere ondernemers niet noodzakelijk wordt geacht, profileren bedrijven zich minder. Vier respondenten geven aan dat het gebied hierdoor onterecht het imago kan krijgen, dat afstraalt op bedrijven, van een gebied waar niks gebeurt. Onterecht, omdat er op het platteland volgens deze respondenten meer initiatieven ontplooiën en meer bedrijvigheid is dan voor buitenstaanders zichtbaar is. Respondent 11 zegt het volgende over de ervaren mentaliteit.

“Niet zo hoog van de toren blazen, weet je wel. Laat eerst maar eens zien dat je iets kunt en dan pas breng je dat naar buiten en dat is een hele andere mentaliteit als dat je bijvoorbeeld hebt in de Randstad...”

4.3.3 Financieel

4.3.3.1 Investeringsobject

Wanneer een bedrijfspand gekocht is als een investeringsobject dan kunnen de baten tegenvallen. Respondenten geven hier drie redenen voor. Ten eerste de vestigingsplaats als krimpgebied. Van krimpgebieden is bekend dat waardevermindering optreedt bij vastgoed (Delfmann, 2015; Haartsen & Venhorst, 2010). Ten tweede de economische crisis en ten derde de aardbevingen die binnen een gedeelte van het onderzoeksgebied plaatsvinden. Door beschadigingen van vastgoed en het risico op beschadigingen treedt waardevermindering op (Dagblad van het Noorden, 2016). Respondent 9 gaat in op de eerste twee argumenten:

“En het is lastig, dit, dit gebouw is een pré, maar als je het ziet als een, als vastgoed .. als een investering is het niet een gunstige investering geweest. Maar dat hebben we natuurlijk doelbewust gedaan, maar we hadden niet kunnen voorzien dat die crisis eraan zat te komen en dat die waarde dan nog zo veel lager zou worden.”

4.3.3.2 Netwerkmogelijkheden

Klanten en potentiële klanten van de respondenten bevinden zich voornamelijk in stedelijk gebied (Rutten et al., 2004) en zijn verspreid over de regio of over heel Nederland. Door de fysieke afstand van de bedrijfslocatie tot potentiële klanten ervaren vijf respondenten het opbouwen van een zakelijk netwerk waar klanten uit voortkomen als lastiger dan wanneer in een stedelijke omgeving gevestigd zou zijn. In een stedelijke omgeving is meer *human-* en *creative capital* aanwezig waardoor informeel contact sneller tot stand kan komen (Jacobs, 1969; Mathur, 1999; Iammarino & McCann, 2006; McCann, 2013). Zoals respondent 11 aangeeft moet extra moeite gestoken worden in klantcontact.

“Die contacten zijn wel hier, we zijn ook wel deelnemer van de lokale ondernemersvereniging zeg maar. Maar daar halen wij niet onze klanten uit als dat wij bijvoorbeeld een netwerkgelegenheid bijwonen in andere steden rondom ons heen.”

4.4 Positieve effecten bedrijfsvoering

4.4.1 Creatieve inspiratie

Creativiteit ligt aan de basis van de diensten die de creatieve zakelijke dienstverlening levert (Florida, 2002; Rutten et al., 2004). Florida (2002) beargumenteert dat een omgeving waar gelijkgestemden elkaar kunnen ontmoeten hier sterk aan bijdraagt. Op het platteland wordt echter uit andere dingen inspiratie geput. Zo geeft respondent 6 aan dat de soberheid die het gebied heeft erg inspirerend werkt.

“Ja, dat is duidelijk wat ik in mijn werk, waar ik in mijn werk altijd naar op zoek ben en ja hier ook in. Op het platteland wordt alle opschmuck en alle drukte en alle, dat valt er allemaal af zeg maar. Dus, dus daar blijft alles, een natuurlijk gegeven, zeg maar, die essentie over.”

Zo heeft ook de omgeving, en dan met name de weidsheid en ruimte die door acht respondenten als kenmerkend voor het platteland wordt beschouwd, een positieve invloed op de creativiteit van de respondenten. Respondent 8 zegt daarover dat de weidse omgeving wel een bepaalde kwaliteit moet herbergen.

“En zoals vanmorgen had het flink gevoren, nou, dat is een geweldig uitzicht als je hier bent. Ik vind dat, ik vind dat een kwaliteit, ik houd meer van het platteland dan de stad wat dat betreft.”

Doordat fysieke en open ruimte aanwezig is, ervaren drie respondenten geestelijke ruimte waardoor het ontwerpproces bevorderd wordt. Op de vraag wat kenmerkend is voor het platteland hebben acht respondenten rust geantwoord. Voor drie respondenten creëert de rust een evenwicht met ervaren drukte en hectiek. Door deze balans is er een goed uitgangspunt om creatief te presteren. Maar de rust alleen is niet voldoende, respondent 2 zegt hierover:

“Als ik hier zo naar buiten kijk en ik zie de tuin en er licht er een hondje zo op zijn kleed en de zon gaat op, ik noem maar drie heftige gebeurtenissen, dan is dat zo inspirerend daar kan ik wel een poosje op voort. Maar niet alleen maar dat.”

De hectiek en drukte kan vanuit de respondent zelf komen, maar ook uit de inspiratie die men opdoet op andere plekken. Zo wordt stedelijk gebied door de helft van de respondenten gewaardeerd om de hoeveelheid en toegankelijkheid van inspiratie. Dit kan voortkomen uit gesprekken met interessante

mensen en een milieu waarin men zich kan begeven, evenals de sfeer en drukte die in een stedelijk gebied heerst (Florida, 2002; Jacobs, 1969; Mathur, 1999).

4.4.1.1 Nabijheid en bereikbaarheid stad

Ondanks het feit dat elke respondent beaamt dat het platteland op een bepaalde afstand ligt van de stad, wordt deze afstand niet als negatief ervaren. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat deze afstand makkelijk overbrugbaar is door het weinige verkeer en de goede ontsluiting van het platteland, dit in tegenstelling tot stedelijk gebied (Marlet, 2009). Door deze overbrugbare afstand worden respondenten ook in staat gesteld naar de stad te gaan, dan wel om contacten te onderhouden, inspiratie of klantcontact.

4.4.2 Bereikbaarheid

Hoewel de fysieke afstanden tot klanten groter zijn op het platteland, wordt de bereikbaarheid van de bedrijfslocaties door de helft van de respondenten als positief ervaren. Deze positieve geluiden komen door de weinige verkeershinder die in het onderzoeksgebied is. Hierdoor zijn respondenten weinig tijd kwijt met onnodige reistijd. In tegenstelling tot stedelijk gebied waar fysieke afstanden korter zijn door de nabijheid van klanten (Rutten et al., 2004) en congestie ontstaat door drukte (Marlet, 2009). Daarnaast wordt de parkeermogelijkheid genoemd als positief punt.

4.4.3 Concurrentiepositie

Respondenten geven aan dat door in deze regio te vestigen op drie manieren een concurrentiepositie verworven kan worden. Allereerst kan een bedrijf door de lage kosten van een bedrijfspand kosten reduceren (Brouwer et al., 2004), hierdoor kunnen concurrerende prijzen geboden worden aan klanten en kan gestreefd worden naar winstmaximalisatie (Wood & Roberts, 2011). Daarnaast is het platteland een manier voor een bedrijf om zich op een bepaalde manier te profileren. Dit kan enerzijds door de bijzondere of afgelegen plek die een hoge herinneringswaarde bij klanten kan hebben, anderzijds door een bedrijfsvisie te hebben die aansluit bij de omgeving. Dit kwam onder andere naar voren bij respondent 8.

“...we zien dat wij hier nu zaten als een, zeg maar een hoofdstuk in de geschiedenis van zo’n gebouw. Vinden we leuk en maken daar ook gebruik van. Het is dus voor ons een mogelijkheid om ons te profileren. Zeg maar, ons imago als architectenbureau .. ja, te koppelen aan de plek waar we zitten.”

Tot slot is er op het platteland minder bedrijvigheid waardoor er minder concurrentie is op het platteland (Haartsen & Venhorst, 2010; KvK, 2016). Er dient rekening mee gehouden te worden dat de respondenten beperkt afhankelijk zijn van de zichtbaarheid voor, en inloop van klanten.

4.4.4 Sociaal aspect

Elk gebied kent eigen sociale en culturele waarden (Bijker & Haartsen, 2012). Drie respondenten geven blijk van een bepaalde mate van *embeddedness* (Wood & Roberts, 2011). Op het platteland zou sprake zijn van een bepaalde gunfactor. Doordat er een gemeenschap is die elkaar kent worden diensten sneller aan bekenden aangeboden. Daarnaast zijn klanten op het platteland minder snel geneigd om voor diensten van een concurrerend bedrijf te kiezen.

4.4.4.1 Voordelen wonen

Van de twaalf respondenten hebben acht een bedrijf aan huis. Uit de interviews met deze respondenten blijkt dat woongenot ook invloed heeft op de bedrijfsvoering. Over de relatie tussen woongenot en bedrijfsvoering zegt respondent 3 het volgende:

"...ik bedoel vanuit, vanuit een prettige woonomgeving kan ik ook het bedrijf prettig runnen, om het zo te zeggen."

Uit onderzoek van Halfacree (1994) blijkt dat het platteland gewaardeerd wordt voor bepaalde sociale factoren. De woonomgeving wordt door elf respondenten als positief ervaren door een combinatie van de vergelijkbare sociale factoren zoals een gemoedelijke, vriendelijke en rustige sfeer die heerst op het platteland. Daarnaast noemen respondenten de kwaliteit van de woonomgeving als een positief aspect.

5 Conclusie

Voor dit onderzoek zijn twaalf respondenten benaderd waarvan acht een bedrijf aan huis hebben. Bij de keuze van de huidige bedrijfslocatie staat bij deze acht respondenten het woongenot voorop. Halfacree (1994) komt tot de conclusie dat op het platteland sociale factoren aanwezig zijn die gewaardeerd worden. Dit wordt bevestigd in de interviews. Het woongenot wordt bepaald door sociale en daarnaast ook fysieke omgevingsfactoren (Bijker et al., 2012). De rust en ruimte en de kwaliteit van de omgeving worden genoemd als positieve aspecten van het platteland. Daarnaast is voor meerdere respondenten de locatiekeuze een financiële overweging geweest waardoor de rendeerbaarheid vergroot kan worden (Brouwer et al., 2004). Bijker et al. (2012) noemen de lagere woningprijs een reden om te verhuizen naar plattelandsgebieden. Zo kan een grotere woning gekocht worden voor relatief weinig geld. Daarnaast is er weinig congestie waardoor er een goede bereikbaarheid is (Marlet, 2009). Tot slot dragen profileringsmogelijkheden van bedrijven bij aan de locatiekeuze.

Er zijn meerdere aspecten van het platteland die als positief voor de bedrijfsvoering worden ervaren door respondenten. Zo wordt de creatieve inspiratie op het platteland gewaardeerd. Deze komt enerzijds voort uit de kwalitatieve fysieke omgeving, anderzijds uit de eenvoudig bereikbare stad waar op meerdere manieren inspiratie uit geput kan worden (Florida, 2002; 2003; Jacobs, 1969; Mathur, 1999). In tegenstelling tot de drukte en congestie in stedelijk gebied (Marlet, 2009) is er weinig verkeer op het platteland en zijn bedrijfslocaties per auto goed bereikbaar.

Omdat woongenot voor meerdere respondenten van belang is bij het kiezen van de bedrijfslocatie is de sociale omgeving ook belangrijk voor de bedrijfsvoering omdat deze functioneren van de ondernemer kan beïnvloeden. De concurrentiepositie van bedrijven kan positief worden beïnvloed door een onderscheidende locatie en door de lagere prijzen van vastgoed op het platteland waardoor de rendeerbaarheid van een bedrijf vergroot kan worden (Brouwer et al., 2004).

Ook zijn er meerdere aspecten van het platteland die als negatief voor de bedrijfsvoering worden ervaren door respondenten. Deze gaan in op de beperkte creatieve inspiratie die opgedaan kan worden op het platteland. Daarnaast worden twee redenen genoemd voor de beperkte bereikbaarheid van de bedrijfslocatie, die als negatief worden ervaren. Ten eerste moet een fysiek grotere afstand worden afgelegd om *face-to-face* contact te hebben met klanten. Echter hoeft *face-to-face* klantcontact, in tegenstelling tot de bevindingen van Rutten et al. (2004), niet vaak voor te komen. Ten tweede is het openbaar vervoersnetwerk niet op het hele platteland toereikend genoeg. Tot slot wordt het negatieve financiële effect van krimp, aardbevingen en de economische crisis op de bedrijfspanden genoemd, waardoor de rendeerbaarheid van bedrijven verminderd (Brouwer et al., 2004).

Voor dit onderzoek is de volgende hoofdvraag geformuleerd:

“Wat zijn de effecten die een bedrijf in de creatieve zakelijke dienstverlening ondervindt van een vestiging op het platteland van een krimpgebied?”

Concluderend kan worden gezegd dat er zowel positieve als negatieve effecten worden ervaren van een bedrijfsvestiging op het platteland. De ervaren negatieve effecten van een bedrijfslocatie op het platteland komen grofweg overeen met het ontbreken van agglomeratievoordelen. Zo ontbreken op het platteland netwerkmogelijkheden (Iammarino & McCann, 2006; McCann, 2013) doordat de cumulatie van human capital plaatsvindt in stedelijk gebied (Florida, 2003; Glaeser et al., 2001; Marlet, 2009; Mathur, 1999). De ervaren positieve effecten zijn terug te leiden tot aspecten van zowel de klassieke, behaviourale als de institutionele locatietheorie en daarnaast de afwezigheid van agglomeratienadelen. Door de lagere kosten van een bedrijfspand wordt de rendeerbaarheid van een

bedrijf vergroot, dit is in lijn met (neo-)klassieke gedachtegoed (Brouwer et al., 2004). Al kan gesteld worden dat veel respondenten geen winstmaximalisatie, maar een optimaal woongenot als doel hebben met een locatiekeuze. Er wordt gekozen voor een sub-optimale locatie wat in lijn is met de behaviourale locatietheorie (Brouwer et al., 2004). De institutionele locatietheorie komt naar voren in de mate van *embeddedness* van de ondernemer, dit heeft invloed op de mate van klantcontact en klantenbinding (Brouwer et al., 2004). Tot slot

Als vervolgonderzoek zou een grootschaliger onderzoek door middel van enquêtes gehouden kunnen worden onder de hele creatieve industrie in de noordelijke provincies. Hierdoor zouden verschillen tussen de drie domeinen, zoals Rutten et al. (2004) aangeven, duidelijker kunnen worden. Tevens is het mogelijk door een grootschaliger onderzoek verschillen en overeenkomsten in de creatieve industrie tussen regio's inzichtelijk te maken. Deze inzichten kunnen gebruikt worden om beleid te maken voor het stimuleren van economische activiteit.

Literatuurlijst

1. Bartram, R. (2010). Geography and the interpretation of visual imagery. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.), *Key methods in geography* (pp. 131-140). 2^e Editie. Londen: SAGE.
2. Bijker, R.A. & Haartsen, T. (2012). More than counter-urbanisation: Migration to popular and less-popular rural areas in the Netherlands. *Population, Space and Place*, 18, 643-657.
3. Bijker, R.A., Haartsen, T. & Strijker, D. (2012). Migration to less-popular rural areas in the Netherlands: Exploring the motivations. *Journal of Rural Studies*, 28, 490-498.
4. Boschma, R.A. & Frenken, K. (2006). Why is economic geography not an evolutionary science? Towards an evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 6(3), 273-302.
5. Brouwer, A.E., Mariotti, I. & Ommeren, J.N. van (2004). The firm relocation decision: An empirical investigation. *Regional Science*, 38, 335-347.
6. CBS (2013). *Statistische gegevens per vierkant*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
7. CBS (2016a). *Begrippen*. Geraadpleegd op 08-10-2016 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen?tab=o#id=omgevingsadressendichtheid-van-een-adres>. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
8. CBS (2016b). *Kerncijfers wijken en buurten 2015*. Geraadpleegd op 10-12-2016 via <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83220NED&D1=1,3,33-35,46,54,75,77,90,97,100,104&D2=0,15313-15393&HDR=T&STB=G1&VW=T>. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
9. CBS (2016c). *Maatwerktabellenset Cultuur in beeld 2016*. Geraadpleegd op 17-01-2017 via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2016/46/cultuur-in-beeld-2016>. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
10. Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.) (2010). *Key methods in geography*. 2^e Editie. Londen: SAGE.
11. Cope, M. (2010). Coding transcripts and diaries. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.), *Key methods in geography* (pp. 440-452). 2^e Editie. Londen: SAGE.
12. Dagblad van het Noorden (2016). *Aardbevingen*. Geraadpleegd op 15-12-2016 via <http://redactie.dvhn.nl/aardbevingen/>. Groningen: Dagblad van het Noorden.
13. Delfmann, H.S. (2015). *Understanding entrepreneurship in the local context: Population decline, ageing and density*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
14. Delfmann, H.S., Koster, S., McCann, P. & Dijk, J. van (2014). Population change and new firm formation in urban and rural regions. *Regional Studies*, 48(6), 1034-1050.
15. Dulk, C.J. den, Stadt, H. van de & Vliegen, J.M. (1992). Een nieuwe maatstaf voor stedelijkheid: De omgevingsadressendichtheid. *Maandstatistiek van de bevolking*, 40, 14-27.
16. Florida, R. (2002). *The rise of the creative class, and how it's transforming work, leisure, community and everyday life*. New York: Basic Books.
17. Florida, R. (2003). Cities and the creative class. *City & Community*, 2(1), 3-19.
18. Fujita, M. & Krugman, P. (2004). The new economic geography: Past, present and the future. *Papers in Regional Science*, 83, 139-164.
19. Glaeser, E.L., Kolko, J. & Saiz, A. (2001). Consumer city. *Journal of Economic Geography*, 1(1), 27-50.
20. Haartsen, T. & Venhorst, V. (2010). Planning for decline: Anticipating on population decline in the Netherlands. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 101(2), 218-227.
21. Halfacree, K. (1994). The importance of 'the rural' in the constitution of counterurbanisation: evidence from England in the 1980s. In Bijker, R.A., Haartsen, T. & Strijker, D. (2012). Migration to less-popular rural areas in the Netherlands: Exploring the motivations. *Journal of Rural Studies*, 28, 490-498.

22. Hay, I. (2010). Ethical practice in geographical research. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.), *Key methods in geography* (pp. 35-48). 2^e Editie. Londen: SAGE.
23. Iammarino, S. & McCann, P. (2006). The structure and evolution of industrial clusters: Transaction, technology and knowledge spillovers. *Research Policy*, 35, 1018-1036.
24. Jacobs, J. (1969). *The economy of cities*. New York: Random House.
25. Kamer van Koophandel (2016). *Adressen downloaden*. Geraadpleegd op 09-10-2016 via <https://diensten.kvk.nl/ia/index.jsp>. Utrecht: Kamer van Koophandel.
26. Leidelmeijer, K., Marlet, G., Rossum, F. van, Woerkens, C. van & Schulenberg, R. (2011). *Leefbaarheid in balans*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties/Ministerie van Wonen, Wijken en Integratie.
27. Longhurst, R. (2010). Semi-structured interviews and focus groups. In Clifford, N., French, S. & Valentine, G. (Red.), *Key methods in geography* (pp. 103-115). 2^e Editie. Londen: SAGE.
28. Marlet, G. (2009). *De aantrekkelijke stad*. Nijmegen: VOC Uitgevers.
29. Marlet, G. & Woerkens, G. van (2007). The Dutch creative class and how it fosters urban employment growth. *Urban Studies*, 44(13), 2605-2626.
30. Mathur, V.K. (1999). Human-capital-based strategy for regional economic development. *Economic Development Quarterly*, 13(3), 203-216.
31. McCann, P. (2013). *Modern urban and regional economics*. 2^e Editie. Oxford: Oxford University Press.
32. Ministerie van BZK (2015). *Moties VAO bevolkingsdaling/krimp 20 mei 2015*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
33. Ministerie van EL&I (2011). *Naar de top: het bedrijvenbeleid in actie(s)*. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
34. Rutten, P., Manshanden, W., Muskens, J. & Koops, O. (2004). *De creatieve industrie in Amsterdam en de regio*. Den Haag: TNO.
35. Stam, E., Jong, P.J.J. de & Marlet, G. (2008). Creative industries in the Netherlands: Structure, development, innovativeness and effects on urban growth. *Geografiska Annaler Series B, Human Geography*, 90(2), 119-132.
36. Sternberg, R. (2011). Regional determinants of entrepreneurial activities - theories and empirical evidence. In Fritsch, M. (Red.), *Handbook of research on entrepreneurship and regional development: National and regional perspectives* (pp. 33-57). Cheltenham: Edward Elger.
37. Strijker, D. & Markantoni, M. (2011). Bedrijvig platteland. *Agora*, 27(4), 8-11.
38. Thissen, F. & Loopmans, M. (2013). Dorpen in verandering. *Rooilijn*, 46(2), 81-89.
39. University of Groningen (2015). *Provincie2014*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
40. University of Groningen (2016). *Nederlandse gemeentegrenzen 2015*. Rijksuniversiteit Groningen.
41. Wood, A. & Roberts, S. (2011). *Places, networks and flows*. Londen: Routledge.
42. Woods, M. (2005). *Rural geography*. Londen: SAGE.

Bijlagen

Bijlage 1: Indeling van Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 codes in deelsectoren

Creatieve zakelijke dienstverlening	
7021	Public relationsbureaus
7111	Architectenbureaus
7311	Reclamebureaus
7410	Industrieel design
8230	Organiseren van congressen en beurzen
Kunsten	
7990	Reisinformatie- en reserveerbureaus
90011	Beoefening van podiumkunst
90012	Producenten van podiumkunst
9002	Dienstverlening voor uitvoerende kunst
9003	Scheppende kunst
90041	Theaters, schouwburgen en concertgebouwen
91011	Openbare bibliotheken
91012	Kunstuitleencentra
91019	Overige culturele uitleencentra en openbare archieven
91021	Musea
91022	Kunstgalerieën en -expositieruimten
9103	Monumentenzorg
94994	Vriendenkringen van cultuur
Media & entertainment	
4761	Winkels in boeken
4763	Winkels in audio- en video-opnamen
5811	Uitgeverijen van boeken
5813	Uitgeverijen van kranten
5814	Uitgeverijen van tijdschriften
5819	Overige uitgeverijen (niet van software)
5821	Uitgeverijen van computerspellen
5829	Overige uitgeverijen van software
59111	Productie van films (geen televisiefilms)
59112	Productie van televisieprogramma's
5912	Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie
5913	Distributie van films en televisieproducties
5914	Bioscopen
5920	Maken en uitgeven van geluidsopnamen
6010	Radio-omroepen
6020	Televisie-omroepen
6321 / 6391	Persagentschappen
6329 / 6399	Overige informatievoorziening
74201	Fotografie
90013	Circus en variété

Bron: CBS (2016c)

Bijlage 2: E-mail voor respondenten

Beste meneer/mevrouw, [indien mogelijk persoonlijk aanschrijven]

Mijn naam is Gosse Bouter en ik ben derdejaars student Sociale Geografie en Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Op dit moment ben ik bezig met het schrijven van mijn scriptie. Deze scriptie gaat over de vestigingslocatie in krimp- en plattelandsgebieden van bedrijven in de creatieve zakelijke dienstverlening. Ik benader u omdat uw bedrijf bij de Kamer van Koophandel binnen deze bedrijfstak geregistreerd staat en uw vestiging in een krimp- en plattelandsgebied staat. Graag zou ik u willen vragen of degene die bij het opzetten van het bedrijf de keuze heeft gemaakt voor deze locatie openstaat voor een interview met mij.

Wat houdt dit in? Een interview bij uw bedrijf (indien mogelijk week 47/48) waarbij kort het bedrijf wordt beschreven, in wordt gegaan op de voor en nadelen van de bedrijfslocatie en waarom deze bedrijfslocatie is gekozen.

Wat vraag ik van u? Dit interview zal ongeveer 40 minuten in beslag nemen en er is geen verdere voorbereiding van uw kant nodig.

U zou mij enorm helpen met mijn onderzoek als u hiervoor openstaat. Indien een interview op uw bedrijfslocatie niet mogelijk is dan kan uiteraard in overleg een andere locatie gevonden worden.

Mocht u verder nog vragen hebben of een afspraak willen maken, dan kunt u mij per telefoon of email bereiken.

Bij voorbaat dank,

Gosse Bouter

g.j.bouter@student.rug.nl

06-36253931

Bijlage 3: Interviewguide

Standaard interviewguide

- ✓ Persoonlijke introductie, in beperkte mate uitleg waar dit onderzoek over gaat.
 - ✓ Uitleg wat de structuur van het interview is en hoeveel tijd het ongeveer kost.
 - ✓ Uitleg dat de respondent anoniem blijft en toestemming vragen voor een opname.
1. Dit is een (type) bedrijf, kunt u mij een korte beschrijving geven van het bedrijf en waar dit bedrijf zich mee bezighoudt?
 2. Wat is uw rol geweest in de locatiekeuze voor deze vestiging?
 3. Is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen? Zo ja, welke en waarom? Zo niet, waarom niet?
 4. Is volgens u de omgeving waar uw bedrijf staat platteland? Waarom wel, waarom niet?

Indien ja, doorgaan met vraag 5. Indien nee, doorgaan met vraag 16.

5. Wat zijn positieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering?
6. Wat zijn negatieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering?
7. Wat zijn algemene positieve aspecten van het platteland?
8. Wat zijn algemene negatieve aspecten van het platteland?
9. Wanneer u aan de stad denkt; welke vijf woorden komen het eerste in u op? Zijn deze positief of negatief en kunt u aangeven waarom u aan deze woorden denkt?
10. Zou de stad ten opzichte van de huidige bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen voor uw bedrijf? Zo ja, welke?
11. Zou de stad ten opzichte de huidige bedrijfslocatie nadelen met zich meebrengen voor uw bedrijf? Zo ja, welke?
12. Zijn er factoren in de stad die u graag meer op het platteland zou willen zien?
13. Kunt u kort uitleggen waarom u voor deze plek gekozen heeft om een vestiging te starten?
14. Met de kennis van nu, zou u uw bedrijf weer op de dezelfde plek gevestigd hebben? Waarom wel, waarom niet?
15. Heeft u nog opmerkingen, vragen, dingen die ik zou moeten weten?

Alternatieve interviewguide

16. Wat zijn positieve aspecten van deze plek voor de bedrijfsvoering?
17. Wat zijn negatieve aspecten van deze plek voor de bedrijfsvoering?
18. Wat zijn algemene positieve aspecten van deze plek?
19. Wat zijn algemene negatieve aspecten van deze plek?
20. Wanneer u aan de stad denkt; welke vijf woorden komen het eerste in u op? Zijn deze positief of negatief en kunt u aangeven waarom u aan deze woorden denkt?
21. Zou de stad ten opzichte van de huidige bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen voor uw bedrijf? Zo ja, welke?
22. Zou de stad ten opzichte de huidige bedrijfslocatie nadelen met zich meebrengen voor uw bedrijf? Zo ja, welke?
23. Zijn er factoren in de stad die u graag meer op deze plek zou willen zien?

24. Zijn er factoren op het platteland die u graag meer op deze plek zou willen zien?
25. Kunt u kort uitleggen waarom u voor deze plek gekozen heeft om een vestiging te starten?
26. Met de kennis van nu, zou u uw bedrijf weer op de dezelfde plek gevestigd hebben? Waarom wel, waarom niet?
27. Heeft u nog opmerkingen, vragen, dingen die ik zou moeten weten?

Bijlage 4: Motivatie interviewguide

Motivatie standaard interviewguide

De eerste twee vragen zijn inleidend en hebben als doel een beeld te schetsen van de activiteiten en structuur van de onderneming en de rol van de respondent in de locatiekeuze. Daarnaast dienen deze vragen om een comfortabele setting te creëren. Het zijn eenvoudig te beantwoorden vragen waar de respondent direct eigen input kan geven.

Vraag 3 gaat in op voorzieningen waarvan het bedrijf afhankelijk is en is bedoeld om de mate van footloosness te bepalen. Bij vraag 4 wordt de respondent gevraagd of de omgeving van het bedrijf volgens hun platteland is. Hoewel het bedrijf in het onderzoeksgebied ligt is het mogelijk dat de respondent een andere mening heeft (Woods, 2005). Wanneer een respondent de omgeving niet beschrijft als platteland dan wordt een alternatieve interviewguide gebruikt, zie bijlage 2. Het verschil tussen deze interviewguides is hoe de omgeving van het bedrijf wordt benoemd, "platteland" en "deze plek".

Vraag 5 tot en met 8 gaan in op positieve en negatieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering en tevens algemene positieve en negatieve aspecten van het platteland. Hier zou een verband tussen algemene aspecten van het platteland en de bedrijfsvoering uit kunnen blijken.

Bij vraag 9 staat de associatie van de respondent met stedelijk gebied centraal, vijf associaties worden gevraagd. Omdat de respondent deze associaties ook kan duiden wordt in korte tijd een beeld geschetst dat de respondent van stedelijk gebied heeft en kunnen eventuele tegenstellingen en overeenkomsten tussen stedelijk gebied en platteland aan het licht komen. Na deze associaties worden bij vraag 10 en 11 voor en nadelen van een bedrijfslocatie in stedelijk gebied ten opzichte van de huidige locatie benoemd. Dit heeft als doel om de ervaren voor en nadelen af te zetten tegen de veronderstelde voor en nadelen van stedelijk gebied zoals in het theoretisch kader wordt vermeld. Vraag 12 gaat over een gewenste invulling van het platteland met factoren uit stedelijk gebied. Deze vraag wordt gebruikt om te kijken of de positieve factoren van stedelijk gebied gemist worden en een positieve toevoeging zouden kunnen zijn voor het platteland.

Bij vraag 13 wordt ingegaan op de motivatie voor deze locatiekeuze. Een heroverweging van de locatiekeuze wordt bij vraag 14 besproken. Tussen het moment van de locatiekeuze en het interview kan de respondent tot nieuwe inzichten zijn gekomen, zowel positief als negatief. De motivatie van dit antwoord geeft meer inzicht in de waardering van de huidige locatie.

Ter afsluiting van het interview wordt bij vraag 15 gevraagd naar input van de respondent. Het is mogelijk dat de respondent iets is vergeten te vertellen of daar de kans niet voor heeft gezien, op deze manier krijgt de respondent de mogelijkheid om een zo volledig mogelijk verhaal te vertellen.

Motivatie alternatieve interviewguide

Vraag 16 tot en met 19 hebben hetzelfde uitgangspunt als vraag 5 tot en met 8. Het verschil is dat de omgeving van de bedrijfslocatie niet wordt aangeduid met platteland zoals in vraag 5 tot en met 8 maar met "deze plek".

De motivatie en vraagstelling van vraag 20 tot en met 22 komen overeen met de motivatie en vraagstelling van vraag 9 tot en met 11.

De motivatie van vraag 23 komt overeen met de motivatie van vraag 12. Het verschil is dat de omgeving van de bedrijfslocatie in vraag 12 wordt aangeduid als platteland en in vraag 23 als "deze plek".

Vraag 24 gaat in op een gewenste invulling van de omgeving van de huidige bedrijfslocatie met factoren van plattelandsgebieden. Deze vraag wordt gebruikt om te kijken of de positieve factoren van plattelandsgebieden gemist worden en een positieve toevoeging zouden kunnen zijn voor de huidige omgeving van de bedrijfslocatie.

De motivatie en vraagstelling van vraag 13 tot en met 15 komen overeen met de motivatie en vraagstelling van vraag 24 tot en met 27.

Bijlage 5: Transcripties

Interview 1

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 31m30s. Datum: 23-11-2016, 10:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R1.

I: Nu nog even voor de opname. Allereerst bedankt dat ik hier mag zijn. En we hebben net het formele gedeelte gehad. Nou ja, mijn eerste vraag aan u is: het is een architectenbureau als ik het goed. Kunt u mij een korte beschrijving geven van het bedrijf en waar dit bedrijf zich mee bezig houdt?

R1: Okee. Het is in die zin een architectenbureau dat, ik ben interieurontwerper en ik heb een maatschap met één van de architecten hier, hier in het gebouw. Dat is [maat]. Die maatschap die is erop gericht dat wij dit gebouw, dit [bedrijfspand] exploiteren, ofwel wij werken zelfstandig, hebben onze eigen opdrachtgevers het gemeenschappelijke dat wij hebben is het [bedrijfspand].

I: Okee.

R1: Dus ik ben interieurontwerper en mijn maat in de maatschap is architect.

I: Okee.

R1: Ja. Dus ik moet voor mijzelf spreken als interieurontwerper. Ik houd mij met name bezig met het ontwerpen van interieurs voor de zakelijke markt. Dat is ook met name toegespitst op de leisuremarkt, de vrijetijdssector. Ik ontwerp inrichtingen voor, voor met name ook, ook fitness en sportbedrijven. In Nederland, maar ook daarbuiten. Maar dat is niet, niet het enige wat ik doe. Ook lokaal heb ik, heb ik opdrachtgevers in andere sectoren. Maar het gaat over interieurontwerp en dan bedoel ik vanuit casco, vanuit een kaal gebouw tot een functioneel bedrijfsgebouw.

I: Okee.

R1: Waarbij ik de routing maak, de, de ruimtes plan, de afwerking, de wanden, plafonds, licht maar natuurlijk ook de inrichting en de vorm van meubels Dan wel op maat, dan wel uit collecties van leveranciers.

I: Okee.

R1: Dat smelt ik samen tot, dat smelt ik samen tot, ja, tot een maakbaar interieurontwerp. En vervolgens tijdens de uitvoering van projecten want die worden ook gerealiseerd. Dat wordt ook fysiek feitelijk gebouwd. Begeleid ik de projecten tot, tot aan de ingebruikname door de opdrachtgever.

I: Okee.

R1: Dat is wat ik, wat ik doe.

I: En u zit hier met drie man?

R1: Wij zijn hier met drie man, waarbij het zo is dat [maat] als architect ook weer een maatschap heeft met een andere architect, [naam], en die, nou als zodanig zijn wij met z'n drieën in dit gebouw.

I: Okee, maar uw maatschap is met?

R1: [maat].

I: [maat].

R1: Ja.

I: De derde man die staat daar verder buiten?

R1: Ja, die staat daar weer buiten, ja, ja, ja. [maat] en ik zijn hier in dit, op dit, op deze plek [x] jaar geleden, [x] jaar geleden begonnen. Ja.

I: Okee. En wat is uw rol geweest in de locatiekeuze bij deze vestiging?

R1: Nou, bepalend. In, in, in die zijn dat we werden getipt over, over het beschikbaar zijn van dit gebouw. Dat al heel lang leegstond, erg verpauperd was. En in [jaartal] was dat meen ik, wilde ik vanuit mijn woning waar ik gestart ben in [jaartal] wilde ik een, een plek in, in dit gebied in dit gebied. En zo kwam ik [maat] tegen. En bij, bij een bepaalde gelegenheid, een bedrijvenmeeting en kwamen we in gesprek. En hij bleek in een vergelijkbare situatie te zitten. En toen hebben we gezegd van goh, kunnen we dan misschien samen, want hij was wel op de hoogte van de, van het leegstaan van dit gebouw, misschien samen in dat [bedrijfspan] gaan trekken, hoe mooi zou dat zijn? Nou het begon met een ideetje en we zitten hier nu acht jaar. Ja, dus ik heb dat samen met, met [maat] bepaald en bedacht.

I: Ja, heel goed. U ziet mij ook even hierop kijken, het is even om de tijd erbij te zetten, bij mijn vragen.

R1: Okee.

I: Het is voor mij later erg makkelijk om het uit te kunnen typen.

R1: Ja.

I: Nou, dat is duidelijk. U heeft dus nou, een vrij, nou beslissende rol gehad.

R1: Ja.

I: Is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R1: Nee.

I: Niet afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R1: Nee.

I: Okee. Mag ik dan vraag waarom dan niet?

R1: Nou omdat dat, dat wat wij doen, wat ik doe niet, niet per se verbonden is aan een plek of een, of een, of een gebouw met een bepaalde functie. Ik kan mijn werk feitelijk overal doen.

I: Okee.

R1: Dus, ik denk niet dat dat bepaalde functies in dit gebouw bepalend zijn voor of ik mijn werk wel of niet kan doen. Vandaar mijn antwoord, nee.

I: Okee, dat is goed. Dan zijn we inmiddels hier aanbeland. Is volgens u deze omgeving, van dit pand, platteland?

R1: Ja.

I: En waarom?

R1: Ja.

I: Dat zult u ook vaker merken, ik vraag waarom.

R1: Nee, dat snap ik. Dat is heel goed. Omdat feitelijk denk ik, dat, dat het beschouwen als platteland onlosmakelijk verbonden is met een dorp. Omdat de kernfuncties van het platteland altijd te vinden zijn in dat dorp. Dus dat, dat die kernfuncties van een gebied verzameld zijn op deze plek wil niet zeggen dat dat afgebakend is. Dat, dat wat buiten het dorp gebeurd is, is als dusdanig onlosmakelijk verbonden met, met het dorp. Dus ik beschouw dit wel degelijk als het platteland.

I: Okee.

R1: Ja.

I: Dat is helder. En ervaart u positieve aspecten van het platteland voor dit bedrijf?

R1: Ja. Ja. En waarom dan natuurlijk?

I: U snapt het.

R1: Ja, ja, ik snap het langzamerhand. Nou, het, het, dat dat, is niet puur een functionele relevantie dat dat dat is de inspiratie de weids, de weidsheid van het gebied. Nou, de cultuur misschien wel. De nuchtere cultuur die hier heerst. Dat dat vind ik inspirerend. Dat vind ik omdat je omdat je toch op jezelf aangewezen bent, het is een beetje een soort barre omstandigheid waarin je, je bivakkeert en waar je je. Ja. Ik vind dat erg mooi.

Dus u geeft eigenlijk aan van, de omgeving werkt inspirerend?

R1: Ja.

I: En daarnaast, is er een bepaald cultureel aspect. Een bepaalde norsheid?

R1: Nou, ja. Een bepaalde soberheid in dit gebied.

I: Ja.

R1: Ja, dat, dat en daarom misschien wel heel weinig afleiding en is focus goed mogelijk en dat is belangrijk voor, voor, voor mijn werk. En daarbij de ruimte. Misschien ja, inderdaad, fysieke ruimte, die, die ook maakt dat je misschien daardoor wel geestelijke ruimte krijgt. Weinig afleiding.

I: Ja. Nou, dat is een mooi antwoord. Ervaart u ook negatieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering?

R1: Ja, nou ja, in die zin, niet direct, niet, niet direct het platteland en de, en, en mijn plek hier is de, daar kan ik zo niet direct iets negatiefs over bedenken. Wat ik wel kan bedenken is dat je als ondernemer natuurlijk ook opdrachtgevers in de buurt wilt hebben. En die heb ik amper hier in de buurt.

I: Ja.

R1: Dus ik moet altijd wel verder reizen dan, dan, dan iemand anders. Te meer omdat mijn werk zich ver weg afspeelt. Ver weg dan bedoel ik het midden van het land, het zuiden van het land en, en, en daarbuiten. In het buitenland, België, Frankrijk, Engeland, Spanje, Italië. Ik zit overal.

I: Ja, okee, ja, ja.

R1: Vanuit [vestigingslocatie], dus nou ja, of ik nou hier ben of in een stad als Groningen dat blijft natuurlijk altijd dan ver weg, relatief ver weg.

I: Ja.

R1: Ja, dus dat zou ik dan als negatief willen benoemen. Maar het, het positieve wat ik hier benoemde weegt, weegt ernstig op tegen het negatieve van het verder moeten reizen.

I: Okee.

R1: Ja. Per saldo heel positief.

Ja.

R1: Ja.

I: U zegt inderdaad van vrij weinig klanten in de, in de buurt.

R1: Ja.

I: Maar als u in het midden van het land zou zitten dan zou u het midden, het midden van het land en het zuiden van het land wel beter kunnen bedienen.

R1: Ja. Ja. Maar dat is dan ook puur vanwege de fysieke relatief kleinere afstand. Ik denk dat nu, in, op die plekken in het land meer gebeurt dan, dan hier. Dus. Dus is dat sowieso daar een betere een betere locatie zijn om, om gevestigd zijn. Maar bedenk ook dat de, mijn, mijn opdrachtgevers dat dat die groep van opdrachtgevers historisch gegroeid is. Zou het zo zijn dat ik aanvankelijk meer opdrachtgevers hier in de buurt had gehad.

I: Ja.

R1: Dan was het misschien wel zo geweest dat ik hier misschien meer opdrachten meer, meer opdrachten zou hebben.

I: Okee.

R1: Ik kan niet iedereen bedienen.

I: Nee dat snap ik. Nou u heeft dus vrij weinig, vrij weinig negatieve aspecten van platteland maar daartegenover staan wel een boel positieve aspecten.

R1: Ja.

I: Het enige negatieve aspect is in feite de, de wat langere reistijd//

R1: Ja. Ja.

I:...naar het midden van het land.

R1: Ja. Waarbij ik nog een opmerking wil maken, voor mijn opdrachtgevers is het heel bijzonder dat dat dat ze iemand spreken uit [vestigingslocatie] die ook nog eens gevestigd in een [bedrijfspan] en dat vinden ze wel zo bijzonder dat het, het ook een hele hoge herinneringswaarde heeft zo hebben opdrachtgevers die verder weg zitten die vinden die vinden het heel plezierig, heel bijzonder om, om met iemand zaken te doen die, die zich in dit gebied heeft gevestigd. Het heeft ja, toch, ja. Ze, ze, ze hebben het, het ook wel eens over "oh ja, die jongens daar in dat [bedrijfspan] daar in noord-Groningen, in dat oude [bedrijfspan]". Dus, dus.

I: En komt dat dan speciaal door de plek [vestigingslocatie], [bedrijfspan]. Of komt dat dan door ja, door de associatie met noord-Groningen, een bepaalde nuchterheid, een bepaalde afstandelijkheid.

R1: Ja, ook het onbekende van het platteland in het algemeen.

I: Okee.

R1: En misschien wel nostalgische herinneringen of, of gevoelens die ze daarbij, daarbij krijgen. Ja, vooropgesteld dat men altijd in die drukke omgeving zit, in die grote steden, in dat drukke gebied. Dus daar waar die afstand bij een eerdere vraag als, als negatief werd geduid door mij, heeft het zakelijk gezien weer zijn voordelen.

I: Ja.

R1: Omgekeerd weliswaar vanuit die opdrachtgever, en dus ook weer voor mij. Want dat genereert een bijzondere band en, en, en dus opdrachten.

I: U onderscheidt zich daarmee wel van//

R1: Ja.

I: //van vele anderen

R1: Ja, zo is het. Zo is het. Ja.

I: Okee. Wanneer u aan de stad denkt, welke woorden komen dan, welke vijf woorden komen dan het eerst bij u, in, in u op?

R1: Dat is een goede. Reuring ofwel dynamiek, ook concurrentie, parkeerproblemen, ja hectiek, en, en daarbij ook als ik aan de stad denk, ook, ook goede herinneringen omdat ik zelf oorspronkelijk uit de stad kom.

I: En welke stad is dat?

R1: Groningen.

I: Ja. Okee, u ervaart de stad Groningen wel als een stad?

R1: Wel degelijk, ja, ja.

I: Okee.

R1: Relatief ten opzichte van het buitengebied is, is Groningen wel degelijk een stad. Een metropool van, van relatief de noordelijke provincies bijna, wel een heel groot gebied, ja.

I: Ja, kunt u ook een beetje duiden waarom u dan aan deze woorden denkt? U heeft gezegd dynamiek, concurrentie, parkeerproblemen, hectiek.

R1: Nou ja, dat zijn natuurlijk kenmerkende dingen voor steden in het algemeen. Behalve die laatste dat is iets dat dat mij persoonlijk dan verbind met een stad. Nee ik kan ik het niet heel specifiek duiden waarom ik daaraan denk.

I: Het zijn meer algemene kenmerken die, van een stad, zegt u.

R1: Ja.

I: Zou de stad ten opzichte van de huidige bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen? En zo ja, dan welke?

R1: Nee, althans in mijn specifieke geval niet omdat ik op, op een goed moment een jaar of drie geleden heb onderzocht of ik mij niet zou vestigen in de stad.

I: Okee.

R1: En ik heb toen die afweging serieus gemaakt, ik heb zelfs een locatie, meerdere locaties bekeken en daarin bepaald dat dat niet per se beter is voor mijn bedrijfsvoering. Dus, nee, het antwoord is nee.

I: En waarom dan niet?

R1: Nou, dat heeft met name ook te maken met dat dat weinig onderscheid meer hebben met van al die collega-concurrenten die die toch ook, ook voor, met name in de stad gevestigd zijn. Ja, ik denk dat dat belangrijkste overweging is.

I: Okee.

R1: Dat onderscheid, dat dat er niet is.

I: Duidelijk, ja. Volgende vraag is dan, zou de stad nadelen met zich meebrengen?

R1: Dan zou daar het antwoord op de vorige vraag zo moeten verdraaien voor deze.

I: Daarmee geeft u natuurlijk ook een antwoord.

R1: Ja, ja, ja. Nou ik zou zeggen van, van zie het vorige antwoord. Of, of, ja, nee, ik denk, ik denk dat, dat met name de competitie die daar, die daar is, niet goed zou zijn en ik zou het, de inspiratie van het platte, van het platteland missen.

I: Okee.

R1: En ik zou misschien te veel afgeleid voelen, daar waar ik hier dagelijks van 's ochtends tot het einde van de dag heel geconcentreerd aan het werk ben, of af en toe buiten loop, zou dat, zou dat in de stad weer heel anders zijn. Die dynamiek kan dan ook averechts werken en de juiste inspiratie die, ja, ontnemen.

I: Ja, u zegt van ik haal inspiratie uit platteland ook. Maar zou de stad dan ook geen inspiratie kunnen leveren?

R1: Nou ja, nee, ik denk ik denk in mijn geval, mijn specifieke geval niet, nee.

I: Okee.

R1: Nee, dat, dat heeft ook te maken met die hele bewuste keuze om mij hier te vestigen en gevestigd te, te blijven. Dat is heel persoonlijk denk ik. Ik, ik beschouw dit als inspirerend en de stad als afleidend, dynamisch weliswaar, maar.

I: Ja. Het is gewoon puur persoonlijk.

R1: Dat is puur persoonlijk.

I: Okee.

R1: Ik heb jarenlang toen wij hier ook gingen wonen, want we wonen hier ook. Dat elke dag als ik dan, want ik heb wel degelijk ook in de stad gewerkt daarvoor. Dat als ik dan weer hier was, dan voelde ik, dan, dan, kreeg ik een beetje vakantiegevoel, een gevoel van ruimte en rust, en dat gevoel hebben wij jaren vol weten te houden. Ja.

I: Zijn er factoren in de stad die u graag meer op het platteland zou willen zien? Factoren, voorzieningen?

R1: Ja, ja. Nou, dan denk ik meer gewoon ook gewoon direct aan praktische voorzieningen er is hier van het platteland heel veel verdwenen, met name ook scholen en winkelvoorzieningen, medische zorg is hier niet. Ik bedoel, ik, wel eens, maar dat gaat niet zo zeer over de zakelijke kant als ook over privé. Overigens is dat bij mij bijna hetzelfde hoor, dat dat kan ik mij gelukkig permitteren om daar zakelijk en privé invulling aan te geven. Maar dat zijn hele praktische zaken die met name betrekking op privé en daardoor zie ik wat, wat, wat, wat leegloop. Ik zie dat vergrijzing ook met name hier toch wel plaatsvindt. En dan ontbreken van voorzieningen, ja, dat, dat, dat, dat, dat is jammerlijk.

I: Ja, en voor de bedrijfsvoering, zou u dan wellicht, ja, voorzieningen uit de stad graag deze kant op willen hebben?

R1: Nee, dat kan ik zo niet bedenken. Wat ik, wat ik wel merk is dat de, de, de, de sociale of de, de, het ontmoeten van, van collega-ondernemers hier in dit gebied moeilijker gaat. Er bestaan geen platforms voor, voor ondernemers en dat is iets wat hier meer zou moeten zijn. Alleen heeft het ook te maken met de mindset van de ondernemers en dan denk ik met name aan de autochtone ondernemers, als ik ze zo mag, mag noemen. Die hoeven niet zo nodig andere ondernemers te ontmoeten, waardoor, waardoor er dus geen bedrijvenverenigingen zijn die relevant zijn, of althans voor mijn type werk. In de stad is het over het algemeen wel meer zo.

I: Ja.

R1: Ja.

I: Dus een platform waar u, nou beroepsgenoten kunt ontmoeten?

R1: Of collega-ondernemers in het algemeen.

I: Ja, inderdaad.

R1: Ja.

I: Okee. Zijn er nog meer voorzieningen, factoren of iets dergelijks waaraan u kunt denken?

R1: Nou misschien dat ik ze zometeen nog bedenk of dat ze in een andere vraag naar boven komen//

I: Aan het licht komen.

R1: //dan verwijs ik naar deze, naar deze vraag. Ik bedoel ik ben heel erg mobiel met het openbaar vervoer, met mijn auto. Dus ik, ik ben al heel snel in de stad, dus niet, niet echt het gevoel dat er, dat er zaken zijn die zakelijk hier ontbreken.

I: Okee, nou. We komen nu aan bij de laatste twee vragen die ik heb. Kunt u kort uitleggen hoe u voor deze plek gekozen heeft om een vestiging te starten? U heeft, u heeft al gezegd in [jaartal] of [jaartal] geloof ik//

R1: Ja.

I: //dat dit pand leegstond, en dat u op een bijeenkomst [maat] tegenkwam, en dat u zoiets had van is dat niet een prachtige, nou ja, prachtig idee, uitdaging, om samen te gaan vestigen. Maar zijn daarbij nog meerdere overwegingen geweest?

R1: Nee, kan ik me niet zo herinneren. Ik weet ik, ik, ik herinner mij nog dat wij op die, op dat moment beide op zoek waren naar een inspirerende plek. En dat, dat, dat dachten wij gevonden te hebben in dit oude [bedrijfspan]. Dus dat is dat is de belangrijkste overweging geweest om ons hier te vestigen.

I: Okee.

R1: Ja.

I: Ja, u zegt inspirerend. We hebben het al over platteland gehad, dat dat inspirerend werkt//

R1: Ja.

I: //maar werkt dit gebouw dan ook inspirerend?

R1: Ja. Ja. Ja. Ja. Ja. Ja. Dat, dat, dat vinden we beide wel zo. Te meer omdat we hier natuurlijk aan, aan, aan een spoor zitten en ook waar nog gewoon treinen rijden en waar redelijk veel mensen [op deze plek] lopen is dit een plek op het platteland waar heel veel dingen toch samenkomen, met name heel veel mensen.

I: Ja.

R1: Relatief veel mensen samenkomen, want het zijn er natuurlijk altijd maar een handjevol die op het perron staan. Maar goed, dat is, dat is, een dynamiek en dit gebouw straalt ook, ook heel veel historie uit.

I: Nostalgie?

R1: Ja, dat is nostalgisch. Ja, ja, ook daar ben ik wel enigszins gevoelig voor, ja, ja.

Okee.

R1: Het, het, dat kun je zien als je hier om je heen kijkt. Je ziet hier vrij strakke afwerkingen en hier en daar nog sporen van, van dat oude gebouw. En die match van het oude en het nieuwe, dat vind ik persoonlijk heel, heel interessant. En dat kon hier in dit [bedrijfspan], komt, komt dat mooi tot zijn recht. Tenminste dat, dus als, als gebouw vind ik het ook inspirerend. Een prettige plek, ja.

I: Okee, mooi.

R1: Het enige dat vervelend is dat het een oud gebouw is, het is een koud gebouw, je moet hier flink stoken om het een beetje op temperatuur te krijgen, dat voel je nu al.

I: Ik, ja, ik voel het al.

R1: Ik heb trouwens de verwarming nu wat laag staan. Zoals gisteravond hadden we een bijeenkomst. Hadden we hier een zaaltje, voormalige wachtruimte tweede-derde klasse die verhuren we af en toe en om vijf uur moet ik dan de, de verwarming aanzetten en het duurt het echt twee, twee en een half uur voordat het een beetje leefbaar wordt. Ja, maar goed, ja, ja, nou ja, we zeggen ook wel eens we trekken, we trekken een extra jas of een vest aan ofzo. Dat heeft ook wel wat bijzonders.

I: Ik ken het, ik ken het van mijn kamer, dat is enkel glas, Dat is een ramp.

R1: Ja.

I: Nou de laatste vraag dan. En als daarna, als u daarna nog dingen wil aanvoegen, toevoegen dan kan dat uiteraard. Met de kennis van nu zo u uw bedrijf op dezelfde plek gevestigd hebben?

R1: Dan geef ik een dubbel antwoord.

I: Dat mag.

R1: Dat mag? Ja, ja want nu na acht jaar hebben we het hier erg naar onze zin en, en, en het functioneert ook allemaal goed. Het is betaalbaar, nu, waarmee ik ook eigenlijk het tweede antwoord geef. Nee. Ik zou me hier niet weer gaan vestigen, althans ik zou niet meer zomaar onder dezelfde condities van, van toen in zo'n gebouw als dit stappen. Wij huren, wij huren dit gebouw van de [instantie], het is niet ons gebouw. Maar wij huren het casco ofwel, de muren. De buitenmuren en alles wat daarbinnen zit, is voor onze eigen rekening. We konden op zich gunstige condities, althans dat vonden we toen, afspreken. Maar we hebben hier zo ontzettend veel tijd en geld in gestopt dat dat eigenlijk buiten proporties is, en nu na acht jaar merken we dat we het stabiel hebben en dat we per saldo hier wat geld door, door onderverhuur, want we hebben hier veel meer ruimte, aan overhouden.

I: Okee.

R1: Dus economisch gezien was het een vrij onhandige stap, die ik nu niet in deze tijd, nu niet weer zo zou zetten.

I: Ja, okee, u zou wellicht meer onderhandelen, of?

R1: Ja, we hebben tussentijds wat onderhandelingen gevoerd die het nu ook maken dat het nu wat gunstiger is dan, dan in onze startperiode. Maar onze startperiode was wel, wel pittig. Ja, ja. Fysieke inspanning maar ook heel veel geld, spaarcentjes, ja.

I: Dus een overweging om hier eventueel opnieuw te beginnen, laten we even teruggaan naar [x] jaar geleden, dan zou u het financiële plaatje beter bekijken.

R1: Ja. Overigens moet ik//

I: Of overwegingen maken.

R1: //Ja, ja, maar dat neemt niet weg dat de plek, ja, de plek zouden we, zou ik zeker weer kiezen, en het gebouw, de plek, hier op het platteland, alleen de, de condities in betalen dat is dan het dingetje. Condities zou ik anders doen, zou ik anders willen, want het inderdaad veel gekost. Ja.

I: Maar zou u, zou ja, heeft u dit dan bijvoorbeeld meer gekost dan.

R1: Ja.

I: Dan elders zou vestigen?

R1: Ja, ja.

I: Ook in de stad?

R1: Ja, ja. Het scheelt 50 procent, als je kijkt naar vierkante meters wat, wat courant is voor verhuur of huur dan is dit relatief een kostbaar gebouw.

I: Okee.

R1: Ja, dat wel. Dus, ja.

I: Nou, dan ben ik door mijn vragen heen, als u verder nog toevoegingen heeft op uw verhaal van net, of zegt van dit moet je absoluut meenemen?

R1: Misschien moet ik het nog heel even hebben over wat we nog niet benoemd hebben. Ik noemde het voor die tijd al even, die aardbevingsperikelen.

I: Ja.

R1: Elk nadeel heeft zijn voordeel, heeft een beroemde voetballer ooit wel eens verkondigd. De opdrachtgevers die ik hier lokaal heb dat heeft wel alles ook te maken met, met die aardbevingen. Ik heb bijvoorbeeld het gebouw van het [bedrijf] in Appingedam volledig ingericht, en dat is een enorm project geweest, verdeeld over twee jaren. Ik heb hier ook lokaal wat, wat kantoren van [bedrijf] gemaakt, voor [bedrijf] gemaakt, maar ook, ook [bedrijf] hier bijvoorbeeld.

I: Ja.

R1: Hier schuin tegenover, is ook een investering in geweest met geld van vanuit allerlei potjes en ook daar kon ik wat werkzaamheden verrichten, dus die, die aardbevingen hebben ook wel effect op de zakelijke ontwikkelingen in dit gebied. Dat geldt ook voor [maat] ook hij is enorm bezig met preventieve versterking van gebouwen aanpassingen van oude gebouwen, herbouw.

I: Ja.

R1: Dus dat veroorzaakt wel een, een , een economische, economische impuls in dit gebied.

I: Ja.

R1: Gelijktijdig word ik af en toe bek af van de negatieve gevoelens die hier door het gebied gonzen, die maken dat het, nou soms wel eens wat, wat vervelend is. Die aardbevingen is één, dat is vervelend, maar er wordt ook heel veel goed hersteld, en hebben we ook allemaal indirect werk van. Maar de gevoelens van de mensen zijn heel negatief. En dat, dat over, overheerst alles wat//

I: Ja.

R1: //enigszins positief is, ik ben wel eens bang dat die negatieve publiciteit en die negatieve toon die de mensen hier aanzetten, gebruiken, dat die ook de ontwikkeling van het gebied tegenwerken.

I: Okee.

R1: Het is niet de aardbevingen waardoor mensen hier niet willen zijn, of, of bijvoorbeeld geen huizen kopen, of nieuwe plannen ontwikkelen, maar het is, het is die negativiteit die vanuit de bevolking met name komt die maakt dat mensen denken, ja nou, die Groningers die schreeuwen allemaal, die zijn een beetje sneu. Dat is jammer.

I: Ja.

R1: Nou ik wou ik het toch even opgemerkt hebben.

I: Ja, dat mag, absoluut.

R1: Ja, ja.

I: Nou, hartelijk bedankt.

R1: Graag gedaan, ik hoop dat het wat bijdraagt.

Interview 2

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 29m30s. Datum: 24-11-2016, 15:15.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R2.

I: En dan zal ik nu voor de opname nog even zeggen dat we net het formele gedeelte hebben afgerond. Dat u akkoord gaat met een opname.

R2: Ja.

I: Dat u akkoord gaat met een opname. En dan is mijn eerste vraag aan u. Dit is, nou, zoals wij dat noemen een creatief zakelijk bedrijf, kunt u mij een korte beschrijving geven van het bedrijf en waar dit bedrijf zich zoal mee bezighoudt?

R2: Ja, ik ben grafisch ontwerper van beroep en dat betekent, dat ik, ontwerp, communicatie uit met huisstijlen, brochures, jaarverslagen, up-sites, autobeleetteringen. Gewoon een heel breed spectrum, een breed scala.

I: Okee. En dat doet u in uw eentje?

R2: Ja.

I: Okee, dus geen maatschap of nog andere partners?

R2: Nee. Ik werk wel met andere bedrijven samen maar, dat is, zijn ook zzp-ers. Net als ik.

I: Okee.

R2: En uw bedrijfslocatie is ook uw woonlocatie?

I: Ja.

R2: Okee.

I: Dan de tweede vraag. Wat is uw rol geweest in de locatiekeuze voor deze, nou voor dit pand?

R2: Nou, ja. Ik zal je een verhaal vertellen. Mijn man en ik hebben, eens even denken dat is, in 2000 dus zestien jaar geleden besloten om naar Amsterdam te gaan vanuit, Groningen. Hij is voor dat huis, wij zijn verhuisd, ben ik mijn ontwerp bureau daar verder gaan voeren. En ik had al een ontwerp bureau in Groningen.

I: Ja.

R2: En, wij hebben daar met veel plezier en enthousiasme gewoond en gewerkt maar na een aantal jaren hadden we toch wel behoefte aan groen en een tuin en aan ruimte. Dus zijn we gaan kijken, eerst in de randstad want het was te kostbaar en te, te druk en, en te duur. Nou ja, kostbaar is hetzelfde. En toen zijn we een beetje gaan opschuiven in ons zoekgebied in Friesland terecht gekomen en eigenlijk ook daarna in Groningen, Noord-Groningen met het idee van, ja, we zoeken ruimte een plek op de grond en in Amsterdam hadden we niet een balkon. En toen op een gegeven ogenblik hadden we ons voorgenomen om in een klein dorpje maar een, een caravannetje neer te zetten, een hele ouwerwetse seizoensplek te nemen en dan elk weekend elk weekend deze kant op te komen. En op de eerste dacht ik, nou, het is wel goed, ik, ik zet het caravannetje neer en ik, koppel de fiets af, en het is klaar ik, ik schenk maar een glaasje wijn in en [partner] zei "nou ik ga nog even op de fiets." En een uurtje later kwam die terug en hij wenkte mij zo van, kom jij eens even kijken. En toen had ie een leegstaande school gevonden. En dat is dit gebouw geworden. Dit was dus een schooltje.

I: Als ik het dus goed begrijp, u woonde en werkte dus in Amsterdam//

R2: Ja.

I: //en u, nou, jullie, verlangden eigenlijk weer terug naar ruimte en groen om u heen.

R2: Ja en nog, vooral, ja.

I: Maar dan was de voornaamste keus om hier te gaan wonen, nou het woonaspect, en niet zozeer het werkaspect.

R2: Het zou eigenlijk een soort van tweede huisje worden. Met het idee van als we met pensioen zouden gaan. Dan zouden we hier helemaal naar toe gaan.

I: Okee.

R2: Maar in dezelfde periode ben ik ziek geworden en [...] Maar in dezelfde tijd ben ik ziek geworden en was het in Amsterdam voor mij veel onaangener om, om te zijn dan in, dan hier. Dus ik was hier ook gewoon wat vaker ook door de week. En dat is zo langzamerhand zo opgeschoven en, en intussen is [partner] ook bezig om hier een, een, een plek te vinden. Dus het was eigenlijk bedoeld in eerste instantie als tweede huis en het is een beetje uit de hand gelopen tweede huis ook. En uiteindelijk is het zo opgeschoven naar woon en werklocatie. Het was wel bedoeld, vanaf het begin de bedoeling om hier ook te kunnen werken. Dus toen het nog een bouwval was. Had ik direct al een caravan met wifi en ik, ik heb ook nog foto's van mezelf dat ik in de garage zit met de deuren open een laptop, of hier in de [nevenbedrijf], met de gehoorbeschermers op tussen de drillboor en zo zit ik te werken, dus vanaf het begin heb ik dat ook wel gedaan.

I: Dat haakt misschien mooi in op de volgende vraag. Ja, ik kijk af en toe even op de voice-recorder om de tijd er//

R2: Ja.

I: //bij te zetten. Nou u zegt al dat u in de caravan zat met wifi en dergelijke.

R2: Ja.

I: En is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van voorzieningen?

R2: Wifi

I: Wifi?

R2: Ja, tenminste ja, internet dat is eigenlijk het belangrijkste. [...] Internet is belangrijk om, om te hebben. En een computer.

I: En waarom zijn die dingen dan zo belangrijk?

R2: Nou, omdat het mijn communicatiemiddel is van, met de rest van de wereld is, met de drukkers, met klanten, telefoon is ook belangrijk.

I: Okee. Dus het enige dat eigenlijk van belang is, is een communicatiemiddel met de rest van//

R2: Ja.

I: //de wereld.

R2: Ja.

I: Met de klanten.

R2: Ja. En natuurlijk een computer om mijn ontwerpen op te maken.

I: Ja. En voor de rest zijn er geen voorzieningen nodig of bepaalde factoren die hier in de buurt zitten?

R2: Nou, ja, kijk Albert Heijn enzo is altijd wel makkelijk, en, ik maak ook af en toe wel gebruik van bijvoorbeeld een printservice in de buurt. Maar dat is maar heel weinig meer, als ik dat vergelijk met twintig jaar geleden, toen had ik echt een, een, een copy, copycenter om de hoek nodig. Want ik moest per dag tien keer kopietjes maken of printjes of vergrotingen of wat dan ook. En daar had je zo'n copycenter voor nodig met uitgebreide voorzieningen en dat heb je tegenwoordig helemaal niet meer nodig.

I: Tegenwoordig wordt het allemaal digitaal geregeld?

R2: Ja, ik lever een pdf aan, aan een klant in plaats van een plakmodel. Ik had vroeger een hele plakstudio en een hele, hele grote doos waar ik met spuitlijm in de weer kon. Maar dat is er allemaal niet meer.

I: Okee.

R2: Het was echt knutselen, ik bedoel.

I: [...] Is volgens u de omgeving waar uw bedrijf staat platteland, en zo ja, waarom dan?

R2: Als de formulering van het platteland is platte land, dan zou ik zeggen nee, want het is hier niet plat. Het is hier heel geaccidenteerd aan alle kanten overall. Het is meer kwestie van goed kijken. En ik vind het wel platteland, het is een plattelandsdorpje, en we zitten wel in het dorpje, maar als je nou in de woonkamer kijkt, en je kijkt even dat verste raam door dan zie je wel dat je uitkijkt over de velden terwijl we midden in het dorp wonen. En dat kan in zo'n dorpje. [...]

I: Dus u zegt, nou, het land is niet plat maar ik vind het wel platteland want ik zie akkers en//

R2: Ja.

I: //een weids uitzicht.

R2: Ja. Het is agrarisch, het is een agrarische omgeving.

I: Okee, en dat is voor u ty, typerend voor platteland?

R2: Ja. Zeer zeker.

I: [...] Kunt u ook positieve aspecten aangeven van het platteland//

R2: Ja. Ik vind het hier//

I: //aspecten voor de bedrijfsvoering?

R2: //voor de bedrijfsvoering? Nou, er is hier natuurlijk altijd parkeerplaats. Klanten kunnen hier goed terecht, maar ja, die komen niet, want ik hoef ze hier niet te bedienen. Ze komen niet naar mij toe. En, en ik vind het heel erg prettig dat het ruimte biedt aan het hoofd. Rust, dat vind ik inspirerend.

I: [...] Dus nou, kort gezegd er is altijd parkeerplek.

R2: Ja.

I: Hoewel u hier waarschijnlijk de enige bent die hier parkeert, omdat u geen klanten krijgt.

R2: Ja.

I: En daar, daarnaast is de rust//

R2: Ja.

I: //erg handig en werkt dat ook inspirerend.

R2: Ja. Ja, zeker.

I: En zijn er ook negatieve aspecten voor de bedrijfsvoering?

R2: Ja, ja, dat, dat zou kunnen dat weet ik, weet je natuurlijk nooit. Kijk mijn vorige locatie, mijn vorige bedrijfslocatie was aan de Brouwersgracht in Amsterdam. [...] En de Brouwersgracht was een plek waar je buiten een bordje op de gevel had en waar je kon laten zien van hier zit ik en ook in je briefpapier kon je laten zien van dit is een toplocatie dus als ontwerper had dat toen ook een, dat is een beetje de oude economie, maar dat had toen ook functie. Twintig jaar geleden of vijftien jaar geleden als je dan op je briefpapier had staan dat je aan de Brouwersgracht zat dan was dat echt, dat was iets. En dat is nog steeds wel zo alleen, de, heel veel bedrijven die hebben tegenwoordig niet een 020-nummer meer maar een 06-nummer. Vaste kantoren zijn zeker in mijn beroepsgroep eigenlijk ouderwets, want duur en, en vast, en je wil toch veel liever los en vrij. Dus, een aantal jaren geleden was, was dat verschil tussen stad en platteland, en tussen zichtbaar zijn met een kantoor in een straat of ergens in een dorpje achteraf, dat, dat was groter. Maar er zijn nog steeds wel bedrijven die kiezen een ontwerper uit Amsterdam. Ja.

I: Ja. Juist//

R2: Ja.

I: //omdat ze een goede naam daardoor kunnen krijgen.

R2: Ja.

I: In een grote stad zitten aan een bekende straat, in een bekend pand geeft naamsbekendheid.

R2: Ja, ja. Als je uitgever bent en je zit op de Herengracht, ja, dan, dat doet iets en dat is iets anders dan wanneer de uitgever met die, aan de [straatnaam] nummer drie woont, zit. Dus dat maakt wel verschil.

I: Ja. Zijn er ook gewoon algemene positieve aspecten van het platteland? Die hier spelen, die hier heerst?

R2: Ja, dat is natuurlijk, dat, dat is ook een beetje subjectief, maar ik vind de rust en de ruimte, en alle tijd, en geen opgefokte verkeerssituaties, en geen fileleed en geen, zulke dingen vind ik heel aangenaam. En ik vind het heel prettig dat het 's nachts donker is. En dat is het in Amsterdam echt niet. Er is altijd zo'n basis van licht, waar je ook bent en er is altijd een basis van geluid//

I: Ja.

R2: //en.

I: U zegt licht en geluid dat is hier niet en daardoor is hier rust en ruimte.

R2: Ja.

I: En dat kunt u heel erg waarderen.

R2: Ja, zeker.

I: Zijn er dan ook negatieve aspecten van het platteland?

R2: Het is ook wel eens eenzaam.

I: Eenzaam.

R2: Ja. Ik denk dat ik hier in de straat één van de jongste ben.

I: Okee. Dus.

R2: En dat betekent dat, nou, hier wonen veel oudere mensen die, nou ik ben niet helemaal de jongste dat is niet helemaal waar, er woont ook nog een jonger stel op de hoek en er zijn een paar kinderen, maar zeg maar even, ik hoor wel bij de top vijf van jongsten. En dat betekent dat er vaak, er wonen veel oudere mensen die niet meer in de, soms het dorp niet meer uitkomen. Dat is ook een beetje saai, een beetje dooiig. En er gaan relatief veel mensen dood, ik zit hier nou een jaar of zeven en ik heb denk ik al wel vijftien mensen uitgezwaaid. En die zijn dan zeventig, tachtig, negentig. [...] Sinds vorig jaar binnen een paar maanden twee buurmensen, naast elkaar. Dat is wel ingrijpend.

I: Dus u bent hier één van de jongste.

R2: Ja, in de straat hoor, niet in het dorp.

I: Ja. Maar u zegt ook eenzaamheid, maar is dat omdat hier weinig mensen zijn of weinig mensen die dezelfde interesses hebben bijvoorbeeld.

R2: Ja, dat is, dat is een betere formulering.

I: Ja, u, u, ik weet niet wat u dan precies bedoelt?

R2: De tweede.

I: De tweede.

R2: Ja.

I: Okee. Door naar de volgende vraag.

R2: Ja.

I: Nee, nog terugkomend op, op de negatieve aspecten voor de bedrijfsvoering, u zegt, je zegt, destijds was een pand aan, in Amsterdam, aan een bekende gracht, bekende naam, dat was goede publiciteit//

R2: Ja.

I: //zou het nu juist niet onderscheidend kunnen zijn om in een dorpje in het ommeland te gaan zitten?

R2: Ja, dat zou zeker zo kunnen zijn.

I: [...]

R2: Dit is ondertussen ook zo dat mijn bedrijfsvoering wel opgeschoven is van grafisch ontwerpen ben ik veel meer gaan schrijven en ik ben ook een beetje weg uit, uit de prestatiemodus en uit de, de wereld van de snelle jongens enzo. Voor mij is dit nu ook veel passender, dit leven in dit huis en dit dorp past veel meer. Ik zou nu niet meer in Amsterdam gaan wonen.

I: Okee. Niet meer terug naar het drukke?

R2: Nee. Ik vind het heel leuk om af en toe om heen te gaan, maar ik vind het daarna ook heel leuk om weer thuis te komen.

I: Ja. Wanneer u aan de stad denkt, kunt u dan vijf woorden noemen die het eerst in u opkomen? U heeft het net al gehad over drukte en dergelijke.

R2: Ja, druk, levendig, en, cultuur, nou dingetjes regelen dingetjes kopen ik weet niet hoe je dat in één woord kan doen, anders heb ik er geen woord voor.

I: Dat reken ik gewoon als één woord.

R2: Dat zijn er vier hé.

I: Ja, of als u het hierbij wil laten dan is dat ook goed.

R2: Ja, dat is het wel.

I: En u zegt bijvoorbeeld, druk levendig cultuur Nou ja, consumentendingen kopen, dat linkt u aan de stad, maar betekent ook dat het juist hier niet is?

R2: Het is hier niet heel druk, het is hier niet heel levendig, ja dat hangt een beetje vanaf hoe, op welke schaal je dat bekijkt, natuurlijk. Maar ik heb een heel druk en levendig innerlijk leven, hier in mijn hoofd is het druk genoeg.

I: Okee.

R2: Maar hier in het dorp is niet heel druk, nee. En hier in het dorp is ook niet heel veel voor mij te beleven op het gebied van cultuur. En er zijn geen winkels dus ik kan geen consumentendingen regelen, behalve dan op internet.

I: Ja, okee. Dus bepaalde dingen uit de stad dat ervaart u nog steeds als positief?

R2: Ja.

I: Levendigheid, cultuur, dingen kunnen kopen, maar drukte, de chaos het snel, snel, snel, dat, dat mist u niet.

R2: Nee.

I: Okee.

R2: Ik heb het wel zeg maar in de portefeuille gehouden, ik merk wel dat als ik een dagje in Amsterdam ben, wat ik elke paar week wel een keer doe. Dan voeg ik mij heel makkelijk in het verkeer, en ik weet waar ik moet zijn en ik weet hoe ik mij moet gedragen en ik weet wanneer ik wel ergens tussendoor kan en wanneer niet. Dus dat vind ik een aangename, zeg maar, eigenschap van de stadsmens. Dat heb je wel nodig om een beetje je weg te vinden en ergens te komen.

I: Mensen kunnen sneller zich ergens in mengen.

R2: Ja, en mensen zijn ook sneller in het verkeer, ook drammeriger, ook een beetje haniger het is wat meer adrenaline dan hier. En dat vind ik af en toe prettig. Dat ik weet, dat ik dat in de pocket heb. Dus als ik daar kom dan heb ik dat, maar ik heb dat hier, ik moet dat hier niet doen, als ik hier in, in de stad Groningen mij zo gedraag in de auto of op de fiets zoals ik dat in Amsterdam doe, dan werkt het tegen.

I: Okee, dus het is een bepaald cultureel aspect?

R2: Weet ik niet. Zou jij als planoloog misschien wel moeten weten.

I: Daar ga ik nu geen uitspraken over doen.

R2: Nee, dat snap ik. Heel goed. Maar ik weet niet precies waar dat mee te maken heeft, maar het is wel zo in, in Amsterdam en ook sowieso in de randstad is het verkeer wat drukker wat opgefokter en als je dat hier flikt dan bekomt je dat niet goed. Ja, dat kan je wel doen, ergens gauw tussendoor schieten, maar mensen zijn het niet gewend en mensen worden daar ook een beetje onrustig van, of het verrast ofzo, of ze worden daar boos van, ik weet niet, maar in Amsterdam is dat normaler//

I: Ja.

R2: //lijkt het wel.

I: Okee.

R2: Je zal toch echt niet verwachten dat iemand voor een rood verkeerslicht blijft staan.

I: Eerder het tegenovergestelde? Zou de stad ten opzichte van deze locatie voordelen met zich meebrengen, en als u voordelen weet, zo ja, dan welke?

R2: De stad ten opzichte van deze locatie.

I: Ja.

R2: Ja, ik heb ze net genoemd. Je kan je bezighouden met consumentendingen, en het is er levendiger, het is, het is er cultureler, dat is allemaal daar voorhanden en verkrijgbaar en daar moet je hier wel meer naar op zoek.

I: Dat heeft u wel nodig voor uw werk?

R2: Nou, ik heb, wat ik voor mijn werk nodig heb is een zekere inspiratie en dat, dat kan overal zijn, maar zeg maar dat, dat bekertje moet voortdurend gevuld worden op allerlei manieren en dat moet ik ook gevuld worden met rust. En dat moet ook gevuld worden met nieuwe ideeën en frisse, frisse blik of een goed gesprek of, zulke dingen. [...]

I: U heeft het over inspiratie, dat kunnen, dat u genoeg inspiratie moet krijgen om tot, nou ideeën, producten te komen en dat er een goede balans in moet zijn, tussen rust en//

R2: Ja//

I: //genoeg inspiratie.

R2: //dat denk ik wel, ja.

I: Nou, de rust haalt u uit deze locatie, dat heeft u net al gezegd.

R2: Ja.

I: En komt de inspiratie dan met name uit de stad, uit Amsterdam?

R2: Nee, nee, dat is gewoon een extraatje. Kijk als ik, ik focus me niet even, als ik nadenk over je vraag, dan, dan focus me niet alleen op grafisch ontwerp maar ook op schrijven. En als ik hier ga zitten, op die stoel, dan hoef ik niet van mijn plek af om geïnspireerd te raken.

I: Okee.

R2: Als ik hier zo naar buiten kijk en ik zie de tuin en er licht er een hondje zo op zijn kleed en de zon gaat op, ik noem maar drie heftige gebeurtenissen, dan is dat zo inspirerend daar kan ik wel een poosje op voort. Maar niet alleen maar dat.

I: Nee. Okee. Dus eigenlijk de inspiratie uit de rust dat heeft af en toe, ook inspiratie uit de dynamische, levendige, culturele//

R2: Ja, voor mij wel//

I: //nodig.

R2: En soms moet ik, of moet niet, maar vind ik het heel prettig om door de bijenkorf te sjouwen. En soms vind ik het heel prettig om door het Vondelpark te fietsen. En soms vind ik het heerlijk om achter de dijk langs te, hard te lopen, of 's ochtends vroeg om half zeven, schoenen aan en hup het veld in.

I: Dat wat u hier wel kunt doen//

R2: Ja.

I: //en in de stad niet.

R2: Ja.

I: Nou dat, dan hebben we het nu eigenlijk over de voordelen van de stad, voor de bedrijfsvoering in de stad gehad, zijn er dan ook nadelen?

R2: Afleiding is groter, vind ik. Het is duur, dus dat is veel duurder, dus de, het leven in de stad, het wonen in de stad, de bedrijfslocatie, alles is duurder in de stad. Dus dat kan je als nadeel zien, kun je ook als voordeel zien.

I: Hoe zou dat een voordeel kunnen zijn?

R2: Nou, dat het unieker is.

I: Ja, dat kunt u zo zeggen.

R2: Ja.

I: Ja, u zegt ook afleiding is dat dan, er is, er zijn te veel dingen gaande daar, er is te veel cultuur, er zijn te veel interessante gesprekken?

R2: Ook, maar ook te veel geraas, te veel verkeer, te veel van alles.

I: Okee.

R2: Hectiek, drukte van mensen, overlast, er komt heel veel binnen, als je een beetje, beetje opstaat, je blik een beetje open hebt een beetje om je heen kijkt, dan komt dat ook allemaal binnen. Dat is in de stad veel meer dan hier.

I: Ja. Dan zijn we nu aanbeland bij de laatste twee vragen die ik heb. Kunt u kort uitleggen waarom u voor deze plek gekozen heeft? Om hier een bedrijf te starten?

R2: Nou//

I: In het begin hebben we het daar al kort over gehad.

R2: //ja, de plek was er al, die werd alleen nog maar gevonden.

I: Ja.

R2: En wij zochten een huisje buiten, en toen wij deze leegstaande school troffen, vonden, toen ging er heel veel fantasie werken, gingen wij heel erg nadenken, wat kan er allemaal mee en zouden we dat willen en zouden we daar ons best voor willen doen en zouden we daar geld in willen steken, en, en het antwoord was ja. En de rest is eigenlijk door de geschiedenis, doordat het zo gegaan is zoals het gegaan is, dat ik ziek werd en dat ik hier vaak geweest ben en dat we zeiden, ja, maar uiteindelijk willen we toch die kant op over twintig, dertig jaar dus als we deze kant op willen waarom doen we dat dan nu niet? En dat hebben we in werking gesteld. Het huis in Amsterdam verkocht, en, ja. Dat is hoe het gegaan is.

I: Ja.

R2: Dus, prak dat maar eens door je vraag heen.

I: Nou, ik denk dat we in de rest van het interview ook wel genoeg antwoord hierop hebben gehad//

R2: Ja.

I: //vooral in het begin.

R2: Ja.

I: Dan hebben we nu de, heb ik nu mijn laatste vraag, als u zometeen nog verder dingen wil aanvoegen, of zoiets van, hier moet je echt nog even bij//

R2: Ja.

I: //stil staan, dan kunt u dat natuurlijk zeggen. Met de kennis van nu, zou uw bedrijf weer dezelfde plek gevestigd hebben?

Hier?

I: Ja.

R2: Nou, dat is nogal een ingewikkelde, ja, de vraag is niet ingewikkeld. Maar het nadenken over het antwoord is nogal ingewikkeld. Toen wij ons hier vestigden was krimp niet zo'n item, dus zeven, acht jaar geleden was krimp niet zo'n onderwerp, toen was het hier niet zo. En de eerste aardbevingen waren niet geweest.

I: Nee.

R2: En intussen wel, en ook in dit huis, en toen, toen het huis helemaal klaar was en op orde en schoon en strak en, zeg maar, het is toch een soort van levenswerk, zo'n huis bouwen. En toen hebben we ons wel afgevraagd toen er scheuren in de muren en de vloer kwamen en daarmee het huis dus ook minder waard werd, en daarmee het hele idee van, je investeert in iets en je, je kan altijd weer je investering eruit halen. Het was een goede investering. Dat kwam een beetje op losse schroeven te staan. En een antwoord op, had ik het anders gedaan, nou ja. Ik kan het anders zeggen. Voor mij is er niet een parallel universum. Er is niet een wereld waarin ook iets nog anders had kunnen gaan dan het ging. Dus je neemt je besluit op grond van de omstandigheden//

I: Ja.

R2: //zoals ze zijn. En daar doe je het mee, en elke vraag over had ik het anders gedaan gaat eigenlijk over dat je misschien dat je spijt hebt. Ik heb geen spijt.

I: U heeft geen spijt.

R2: Nee.

I: Ondanks de aardbevingen?

R2: En ondanks de ziekte en weinig werk en ondanks dat mijn leven er nu heel anders uitziet heb ik geen spijt. Want ik ben nu een ander iemand dan vijftien jaar geleden, met een andere energie, andere spanningsboog, andere interesses. Toen vond ik het heel nodig om naar buiten toe zichtbaar te maken dat ik ontwerper was in Amsterdam aan de Brouwersgracht en dat vind ik nu niet meer aan de orde.

I: Okee.

R2: Echt een ander leven. Ik ben nu blij met wat ik schrijf.

I: Ja.

R2: Elke dag.

I: Ik denk dat dat een mooie afsluiter is.

R2: Mooi.

I: Mocht u verder nog aanvullingen hebben om?

R2: Nee hoor. [...]

Interview 3

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 24m20s. Datum: 24-11-2016, 16:30.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R3.

I: Nou, we hebben net het formele gedeelte afgerond en u heeft uw akkoord gegeven voor de opname. [...] Kunt u een korte beschrijving geven van wat voor bedrijf dit is, nou eventueel, of u hier als zzp-er zit of onder een firma of vennootschap of iets dergelijks en waar dit bedrijf zich mee bezighoudt?

R3: Okee, ik heb een grafisch ontwerpbureau ik ben in principe wel zzp-er dit is wel een eenmanszaak maar we hebben ik, ik werk samen, nauw samen in een, in een partnerschap. Mijn studio zit dus hier in [vestigingslocatie] en van mijn partner, heeft zijn studio in Assen. Behalve die partnerschap hebben we nog een aantal samenwerkende mensen die zich ook op dit terrein van, van ja, beetje aan verwante terrein bezighoudt, tekstschrijvers, filmmaker, web ontwikkelaar, en zo vormen wij wel een, een, een organisatie of een, een, een, terwijl het wel allemaal zelfstandige mensen zijn binnen, binnen de club.

I: Het zijn allemaal zzp-ers die eigenlijk//

R3: Het zijn allemaal zzp-ers, ja.

I: //samen onder één.

R3: Eén portfolio werken, één website werken, onder één naam werken. Zoals en, en het zou best goed kunnen voor anderen hoor dat we, dat we volgend jaar een b.v. worden bij wijze van spreken. Maar goed we hebben nu gekozen voor deze vorm omdat we allemaal onze zelfstandigheid willen houden en mochten we de, de, de, de samenwerking aanpassen in de zin van dat we een andere

rechtspersoon gaan worden zullen we toch nog wel zelfstandigheid binnen, ook binnen die rechtspersoon willen behouden.

I: Okee.

R3: Dus, maar goed, ga er nu, nu vanuit ben ik zzp-er. Ja.

I: Okee, prima.

R3: Ja.

I: Wat is uw rol geweest in de locatiekeuze voor deze vestiging?

R3: Omdat ik hier woon. En dat is een heel bewuste keuze geweest, in de zin van dat ik de kosten zo laag mogelijk wil hebben. Ik heb een studio aan huis. En moment dus dat een, een, een periode zal optreden dat er weinig opdrachten zijn heb ik in ieder geval geen kosten van een bedrijfsruimte die ik zou moeten huren. Bovendien kan ik een aantal zaken heel goed combineren. Ik heb bijvoorbeeld, ik ben bijvoorbeeld alleenstaand ouder, ik heb een kind, nou dat alleen al. En, nou, dat zijn eigenlijk wel de hoofdredenen dat dit mijn vestigingsplek is.

I: Ja, okee. U, u woont hier dus ook.

R3: Ja.

I: Dat betekend ook dat u hier echt zelf voor gekozen heeft.

R3: Ja, maar goed de woonplaats was eerder dan het bedrijf. Voor, voor dit bedrijf werkte ik in wel in de stad Groningen, daarvoor bij andere ontwerp bureaus, was ik gewoon in loondienst. En in [jaartal] ben ik zelfstandig gaan werken, en, en, en, wat ik al eerder zei was de keuze om, om het aan huis te doen, dat had vooral te maken met, met, met bedrijfskosten.

I: Okee. Dus de plek is hier geweest omdat u hier een woning had.

R3: Ja.

I: Is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen? En zo ja, dan welke?

R3: Nou, weinig, ik zou zeggen snel internet, maar goed dat, ik heb glasvezel hier, dus voor de rest weinig eigenlijk. Mijn klanten zitten niet hier, die zitten hoofdzakelijk in de stad Groningen, dan. Ik heb een auto dus dat is geen probleem.

I: Okee.

R3: En, en in het verleden heb ik ook nog wel, heb ik ook nog wel klanten elders in het land en, maar, maar ja, goed, die hoef ik niet dagelijks te bezoeken, dat is, dat is incidenteel. Dus wat dat betreft maakt het niet zo veel uit waar ik zit.

I: Okee, dus u zou uw bedrijf overal kunnen hebben zolang er maar een//

R3: Goed internet, ja.

I: //goede internetverbinding is om contact te houden.

R3: Ja, ja.

I: Okee. Duidelijk. Die vraag is dus niet echt nodig. Is volgens u uw omgeving waar uw bedrijf staat platteland?

R3: Ja.

I: En waarom is dat zo?

R3: Waarom het hier platteland is?

I: Ja.

R3: Ja, ik kan er weinig anders van maken, dit dorp.

I: Maar wat is dan kenmerkend voor u als platteland?

R3: Dat het geen stedelijke omgeving is.

I: Okee.

R3: En ik vind een dorp het platteland en geen stedelijke omgeving.

I: Okee. Dat vraag ik omdat wanneer ik iemand uit Amsterdam zou vragen wat is platteland//

R3: Ja.

I: //dan zou die waarschijnlijk zeggen alles wat buiten de randstad valt.

R3: Nou daar ben ik het absoluut niet mee eens.

I: Okee.

R3: Want dan zou Zwolle en Groningen ook platteland zijn, dat vind ik stedelijk gebied.

I: Okee.

R3: Dus ik zou eerder zeggen, alles wat minder heeft als, ja, goed, dan bekijk ik het vanuit het platteland maar minder dan 15.000 inwoners ofzo. Of 10.000 zelfs. Ja.

I: Dus dan is deze omgeving wel platteland.

R3: Dit is platteland, dit is een dorp van nog geen 2000 inwoners, sorry 200.

I: 200.

R3: Ja, 200.

I: Ja, okee. Wat zijn positieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering hier?

R3: Nou, dat heeft eigenlijk niet zoveel met de bedrijfsvoering te maken.

I: Nee?

R3: Het heeft meer met mijn woongenot te maken, dan, dan, dan met de bedrijfsvoering, ik bedoel vanuit, vanuit een prettige woonomgeving kan ik ook het bedrijf prettig runnen, om het zo te zeggen.

I: Okee.

R3: Dus maar voor de rest heeft het, het, het platteland weinig met, met mijn bedrijf te maken als ik in de stad zou werken, het zou precies hetzelfde zijn.

I: Het werk, het werk dat u levert zou dan hetzelfde zijn.

R3: Het zou in principe hetzelfde zijn ja, ja, ja.

I: Okee, dus het platteland heeft vooral, ja, eigenlijk een positieve invloed op uw woongenot, zoals u net zegt.

R3: Ja.

I: Okee.

R3: Ja.

I: Dan het tegenovergestelde, wat zijn negatieve aspecten van het platteland voor uw bedrijfsvoering?

R3: Dat je minder, minder netwerkmogelijkheden hebt.

I: En die, met netwerkmogelijkheden bedoelt u contact maken met anderen?

R3: Nou in de stad zal je meer mensen, eerder mensen tegenkomen die interessant zijn voor je netwerk.

I: Okee.

R3: Dus dat kan bij toeval zijn maar ook dat je ze opzoekt. Of vaak zijn netwerken, of, of, ja, laten we zeggen acquisitie mogelijkheden berust ook vaak op toeval ofzo. Of dat je iemand tegenkomt die aan de praat raakt die zegt oh ja, nou interessant ofzo, ja, ja. Zo krijg ik contact en, en, en, en, ja, en dat zal je in de stad meer hebben als hier. En bovendien mijn klanten zitten hier eigenlijk ook helemaal niet.

I: Hier in deze omgeving?

R3: Nou, alleen de gemeente de Marne, maar voor de rest eigenlijk niet.

I: Dus u zegt in de stad kom ik meer mensen tegen, kan ik makkelijker klanten krijgen, heb ik meer interessante gesprekken?

R3: Heb ik betere netwerkmogelijkheden. Ja.

I: En dat mist u hier?

R3: Of ik dat mis? Ja. Als je het negatief aspect noemt dan, dan, ja, ja, dan is dat minder. Daar tegenover staat een positief aspect, maar dat is wel een negatief aspect ja.

I: En dat positieve aspect is dan?

R3: Dat je prettig woont.

I: Prettig wonen.

R3: Ja, ja, dat je, ja, je woonsituatie aangener is. Maar dat heeft dus weinig met je bedrijf te maken.

I: Nee dat niet, maar als ik, als ik het zo mag zeggen dan staat uw woongenot eigenlijk boven het werken.

R3: Denk het wel. Ja. Maar dat zal ook met mijn leeftijd te maken hebben.

I: Dat kan.

R3: Ik denk dat als ik jonger was geweest dan, dan had ik dat had ik dat was ook misschien andersom geweest. Maar de woonomgeving is voor mij altijd al belangrijk geweest hoor ik bedoel heb zelf 25 jaar in de stad gewoond en, en, en met heel veel plezier. En op een gegeven moment vond ik het tijd om, om nou ja, naar het platteland te vertrekken om het zo te zeggen.

I: Okee, maar wat zocht u dan?

R3: De rust, de ruimte. Dat zocht ik. De stad die kende ik al zo goed en zo lang al. Dat ik iets anders zocht. Een soort tegenhanger van de stad.

I: Een tegenhanger, want u zegt platteland dat is rust, dat is ruimte, en hoe zou u dan de stad willen omschrijven? Laten we zeggen//

R3: Dynamischer, drukker//

I: //laten we zeggen vijf woorden. Dynamischer, drukker.

R3: //minder ruimte, ja, haha, ik bedoel, het leven op het platteland is wel totaal anders, je, je, je, ik bedoel, ik kan hier veel met mijn handen werken, ik heb een grote tuin, ik heb een grote schuur, ik bedoel dat soort mogelijkheden zoiets heb je in de stad niet, dus dan, dan heb je een zolderruimte waar je ja, daar heb je andere hobby's ook. Dus dat is gewoon een heel verschil.

I: Okee.

R3: Maar goed, als je, als je op het bedrijf trekt dan, dan is het inderdaad, het woon, het wonen op dit moment in, in, gezien mijn leeftijd het wonen belangrijker dan het werken. Ja. Als je, als je jonger bent ben je ambitieuzer denk ik. En, en moet je ook meer opzetten. Ik bedoel wat dat betreft ben ik gewoon een oude rot in het vak denk ik, die ook al twintig jaar in de stad voor bureaus heeft gewerkt. En ja, liggen je ambities ook anders.

I: En wat zijn, nou, algemene positieve aspecten van het platteland? U heeft het net gehad over rust, over ruimte, over meer mogelijkheden.

R3: Ja, ik denk, ik denk vooral een platteland dat heb je meer over je je woonsituatie, dus die het veraangenaamd. De veraangenaming van de woonsituatie, als je kinderen hebt kan het platteland voordelen hebben. Bij mij was het toen mijn zoon werd geboren, heb ik ook bewust voor het platteland gekozen, dat was het moment om naar buiten te gaan, buiten de stad te gaan. Omdat ik dat prettiger vond voor de opvoeding voor hem. En, dus het heeft meer met de woon, ja, kom ik weer terug, val ik weer terug op, meer met de woonsituatie te maken dan met de werksituatie te maken. En, en afhankelijk van wat voor bedrijf je hebt, voor mij maakt het niet zoveel uit eigenlijk, ik kan net zo goed op het platteland zitten als, als in de stad zitten, al heeft de stad iets meer voordelen op werkgebied. Maar mocht ik een, een kussenbedrijf hebben bijvoorbeeld, nou het stikt hier van de kussenbedrijven, die lui doen het hier hartstikke goed, weet je wel. Die, die zouden heel goed zich op het platteland kunnen vestigen. En andere bedrijven zouden zich weer veel beter op de stedelijke omgeving kunnen vestigen. Voor mij maakt het niet zoveel uit.

I: Het enige negatieve punt is dus minder netwerken?

R3: Ja minder, ja, ja. Kijk en ook, het is ook afhankelijk van waar je klanten zitten, kijk van wat ik zei van ik heb hier niet zoveel klanten zitten omdat deze klanten hier niet zoveel geld in het laatje brengen. Als, als, als voor mijn bedrijf heb ik toch een, een, paar grote opdrachtgevers nodig, want daar verdien je geld mee, niet met kleine opdrachtgevers.

I: En die grotere opdrachtgevers zijn niet hier in de buurt.

R3: Nee. Die zitten hier niet.

I: Waar zitten die dan wel?

R3: Die zitten in de stad, nou ja, kijk, als je grote opdrachtgever, mijn grote opdrachtgever is de Hanzehogeschool, als je het hebt over grote opdrachtgevers hier, dan heb je het over de Hanzehogeschool, dan heb je het over de RuG, dan heb je het over het UMCG, nou, dat zijn de grootste werkgevers van Noord-Nederland. En, en dan heb je natuurlijk wat industrieachtige commerciële bedrijven, Eemshaven heeft natuurlijk ook wel potentie. Maar voor rest is hier, ja, heb je gemeenten ofzo, nou dat is dan, dat is één van de weinige dingen ik heb ook wel eens een accountantskantoor gehad waarvoor ik een huisstijl heb gemaakt, maar goed, als dat klaar is dan valt er weinig nog te doen daarvoor. Dus, over het algemeen, ik heb dit soort dingen gedaan, een foldertje voor in de buurt, nou ja, daar verdien ik echt mijn geld niet mee. Dat soort dingen, ja, het houdt je bezig het houdt je van de straat, maar je verdient er niet echt geld mee. Daar moet je echt grote opdrachtgevers voor hebben en die zitten hier niet. Die zitten in de, maar goed dat natuurlijk ook een beetje inherent aan de provincie Groningen, denk ik. Friesland zal weer anders zijn.

I: Dat weet ik eigenlijk niet.

R3: Nou ja, Groningen is gewoon heel erg geconcentreerd op de stad Groningen, daarnaast nou ja, wat heb je nog Delfzijl, Winschoten//

I: Veendam, Stadskanaal, Hoogezand.

R3: //ja, Veendam okee. Dat, dat stelt dan nog wel wat voor, de rest, het stelt allemaal qua bedrijvigheid, zijn het allemaal kleine onderneminkjes en stelt allemaal niet zoveel voor. En in mijn subsector, het bedrijf dat ik heb, leef je van, van grote opdrachtgevers omdat dat voortduurt daar heb je tijd voor, ja het gaat uiteindelijk om het aantal declarabele uren dat je kan schrijven, dat is wat jouw inkomen bepaald, wat mijn inkomen bepaald. En, en dat zijn opdrachten die doorlopen en iet elke weer opnieuw moeten worden opgestart en sollicitatie en dat je allemaal, dat is, dat is, over het algemeen kost dat gewoon relatief veel meer tijd en energie dan het uiteindelijk opbrengt.

I: Nou dat is een heel mooi uitgebreid antwoord. Met een paar uitstapjes naar andere vragen. Zijn er ook negatieve aspecten van het platteland? Want we hebben het net over positieve aspecten gehad, kom ik toch weer uit bij de rust en ruimte, maar zijn er ook negatieve aspecten van het platteland?

R3: Nou ja, voor mijn bedrijf heb ik dat al genoemd is het netwerken, voor de rest van mijn bedrijf heeft het, heeft het vrij weinig negatieve aspecten. Behalve de netwerkmogelijkheden heeft het niet zoveel negatieve aspecten.

I: Okee, en voor het woongenot?

R3: Voor het woongenot zijn het geen negatieve aspecten maar positieve aspecten ik bedoel ik heb ik heb, ja je kan zeggen voor, het, ja, de culturele dingen die hier zijn zijn natuurlijk niet zoals in de stad ofzo, voorzieningen zijn minder, maar goed, dat, dat, daar stoor ik mij niet zo aan.

I: Ja, er zijn minder voorzieningen.

R3: Ja tuurlijk.

I: En er is minder cultuur, maar dat mist u verder niet.

R3: Wat zeg je?

I: Dat mist u verder niet.

R3: Nee, nee, dat mis ik verder niet.

I: Okee. Nou, deze vraag hebben we net eigenlijk al gehad, wanneer u aan de stad denkt, waar denkt u dan aan? U heeft net al gezegd dynamisch, druk, ja kunt daar nog iets van noemen?

R3: Van de stedelijke omgeving? Ja, nou ja, goed, dynamisch, voorzieningen, cultuur, kom ik toch weer op netwerken uit. Ja, ik bedoel je ontmoet mensen. Nou sociaal is het anders je hebt in de stad meer keus voor mensen, je bent hier meer, meer op het platteland of in het dorp ben je, ja, zit je met een beperkt aantal mensen met wie je het moet rooien bij wijze van spreken. En in de stad heb je gewoon veel meer keuze wat dat betreft.

I: Ja, u noemt een stuk contact, meer cultuur, wil dat automatisch zeggen dat dat hier niet is op het platteland?

R3: Nee, dat is niet zo. Ik kan niet zeggen dat hier minder contact is, dat geloof ik niet zo één, twee, drie. Het, het, de keuze binnen contact is beperkter met minder mensen.

I: Met minder mensen contact.

R3: Ja, ja, ja.

I: Maar niet zozeer minder contact.

R3: Nee, dat hoeft niet qua, nee, dat hoeft niet zo te zijn, maar.

I: Okee. Zou de stad ten opzichte van de huidige bedrijfslocatie, waar we nu zijn, voordelen met zich meebrengen voor het bedrijf?

R3: Behalve het netwerken niet.

I: Okee. Zou het dan nadelen met zich meebrengen? Zou het ook nadelen met zich meebrengen?

R3: Voor mijn bedrijf? Nee, voor mijn bedrijf, nee, puur voor mijn bedrijf niet.

I: Okee. U zegt puur voor mijn bedrijf niet.

R3: Ja, nou ja, wat ik al eerder heb genoemd. Er is een verschil in het wonen en het bedrijfsvoering, dus dat zijn twee verschillende dingen.

I: Okee. Zijn er factoren in de stad die u graag meer terug zou willen zien op het platteland?

R3: Nee, ik heb daar weinig over te klagen moet ik zeggen.

I: Dus er zijn geen dingen uit de stad die u mist? Naast het eventuele meer kunnen netwerken met mensen.

R3: Ja, ja, er is wel cultuur met mate, maar ja, weet je wel, dat is in de stad. Maar er gebeurt hier ook wel, er gebeurt hier ook wel. Er wordt wel van alles ondernomen ook op het gebied van cultuur, maar ja, het is wat kleinschaliger allemaal. Maar goed, dat maar ik vind, ik vind dat niet, niet, kijk zeg nou ja, is dat nou het enige dat er gebrek is ofzo, dat is hier ook niet van.

I: Okee.

R3: Dus, wel, wat ik wel mis is meer, ja, ontmoetingsplaatsen en dan heb je het over een café-achtige omgeving wat, wat, daar echt goede contacten op zou kunnen leveren.

I: Okee.

R3: Dat is hier beperkt.

I: Nou u heeft in het begin al gezegd dat u hier bent komen wonen voor nou, voor het woongenot//

R3: Ja.

I: //en de lage kosten die ermee gemoeid zijn.

R3: Wat zeg je?

I: De lage kosten.

R3: Voor mijn bedrijf ja.

I: Ja, maar zijn er nog meer redenen?

R3: Maar dat zou ik in de stad ook hebben, ik bedoel, ik zou in de stad ook aan huis gewerkt hebben. Ik zou niet een aparte bedrijfsruimte hebben gekozen.

I: Dus de lage kosten dat is, ja, zegt u het, het zijn lage kosten omdat ik bedrijf aan huis heb//

R3: Ja.

I: //en niet zozeer vanwege de plek hier op het//

R3: Nee.

I: //platteland of in de stad. Okee. Helder. Zijn er nog meer, ja, factoren geweest waarom u hier bent gaan wonen?

R3: Mijn kind. Maar je bedoelde op bedrijfsniveau?

I: Nou uw kind dat is ook goed.

R3: Ja? Nou dat is ook een factor geweest. Maar bedrijfsniveau niet, ik bedoel, ik, ik werkte toen nog in de stad Groningen, bij, was ik in loondienst toen ik hier kwam wonen. Dus reken dat ik hier vier jaar woonde ben ik voor mijzelf begonnen.

I: Okee.

R3: Ja.

I: Nou dan zijn we nu al aanbeland bij de laatste vraag die ik heb.

R3: Okee.

I: Met de kennis van nu, zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R3: Ja.

I: En waarom dan?

R3: Ja, dat is weer een herhaling van zetten, het woongenot.

I: Het woongenot.

R3: Ja, want dat bevalt me prima, en voor mijn bedrijf maakt het niet veel uit.

I: Voor het bedrijf maakt het u niet uit en het is hier gewoon prettig vertoeven.

R3: Precies.

I: Nou dat heeft u eigenlijk gesprek al door, aangevoerd. Heeft u verder nog, ja, aanvullingen op het gesprek van net//

R3: Nee.

I: //of dingen die ik mee zou moeten nemen?

R3: Nee.

I: Nee? Okee, dan hartelijk bedankt voor dit interview.

Interview 4

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 26m10s. Datum: 25-11-2016, 09:30.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R4.

I: Nou, we hebben het formele gedeelte gehad. U heeft ook toestemming ge, geven om het op te nemen. [...] Mijn eerste vraag aan u is, nou, kunt u iets vertellen over dit bedrijf, waar u zich mee bezig houdt, of u dit in uw eentje doet?

R4: Ja, ik ben, ja zelfstandige of zzp-er of hoe je het wil noemen, ik ben vooral beeldend kunstenaar op dit moment. Al sinds, al sinds 95 ofzo. En ja, ik geef ook schilder en tekenles, workshops, ook op andere locaties. En een aantal jaar geleden heb ik creatieve therapie opleiding gedaan en ook geprobeerd dat hier op te zetten, maar dat loopt nog niet helemaal zoals ik zou willen.

I: Maar daar bent u wel mee bezig?

R4: Ja, ja.

I: Okee. Nou, u zegt u bent zzp-er dat betekent dat u hier ook woont waarschijnlijk//

R4: Ja.

I: //woont en werkt, in uw eentje, en wat is uw rol geweest in deze locatiekeuze?

R4: Nou ja, wij woonden eerst in Groningen en toen zochten wij een groter huis. Ja, zijn we gewoon samen gaan kijken waar we naartoe zouden verhuizen, welk huis kunnen we kopen. Want we woonden op een bovenwoningen eerst, dus//

I: Okee.

R4: //met een paar kinderen, dus, ja. Gewoon iets ruimers vinden.

I: Iets ruimers dat niet in Groningen te vinden was?

R4: Ja, nou ja, dan kom je in, kwamen we in wijken zoals Beijum en, nou ja, dat vonden we niet zo prettig, dat het qua kosten net zo duur was als dit bijvoorbeeld.

I: Okee.

R4: Dus zijn we toch maar buiten de stad gaan kijken.

I: En stond bij die keuze de woonaspecten voorop of ook mogelijkheid om te gaan werken?

R4: Nou vooral het woonaspect, want dat wat ik doe is ja, niet heel erg plaatsgebonden. Dat kan ik op zich overal..

I: Okee.

R4: //overall wel doen.

I: Nou, wooncomfort, nou woonaspect stond dus voorop. En u zegt mijn bedrijf is niet echt plaatsgebonden, dat kan ik overal doen, zolang ik maar de ruimte heb daarvoor.

R4: Ja.

I: Nou u zit hier ook in een atelier. Nou, dan komen we aan bij de volgende vraag, dat haakt er mooi op in. Is het bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R4: Nou ja, voorzieningen zoals?

I: Voorzieningen zoals goede bereikbaarheid, dat kan zijn goede internetverbindingen//

R4: Ohja, ja.

I: //dat kan zijn.

R4: Ja, dat soort dingen, ja bereikbaarheid op zich, als mensen hier komen voor bijvoorbeeld therapie ofzo dan moeten ze wel met de auto kunnen. Dus daar ben je wel van afhankelijk natuurlijk.

I: Ja.

R4: En, maar ja, dat is op zich niet zo bezwaarlijk tot nu toe. En internet hebben we wel nodig, en mijn man is ook zzp-er die heeft in huis een kantoor, dus die is ook hier veel aan het werk. En, nou ja, internet is er wel, maar ja, het is niet super snel zeg maar, er zou eigenlijk nog een slag gemaakt moeten worden in dit gebied.

I: Okee.

R4: Met glasvezel, of weet ik veel wat.

I: Waarvoor heeft u dan internet nodig?

R4: Nou ja, je doet zo veel online. Je, je verstuurt dingen, dingen opzoeken of ja, wat iedereen doet eigenlijk.

I: Okee, dus contact met de buitenwereld?

R4: Ja, ja.

I: Okee. Is volgens u de omgeving waar dit bedrijf staat platteland?

R4: Ja.

I: En dan mijn volgende vraag, waarom is dat dan?

R4: Nou dat, dat stukje, ja, het is natuurlijk relatief niet ver van de stad maar het is toch wel echt platteland omdat ja, het is dan een dorpje, er staan alleen maar huizen, er zijn niet eens winkels meer. En andere dorpen ook, er zijn wel winkels natuurlijk, maar de bebouwing dat vind ik toch wel voor een dorp en heel veel ruimte ertussen, heel veel weidsheid.

I: Okee.

R4: Niet hoog gebouwd ofzo.

I: Ja, u zegt er zijn weinig winkels, weinig voorziening.

R4: Nou ja, in dit, dit dorp natuurlijk he, een paar kilometer verderop heb je nog een dorp met een supermarkt en nog een paar winkels en een bibliotheekje, en.

I: Maar het ontbre, het ontbreken van de winkels en het type bebouwing plus veel ruimte tussen de huizen, eromheen, dat, dat maakt dat dit platteland is?

R4: Ja.

I: Okee.

R4: Ja, ja, nou ja, veel land.

I: Veel land, okee. Wat zijn volgens u positieve aspecten van het platteland op uw bedrijfsvoering?

R4: Nou ja sommige, sommige manieren kan ik daar wel gebruik van maken dat je bijvoorbeeld buiten gaat schilderen of als je ook met meer mensen hier werkt kun je ook in de tuin of buiten, dan kun je een beetje de inspiratie gebruiken die je hier hebt//

I: En wat is dat dan?

R4: //dat zou een positief aspect kunnen zijn.

I: En dat is dan de inspiratie van buiten?

R4: Ja, de natuur, het landschap, van het landschap.

I: Okee.

R4: Ja. Niet zo specifiek.

I: Nee, nee, dat is//

R4: Ja, ja.

I: //goed hoor dat u zulke dingen aangeeft.

R4: Ja, ja, het is natuurlijk heel inwisselbaar, je zou dit net zo goed in de stad kunnen doen, snap je? Dus ik heb natuurlijk allebei//

I: Ja.

R4: //beide kanten. Ja wat is nog meer positief? Ja, nou ja, ruimte, dat vind ik ook wel fijn.

I: Okee.

R4: Ja.

I: En zijn er ook negatieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering?

R4: Nou ja, dat, dat je wat geïsoleerd zit hé. Dat je, kijk er zijn ook wel kunstenaars die in een soort oude, zoals de biotoop in Haren, dan zit je allemaal bij elkaar en dan heb je ook meer wisselwerking met andere mensen, en misschien meer kruisbestuiving en samenwerking, dat soort dingen.

I: Okee. En.

R4: En dat is hier natuurlijk weer lastiger te realiseren.

I: En is dat iets dat u hier mist? Meer contact met anderen waardoor, nou, u zegt kruisbestuiving.

R4: Ja, ik vind dat wel een, een gemis zeg maar, beetje dezelfde creatieve bubbel.

I: Gelijkgestemden//

R4: Ja, ja.

I: //waarmee u ideeën kunt delen. Dan hebben we nu een paar positieve en negatieve aspecten gehad van het platteland, positief, er is ruimte de ruimte en het, de omgeving daar kunt u inspiratie uit halen, het negatieve aspect is dat het hier rustig is, weinig gelijkgestemden en daardoor, ja, minder makkelijk ideeën opdoet?

R4: Nou ja, ideeën heb ik altijd wel. Maar meer dat je bijvoorbeeld samenwerken kun je projecten vinden waar je ja, waar je makkelijker instapt zeg maar hé, nu moet je dat alleen uitzoeken zou je kunnen zeggen. Met mensen contact bent, of overlegt regelmatig dan zie je dat sneller denk ik.

I: Ja.

R4: Of andere ideeën hebben of toch een extra.

I: Zijn er ook algemene positieve aspecten van het platteland?

R4: Los van het bedrijf?

I: Los van het bedrijf.

R4: Ja. Nou de ruimte dus hé, dat je hier wel mooi woont. Een mooie plek. Grote tuin, ja.

I: Nou als u zegt ruimte en een grote tuin, dat kan zijn de ruimte ook nog buiten de tuin?

R4: Ja, ook buiten de tuinen hé, gewoon dat je hier, gewoon dat, dat je een andere ervaring hebt van het landschap dan in de stad. Dat is ook wel heel mooi ook.

I: Ja, okee.

R4: Maar ja, ik ben niet echt een die-hard dorpeling van mezelf. Er zijn hier mensen die nooit in de stad komen, die, die dat allemaal vreselijk vinden, maar daar heb ik geen last van, ik//

I: Okee.

R4: //ik vind de stad heeft ook positieve kanten dus, ja. Het is gewoon het landschap en ruimte om je heen dat is het grote verschil en dat is wel heel positief. Daar kan ik wel me mee redden. Ja.

I: Zijn er dan ook negatieve aspecten van het platteland?

R4: Nou ja, de als je, ja, dingen wil beleven of doen dan heb je dat niet zo om de hoek, zeg maar. Wat je in de stad misschien hebt hé, meer levendigheid.

I: Ja, levendigheid, dingen beleven//

R4: Ja.

I: //maar wat zijn dat dan voor dingen?

R4: Nou in mijn geval gaat het om de culturele uitstapjes, het bezoeken van dingen of concerten of een, dat soort dingen. Ja, dat doen we nu ook wel, maar.

I: Het is nu minder makkelijk toegankelijk?

R4: Ja, het is nu minder makkelijk toegankelijk om even heen te gaan, te weten wat er gaande is of.

I: En dan zijn dat met name de culturele dingen die in de stad wel plaatsvinden maar hier//

R4: Minder.

I: //minder//

R4: Ja.

I: //mindere mate, ander niveau?

R4: Nou ja, ander niveau weet ik niet want er wordt hier ook wel aardig wat georganiseerd. Er zijn wel allerlei culturele dingen en commissies, vrijwilligers bezig en allemaal kerken waar concerten en dingen worden georganiseerd. En dat is over het algemeen wel van niveau, er zijn wel gewoon goede dingen. Niet dat het allemaal een soort dorpsverenigingen zijn die een toneelstuk opvoeren ofzo.

I: Maar dat kan ook leuk zijn.

R4: Dat, maar dat is er ook wel, er is, en dat heb je in de stad natuurlijk ook, verschillende, verschillende type dingen. Ja. Op zich is het, is het Groninger platteland wel redelijk cultuurbewust, volgens mij. De mensen hier. Meer dan in Friesland bijvoorbeeld.

I: Okee. En toch ondanks dat cultuurbewuste op het platteland biedt de stad wel een ander soort cultuur waar u, nou ik wil niet zeggen naar verlangt, maar wel meer van zou willen hebben hier.

R4: Ja, want je zit hier natuurlijk wel op het platteland en dat heeft een bepaalde stemming, in de stad is het allemaal wat, wat nieuwer en jonger en wat. Ja, jij denkt waarschijnlijk 'ik ben ook oud' maar ik heb wel zoals zeg maar, belangstelling voor juist nieuwe dingen zeg maar hé en het kan hier ook wel wat gezapig worden natuurlijk.

I: Okee, u zegt net stemming, maar wat voor stemming is dat dan op het platteland?

R4: Nou ja, wat, wat, wat, wat, wat, wat gezapiger zou je kunnen zeggen in de zin van in de meer nadruk op, nou ja, de mensen die dat soort dingen organiseren, mee bezig zijn, dat zijn mensen van, nou wel 60 plus ofzo. Die tijd, die zijn vaak geïnteresseerd, zijn toch vaak ouderen. Dus dan krijg je ook die, een beetje die popmuziek ofzo of, nieuwe bandjes ofzo dat is hier niet. Hé dus je krijgt heel mooie dingen klassiek in de kerk.

I: Het blijft een beetje de tijdsgeest van 60 plus.

R4: Of ja, of in de smaak van een bepaalde groep. En in de stad heb je natuurlijk ook een heleboel gekke dingen als je kijkt naar beeldende kunst, de experimentele dingen zijn wel vaak plekken, ja. Het is heel lastig om hier te realiseren omdat het gewoon niet haalbaar is. Er is natuurlijk niet genoeg publiek, in de stad is het ook al bijna niet haalbaar. Maar dat soort dingen heb je hier niet, dus als je wat vernieuwende dingen wil zien, dan moet je naar de stad gaan. Nou ja, dat, dat is misschien ook wel logisch, dat verwacht ik ook niet echt hier. Ja.

R4: Wanneer u aan de stad denkt kunt u dan vijf woorden noemen die het eerst bij u, bij u opkomen?

I: Aan Groningen, of de stad in het algemeen.

R4: De stad in het algemeen?

I: Kijk als we aan Groningen gaan denken, denken we aan de martinitoren, maar laten we//

R4: De stad algemeen.

I: //gewoon aan de stad in het algemeen denken.

R4: Ja. Nou ja, drukte, vergeleken met hier dan hé, gezelligheid. Ja. Uitgaan, winkels.

I: Als u het hierbij wil laten is het ook goed hoor.

R4: Ja.

I: U noemt drukte, gezelligheid, gezelligheid, uitgaan, winkels. Zijn dat dan dingen die u alleen in de stad kan vinden of, of ook op het platteland of is dat echt een tegenstelling van stad en platteland?

R4: Nou ja, ja, je hebt hier ook wel dingen dat je nou ja, gezelligheid heb je hier natuurlijk ook wel van die dingen dat je denkt dat is leuk enzo, je vermaakt je prima. En uitgaan kan hier in principe ook wel, dat zijn natuurlijk wel, er worden ook wel dingetjes georganiseerd. Maar ja, dat heeft een heel ander, in de stad is ook een ander soort anonimiteit zeg maar hé, dat is een heel ander gevoel dan wanneer je hier ergens naartoe gaat.

I: Ja.

R4: In de stad is het één stukje van heel veel, en hier is het dan niks, nou ja, niet heel veel één ding wat dat dan niet is. Dat is het verschil. Heel andere.

I: In de stad bent u anoniem als er iets georganiseerd wordt dan kent u//

R4: Ja. Dan kom je//

I: //iedereen.

R4: //natuurlijk wel bekenden tegen. Ik ken niet iedereen hoor. Maar ja, dat is natuurlijk een heel andere dynamiek, van hoe dat dan gaat.

I: Okee.

R4: Ja.

I: Zou de stad ten opzichte van, nou deze plek, deze bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen voor uw bedrijf?

R4: Als dit in de stad zou zitten?

I: Als dit in de stad zou zitten.

R4: Ja.

I: Ja.

R4: Nou ja, misschien wel als, als ik het een beetje, ja, zou ik het makkelijker open kunnen zetten als atelier, dat je zichtbaarder bent. Als je midden in een drukke straat zou zitten ten minste. En verder ja, bijvoorbeeld creatieve therapie weet ik, ja, weet ik niet zeker want dat is vaak ook niet zo heel erg belangrijk of het dan in de stad zit of hier denk ik. In de stad heb ik ook weer meer concurrentie zeg maar, je hebt een voordeel om hier te zitten.

I: Okee, u zegt als ik in de stad zou zitten dan, wanneer ik in een drukke straat zou zitten dan komen er meer mensen voorbij, dan is mijn atelier meer zichtbaar, dus dat zou meer klanten aantrekken denk ik. Tegelijkertijd zegt u van nou, voor de creatieve therapie maakt het niet echt uit waar ik zit en tegelijkertijd is er in de stad ook meer concurrentie.

R4: Ja.

I: Vat ik dat goed samen?

R4: Ja.

I: Okee. Ja, zou de stad ook nadelen met zich meebrengen voor dit bedrijf?

R4: Nou ja misschien dus die concurrentie waardoor je de, de juist minder zichtbaar kunt zijn natuurlijk. Ja, ik, heeft andere voor en nadelen het ligt ook heel erg bij jezelf hoe je, hoe je jezelf zichtbaar maakt, dat is hier, maar dat is in de stad denk ik ook. Het is niet dat mensen automatisch je vinden zeg maar.

I: Okee.

R4: Lastig.

I: Behalve meer concurrentie zouden er niet echt nadelen aan de stad kleven?

R4: Ja, het zou misschien duurder zijn om een ruimte te huren, dat zou ik dan ook nog kunnen verzinnen, ja. Dat zou wel duurder zijn.

I: Okee. Zijn er factoren in de stad die u graag meer op het platteland zou willen zien? Factoren, voorzieningen, nou u heeft net gezegd, de stad dan denkt u aan drukte, gezelligheid, gezelligheid, uitgaan, winkels. Nou meer mensen binnen de, nou ja creatieve sector.

R4: Dus dat zijn meer factoren van de stad en dan weer even los van het bedrijf zeg maar, meer in het algemeen.

I: Ja.

R4: Ja, nou ja, dat is natuurlijk gek om te zeggen van ja, er moet meer drukte op het platteland komen, dat is helemaal niet, ja, ja, nou ja, beetje gek, beetje onrealistisch laat ik het zo zeggen, dat is niet, dat is niet zeg maar de, het karakter van het platteland om dat soort dingen te hebben. Het zijn gewoon twee verschillende, ja twee verschillende dingen vind ik. Het ene trekt dat aan, het andere trekt dat aan, het is niet dat je kunt zeggen van nou dan gaan we regelen dat het platteland opeens heel veel cafés en bioscopen neerzet hoor, dat heeft helemaal geen zin.

I: Okee, dus het platteland moet eigenlijk gewoon rustig blijven en de stad moet een plek zijn waar drukte is, levendigheid.

R4: Ja, maar ja, omdat dat toch denk ik zo werkt want er wonen hier gewoon te weinig mensen om, om, om zeg maar dat, om hoe moet je dat zeggen, om levensvatbaarheid van allerlei dingen die hier dan zouden moeten komen, die is er niet zeg maar.

I: Maar mocht het wel levensvatbaar zijn?

R4: Ja, nou ja, dan zou het wel leuk zijn ja, wat meer variatie en afwisseling van dingen die er zijn, zeg maar, qua, bijvoorbeeld in Middelstum, daar is laatst weer een restaurantje dichtgegaan en dat soort dingen weet je wel dat je, dat je weinig keuze hebt en dat er allemaal van die standaard dingen zijn maar verder niks bijzonders.

I: Okee.

R4: En, wat wou ik nou zeggen? Nou ja, dingen wat hier wel natuurlijk kan is, je zou het zo kunnen regelen dat het voor bedrijven die niet per se in de stad moeten zitten maar net zo goed hun werk buiten de stad kunnen doen dat je verbindingen hebt, waardoor het ook echt niks uitmaakt, bijvoorbeeld snel internet, en ja, dat soort dingen. Dat die locatie ook echt niet uitmaakt voor die

mensen om dat je dus niet, niet zozeer een winkel is maar gewoon ja, online werken of, afspraken maakt.

I: Ja, okee.

R4: Dat soort bedrijven zouden natuurlijk ook wel als optimaal moeten zijn om wel gewoon hier te zitten .

I: Ja. Nou dan zijn we aanbeland bij de laatste twee vragen alweer, kunt u kort uitleggen waarom u voor deze plek gekozen heeft om, om hier uw bedrijf op te starten? We hebben het er I kort over gehad, u woonde in Groningen en u zocht meer, meer ruimte omdat er, omdat u ook kinderen kreeg. Waarom bent u dan hier gaan wonen en gaan werken en niet ergens anders?

R4: Nou, we hadden wel een verbinding met Groningen zeg maar, ook, het werk dat je al hebt eigenlijk hé, wat mijn man ook al had, een beetje deze regio, en dat zochten we dan in een bepaalde prijsklasse en huis, nou ja, zijn we gewoon in de omgeving gaan kijken, ja, dat//

I: Okee.

R4: //niet, niet te ver van de stad, maar ja, ook niet echt van te voren bedacht dat we nou hier terecht zouden komen.

I: Maar u zegt niet ver van de stad ook omdat uw man klanten heeft hier in de regio.

R4: Ja, maar dat is ook nog veel breder hoor, dus dat, we hadden ook ja, richting Zuidhorn kunnen zitten ofzo, aan die kant had ook gekund, dat maakte op zich niet uit. Ja, dat is misschien meer gevoelsmatig dat je denkt van, nou, we moeten maar niet helemaal bij Winschoten gaan wonen, want dan voel je je zo, het is te Gronings zeg maar hé, er moet een beetje sfeer zitten he. En dit dorp is wel heel gevarieerd qua inwoners. Het is ook wel wat, ook wel mensen die altijd al wonen maar ook gewoon mensen die import zijn en ook wel een aantal kunstenaars, en andere in de creatieve sector. Dus het is wel een beetje gek dorp een wat dat betreft.

I: Okee.

R4: Niet helemaal standaard.

I: U wilde ook niet ver weg van de stad//

R4: Nee.

I: //zodat u toch nog makkelijk naar de stad kon.

R4: Je, dat je toch nog een beetje binding daarmee hebt, dat je dus niet helemaal geïsoleerd zit hé//

I: Okee.

R4: //zeg maar, voor je gevoel.

I: Helder. Dan zijn we aangekomen bij de laatste vraag. Met de kennis van nu zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben, en zo ja dan waarom en zo niet, waarom dan niet?

R4: Ja, in principe wel, zoiets maakt op zich niet uit. Maar goed, ondertussen zijn natuurlijk de aardbevingen geweest, als we dat hadden geweten hadden we misschien gezegd, nou hadden we aan andere hoek gekozen waar dat niet was, maar dat is natuurlijk, ja, dat, is natuurlijk niet iets wat je kunt voorzien. Dat soort dingen. Okee.

I: Maar, u bent verder gewoon tevreden met deze plek.

R4: Ja. Ja. Ik heb het wel goed. Ja.

I: Okee. Nou, dan, hartelijk dank.

R4: Ja, graag gedaan.

Interview 5

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 23m30s. Datum: 28-11-2016, 10:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R5.

I: //u bent akkoord gegaan met het opnemen van dit interview.

R5: Ja. Dat ben ik.

I: En dan is mijn eerste vraag aan u, u zegt net ik ben tekstschrijver, kunt u iets meer vertellen over wat u hier doet, wat voor bedrijf u heeft, wat uw bedrijf doet, of u alleen bent, dat soort dingen.

R5: Ja, ik ben, ik werk alleen, als echt zzp-er. Ik ben tekstschrijver en schrijftrainer, dus ik schrijf zakelijke teksten in opdracht van anderen en ik verzorg trainingen over zakelijk schrijven voor, nou, ambtenaren voor mensen in de gezondheidszorg. Ja, en, en mijn, mijn, mijn expertise of ik werk vooral, of eigenlijk uitsluitend voor, ja, non-profit organisaties gezondheidszorg, overheid, onderwijs soms, woningbouwverenigingen.

I: Okee. U zegt u bent zzp-er.

R5: Ja.

I: U woont hier ook?

R5: Ja.

I: Dan komen we bij de volgende vraag. Wat is uw rol geweest in deze locatiekeuze?

R5: Ja. De locatie was er eerst en, en toen het zzp-schap hoor. Dus, maar mijn rol is geweest dat we hier heel goed zouden kunnen wonen. Maar dat was wel 30 jaar geleden. En, mijn vrouw heeft mij voor één keer gevolgd. Maar toen werkte ik gewoon in loondienst.

I: Okee, dus het woonaspect kwam eerder dan het werken?

R5: Ja, ja, ja.

I: Okee. Is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen? En zo ja, dan welke?

R5: Ja, dit bedrijf is ontzettend afhankelijk van het wereldwijde internet. Goed, dat is ook mijn reden hoor om mee te doen en een goed werkend internet met, ja, niet 5g niet 6g maar gewoon een hele goede kabel, breedband, weet ik wat, een stevige internetlijn. Ja.

I: En u zegt internet.

R5: En telefoon is voor mij natuurlijk ook cruciaal.

I: Okee, dus internet, telefoon en dat zijn communicatiemiddelen met de rest van de wereld?

R5: Ja, ik interview mensen in het hele land per telefoon of per Skype of whatever. Ja, dat kan ik niet doen, daar heb ik dat internet en telefoon voor nodig.

I: Okee. U zegt dat heb ik nodig, dat is er al?

R5: Er is hier internet, er is hier telefoon, maar er is geen, het internet is hier nou, slecht. Of, of, althans, ja, te slecht vind ik voor, ik bedoel ik kan het hier redden. Maar als je een videobedrijfje had willen beginnen dan had je een groot probleem.

I: Okee. Okee. Verdere voorzieningen zijn niet belangrijk?

R5: Nee, niet voor mijn werk nee, nee. Ja, ja, ik ga niet, ik bedoel als ik met de trein moet, ja dan moet ik ook even fietsen zal ik maar zeggen. Maar ja, dat, dat, dat ervaar ik absoluut niet als last of als hinder voor mijn bedrijfsvoering.

I: Doet u dat vaak reizen voor uw werk?

R5: Ja, ja, toch wel met regelmaat, ja.

I: We komen nu op het platteland. Is volgens u de omgeving waar u woont, waar dit bedrijf is platteland?

R5: Ja. Zij het dat ik hier dan weliswaar [plek in dorp] woon maar het is natuurlijk ja, dit is Gronings platteland, ja.

I: Okee. Kunt u dan beschrijven wat dat platteland maakt?

R5: Wat, en dan is platteland leidend voorwerp en geen onderwerp begrijp ik, dus welke factoren maken dat dit platteland is?

I: Ja, voor u.

R5: Ja, er, dit is een klein dorp met [x honderd] inwoners op zo'n vier kilometer, vijf kilometer van het station. En in de weide omgeving, ja, verder geen dorpen. Althans geen, geen, geen grote, geen grote dorpen met, met winkels en andere voorzieningen.

I: Okee, dus het is een heel klein dorp met in de weide omgeving geen grote kernen met voorzieningen.

R5: Ja, en de weide omgeving, dus, dus, op [x] kilometer afstand is Loppersum en op [x] kilometer afstand Appingedam.

I: Okee. En die isolatie maakt voor u dat dit, dat u dit ziet als platteland? Of heeft het platteland//

R5: Ja, goed.

I: //nog meer kenmerken?

R5: Het platteland en, het is natuurlijk een enorm agrarische omgeving. Ja, dat, dat zal ook meespelen. Ja, jij kijkt me nou heel glimlachend aan.

I: Ja, okee.

R5: Dus agrarische omgeving plus de afwezigheid van voorzieningen.

I: En heeft het platteland ook positieve aspecten voor uw bedrijfsvoering?

R5: Nee, nee het is, ik bedoel ik voel me hier heerlijk, dus dat zo, maar nee. Dat heeft geen, het draagt niet bij tot een betere bedrijfsvoering, nee.

I: Okee, maar u zegt ik voel me hier heerlijk, dat is dan het wonen?

R5: Het wonen.

I: Okee.

R5: En dat ik hier mag werken is een voorrecht vind ik, maar het is niet zo dat ik hier beter werk omdat ik hier op het platteland woon.

I: Okee, u noemt het een voorrecht, waarom is dat dan zo?

R5: Omdat, ja, gewoon het prachtig wonen is, een heerlijk leven. Op, op, op, op dit stuk van het Groningse platteland.

I: Okee. Heeft het platteland dan ook negatieve aspecten voor de bedrijfsvoering?

R5: Nou, ik denk dat als ik echt in de stad zou wonen en daar dus ook zou werken dat ik wellicht inderdaad wat meer opdrachten zou hebben vanuit de stad. Niet omdat mensen nou bij een zpp-er snel aanbellen of ze, of hij een tekst voor hun wil schrijven maar je bent gewoon net wat bereikbaarder.

I: En dat ziet u eigenlijk als een nadeel van het platteland, dat u minder bereikbaar bent voor klanten.

R5: Voor de bedrijfsvoering is dat een klein nadeel, maar ik heb nauwelijks klanten over de vloer. En, ja.

I: Okee. En u heeft net ook al gezegd internet dat, dat een goede internetverbinding belangrijk is voor de bedrijfsvoering.

R5: Ja, ja.

I: Zegt u ook het platteland dat heeft een minder goede internetverbinding of alleen deze plek?

R5: Nou, over de rest van het platteland durf ik van alles te zeggen, maar ja, daar kan ik eigenlijk niks over zeggen, ik weet dat ik hier vind dat het internet gewoon te, te weinig vermogen heeft.

I: Te onbetrouwbaar?

R5: Nee, dat valt eigenlijk wel mee vind ik. Ik heb maar zelden, dus één twee keer per jaar dat ik een tijdje uit de lucht ben zal ik maar zeggen. Dat is dan ook wel heel lastig als je tekstschrijver bent, maar ja. Dat begrijp ik dan ook wel weer een beetje.

I: Nou, we hebben het nu een kort gehad over uw bedrijfsvoering, positieve en negatieve aspecten van het platteland. En u heeft net al gezegd ik woon hier prachtig, het is een voorrecht om hier te mogen werken. Heeft het platteland nog meer algemene positieve aspecten?

R5: Ja, als je het hebt over leven, om hier te leven.

I: Het leven, ja.

R5: Ja, heel veel. Natuurlijk het feit, ja, de, de, de, het is hier in mijn beleving erg mooi, je hebt veel uitzicht je kunt hier iedereen kennen. Je kunt, ja, prachtig, prachtig fietsen, wandelen, hardlopen, je hebt ruimte, ja dat kost ook allemaal nog eens niks.

I: Dat ook nog. Okee, u, u vind het hier dus gewoon een hele mooie omgeving waar u ook kunt recreëren en u zegt ook, ik ken hier iedereen, dat ervaart u als positief?

R5: Ja.

I: En u heeft ook veel contact met mensen?

R5: Ja.

I: Okee. Heeft het, het platteland ook negatieve aspecten?

R5: Ja, hé, het platteland op zichzelf niet zo, maar het feit dat ik bedoel want ik hou niet alleen van hardlopen en, en fietsen maar ook wel van naar de bioscoop gaan en, dus, de stadse fratsen, die ja, die, die ontberen wij. En ja, dat is, dat is een nadeel, dat is echt een nadeel.

I: U zegt stadse fratsen.

R5: En daar bedoel ik mee, voor, want dat lijkt me voor een onderzoek wel lastig uitwerken, daar bedoel ik mee, cultuur, horeca, winkelen.

I: Ja, okee. En dat is vanaf hier makkelijk, of moeilijk te bereiken?

R5: Nou het is natuurlijk niet moeilijk te bereiken, mijn vrouw rijdt iedere dag op en neer naar Groningen en dat daar doet ze 25 minuten over en dan staat ze van de ene parkeergarage naar de parkeergarage in de stad, dus 25 minuten, er zijn zat mensen die wonen in de stad die er langer over fietsen. Maar toch, het is, het is, natuurlijk een behoorlijke afstand, ja, feit is dat je dat dus, uitgaan in de stad, winkelen mondjesmaat doet. En dat ik dat best, dat vind ik een nadeel.

I: Okee. Nou wanneer u aan de stad denkt, kunt u dan vijf woorden noemen die dan direct in u opkomen?

R5: Sorry. Ja dat is, dan wordt het toch ben ik bang de martinitoren, de grote markt, drukte//

I: Als we het over stedelijk gebied in het algemeen hebben en niet specifiek op Groningen trekken?

R5: //oh zo, drukte, vertier, winkels, afstand, vrienden, ja.

I: Vrienden.

R5: Dat is nog wel een, ja.

I: Okee, vier van de dingen die u noemt kan ik goed plaatsen, maar afstand, is dat dan de afstand vanaf, vanaf dit adres tot aan stedelijk gebied? Hoe bedoelt u dat?

R5: Ja, dus, dus het is voor mij in zekere zin verder weg.

I: Okee.

R5: Als je dat, maar ja. Ja.

I: Okee en voor de rest noemt u drukte, vertier, winkels en vrienden.

R5: Ja.

I: Ik neem aan dat [...] neem aan dat, dat, u vrienden als positief ervaart//

R5: Ja.

I: //aan de stad. Maar kunt u de andere drie ook duiden? Drukke, vertier en winkels?

R5: Ja. Duiden in de zin van positief of negatief?

I: Ja.

R5: Ja, ik ben een beetje bang de dingen zijn yin en yang, de drukte is leuk en de drukte is natuurlijk bij tijd en wijle ook absoluut niet zo leuk. Maar ik houd ook wel van een beetje drukte en rumoer. Nou ja, dat heeft die beide kanten, dat geldt voor, ja voor, die andere dingen ook. Die winkels, ja ze soms toch wel erg handig en leuk en vrienden, ik, ik ken hier veel mensen maar er zijn eigenlijk weinig mensen die ik hier in de buurt tot mijn echte vrienden kan rekenen terwijl in de stad ik daar wel vrienden heb.

I: Okee, want u zegt, u heeft net ook gezegd hier in de buurt ken ik iedereen//

R5: Ja.

I: //kan ik iedereen kennen//

R5: Ja.

I: //en heb ik ook wel contact, maar dat is dan een ander soort contact dan dat u heeft met vrienden in de stad

R5: Ik ga hier niet avonden op bezoek of uitvoerig bij mensen eten ofzo, nee.

I: Okee. Helder. Volgende vraag, zou u de stad ten opzichte van de huidige bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen?

R5: Echt als bedrijfslocatie?

I: Ja.

R5: Ja, dat denk ik wel. Ik denk dat je wat bereikbaarder bent en dus ook wat meer in beeld bent. En omgekeerd dat je ook anderen wat, wat, wat makkelijker zult opzoeken. Hé als ik een contract afsluit met een, iemand hier uit, uit, uit, uit, ik heb net een, een, een ja op een offerte per e-mail uit de stad. Normaal gesproken als ik daar zou wonen dan zou ik even dat contract gaan brengen met een vriendelijk woord of een bosje bloemen of een klein boekje. Nu schrijf ik een e-mail.

I: Dus door de afstand is het wellicht iets//

R5: Het is allemaal wat onpersoonlijker.

I: //wat onpersoonlijker, ik wilde zeggen wat onafhankelijk, ja of onpersoonlijk, dat klopt.

R5: En, en, en een goede communicatieadviseur zou zeggen het is niet onpersoonlijker, je moet meer je best doen om het persoonlijk te maken. En dat is natuurlijk ook zo.

I: Okee. Ja, zou de stad ook nadelen met zich meebrengen als bedrijfslocatie ten opzichte van deze plek?

R5: Nou, het enige wat ik, wat ik me echt kan voorstellen is dat ik wel heel erg, en dan ga ik toch mijn naam noemen en mijn woonplaats, maar dat ik [respondent] in [vestigingslocatie] ben dat is wel heel catchy zal ik maar zeggen. In de zin van dat onthouden mensen wel, dus, dus het is een bijzondere plek en dat, dat blijft bij een aantal mensen wel hangen.

I: Okee. Dus eigenlijk een nadeel van de anonimiteit van de stad, door de dat u zich hier vestigt bent u unieker.

R5: Ja, nou, ja, ja, ja, er is geen overtreffende trap van uniek hé maar, dat terzijde. Nou je bent, je bent herkenbaarder, onthoudbaarder. In de stad wonen laten we zeggen 50 nou, 30 tekstschrijvers.

In [vestigingslocatie] maar één en op het moment dat je dat wat uitvent wordt je beter onthouden en ook door mensen die hier de omgeving niet kennen. Jij bent die jongen uit [vestigingslocatie].

I: Okee, duidelijk.

R5: Ja.

I: Is het dan ook een soort marketing?

R5: Het is wel een beetje een marketing, ja, ja, ja, ja.

I: Maar voor de rest zou de stad geen nadelen met zich meebrengen?

R5: Nee, nee, nee, ik denk dus, dus als je alles zakelijk tegen elkaar zou afwegen zou ik het net wat beter commercieel doen in Groningen, als ik in de stad zou wonen.

I: Okee. Zijn er factoren uit de stad die u voor uw bedrijfsvoering meer op het platteland zou willen zien?

R5: Nou ja, dat internet, maar ik heb, ik ervaar, dat weet ik eigenlijk niet eens zeker. Ik weet dat als ik hier een, een filmpje moet doorgestuurd krijgen dat, dat heel veel tijd kost. En ik denk dan als je in de stad woont dan is dat niet zo.

I: Maar daar heeft u geen concreet beeld bij.

R5: Daar heb ik eigenlijk geen, geen, geen echt bewijs voor, of ja. Want ik heb er geen ervaring mee.

I: Nee.

R5: Ik weet wel dat als ik met opdrachtgevers bestanden, dat soort bestanden uitwissel dat zij mij bellen, zo van heb je het nog niet en zij hebben het wel, dus in die zin denk ik ja, zal het internet gewoon sneller en beter zijn in de stad.

I: En voor de rest zou u geen dingen voor de bedrijfsvoering verder hier willen zien?

R5: Nou, nee, waar zou ik aan moeten denken dan?

I: Nou u heeft net gezegd in de stad is er drukte, is er vertier, zijn er winkels.

R5: Ja, dat is mijn markt helemaal niet hé, dus het is niet zo dat ik, ik werk niet voor de middenstand of voor zzp, andere zzp-ers of voor, dus ik hoef het absoluut niet te hebben van aanloop. Als je hier buiten staat zie je ook niet dat hier een bedrijf gevestigd is. Er is niemand, die hier aanbelt van mag ik van jou een tekst.

I: Okee.

R5: En dat zou in de stad ook, ja, als dat wel zo zou zijn dan zou ik zeggen, nou nee. Ja, of het moet iets heel bijzonders zijn, maar ja.

I: Kunt u kort uitleggen waarom u voor deze plek gekozen heeft 30 jaar geleden?

R5: Oh van 30 jaar geleden.

I: Ja, u heeft gezegd dat de woonlocatie eerder kwam dan de werklocatie.

R5: Ja, ja, nou omdat ik het hier, ik, ik vind dit een heel mooi, mooi, mooi gebied zo noordoost Groningen en vind ook dat het wooncomfort heel groot is zeker vergeleken met wat je in de stad aantreft aan woningen. Dat vind, je hebt hier veel ruimte, veel grond, veel, ja, dat soort zaken.

I: En u zegt veel ruimte, is dat dan de oppervlakte van het huis, van de tuin of van de hele omgeving?

R5: Ja, nou, van allebei. Het uitzicht is hier weids, de. Maar ja, als je, je kunt hier ook gewoon een groot huis hebben zonder de hoofdprijs te hoeven betalen. Je kunt hier een grote tuin hebben zonder de hoofdprijs te hoeven betalen.

I: Okee. Dan zijn we, ben ik alweer aangekomen bij mijn laatste vraag//

R5: Ja.

I: //die ik heb. Met de kennis van nu, zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R5: Ja, ja. En ik aarzel omdat ik me heel erg goed kan voorstellen, kijk ik ben, ben zzp-er in hart en nieren, denk ik hé, hart en ziel?

I: Hart en nieren.

R5: Hart en nieren ja, de ingewanden op een rij krijgen. Dus ik vind het heerlijk om te werken en, en het wonen te combineren dus als wij in Groningen hadden gewoond was ik dat ook geweest. Ik zou, ik zou niet graag naar mijn werk moeten gaan, anders dan hier de keuken uitlopen en mijn werkkamer in. Dus ik zou, dus een vraag van zou ik dan weer in [vestigingslocatie] gaan wonen? Ja, 30 jaar geleden wel, nu kan ik me voorstellen dat ik nog eens zeg van nou, we gaan nog eens in Groningen wonen. Gewoon omdat ja, als je ergens 30 jaar woont kun je ook nog weer eens ergens anders gaan wonen. Ja.

I: En bij die keus zou de, uw wooncomfort wel weer eerst komen?

R5: Ja, absoluut, ja.

I: Dan heb ik verder geen vragen meer voor u. heeft u nog verdere aanvullingen of dingen die ik echt zou moeten weten?

R5: Nee, niet dat ik weet, nee, nee.

I: Dan hartelijk dank.

R5: Graag gedaan.

Interview 6

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 33m05s. Datum: 29-11-2016, 12:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R6.

I: //dat u akkoord gaat met een opname.

R6: Ja, dat doe ik.

I: Dan is, is mijn eerste vraag aan u, nou u heeft net al een klein beetje verteld over uw bedrijf, maar kunt u dat nou, nog eens herhalen, wat u doet, wat uw bedrijf doet, of u het in uw eentje doet, zulke dingen?

R6: Ja, nou ik ben eigenlijk, eenpitter en ik ben grafisch vormgever voor ja, alles wat met communicatie te maken heeft dus dat zijn, communicatie in die zin bedrijven die zich zichtbaar willen maken, dus in de markt willen zetten. Dat zijn huisstijlen, logos dus, websites voor kleinere klanten want ik bouw wel wat websites maar ik ben er niet heel erg, niet gespecialiseerd in en er wordt wel vaak naar gevraagd. van ik heb een logo nodig maar kun je ook een website voor me maken? Dus eigenlijk ben ik heel breed, illustrator ben ik ook, meestal zijn dat een soort van infographics en

andersoortige illustraties. Mijn achtergrond is kunstacademie, nou ja. Dus, dat, dat, even kijken hoor wat kan ik nog meer vertellen. Je stipte net al even tekstschrijver, ik ondersteun mensen als dat nodig is en het budget is te klein om een tekstschrijver aan te trekken, dan ondersteun ik ze ook wel op dat vlak. Maar ik schrijf geen corporate teksten. Ja, huisstijl is heel breed hé, je hebt een logo, maar je hebt daarnaast, behalve het logo, dus de basis, heb je ook een, een, het hele verhaal eromheen. Bewijzering, autobeleettering, folders, brochures, nou ja, van dat soort dingen, ja.

I: Okee, dat is een heel uitgebreid antwoord. Ik heb het idee dat u hier ook woont.

R6: Ja dat klopt.

I: Nou, wat is dan uw rol geweest in deze locatiekeuze? Woont u hier alleen of?

R6: Ja ik woon hier alleen, ik ben hier [x] jaar geleden komen wonen. Ik kom uit Leeuwarden oorspronkelijk en ik had een ander huis nodig. En toen ben ik gaan zoeken, eerst in Leeuwarden, daar kon ik het niet vinden. En toen dacht van nou, dan gaan we gewoon op een dorp wonen. En, en er stond hier een leuk huis, niet dit huis hoor, er stond een ander huis. Dus dat is de reden, geen zakelijke overweging, het is puur persoonlijk.

I: Dus u verhuisde gewoon voor het wonen en niet voor het bedrijf.

R6: Nee.

I: Heeft daarbij het bedrijf nog wel een afweging of een rol gespeeld in de keuze voor een huis?

R6: Het type huis of de locatie?

I: Het type huis of de locatie, beide.

R6: Nee de locatie, nou ja ik heb wel er wel rekening mee gehouden dat ik niet al te ver weg, want ik heb natuurlijk een netwerk in Leeuwarden en omstreken en ik denk ik wil niet te ver weg van, van alle faciliteiten dus, en [vestigingslocatie] lijkt ongeveer, ja, aan het eind van de wereld maar, ik, als je rekent dat het een half uur of ietsje langer rijden is van Groningen en dezelfde tijd Drachten en Leeuwarden is het wel redelijk centraal. Dus dat is de reden waarom ik ook gedacht heb van nou dan gaat het gewoon [vestigingslocatie] worden.

I: Daar gaan we het zometeen nog wel iets verder op in.

R6: Nou u woont hier dus alleen, u heeft zelf de keuze gemaakt om hier te gaan wonen en te gaan werken.

R6: Ja.

I: Is dit bedrijf ook gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R6: Nee.

I: Niet? Ik zie hier een hele grote computer staan.

R6: Ja, dat wel, maar ik ben niet afhankelijk van een printshop of drukker dat ik die in de buurt moet hebben ofzo, dat niet. Maar je bedoeld apparatuur.

I: Bijvoorbeeld, of een goede infrastructuur.

R6: Nou, niet echt, ik kan eigenlijk alles, alles via internet doen en de computer.

I: Okee, dus internet is wel belangrijk voor dit bedrijf.

R6: Ja, dat is zeker, ja, ja.

I: En het internet is hier goed?

R6: Nou, dat kon wel eens wat beter, ja. Ja. Maar goed dat is ook de keuze die je maakt denk ik, ik heb nu voor een kabel provider gekozen, maar het schijnt dat ADSL soms wat beter is, dus dat is via de telefoonaansluiting. En dat komt omdat ik in het andere huis in [vestigingslocatie] had ik geen telefoonaansluiting, dus is het kabel geworden.

I: Okee.

R6: Maar goed, internet is wel heel erg belangrijk.

I: Is deze internetverbinding dan niet zo snel of die ook onbetrouwbaar?

R6: Nou dat heeft te maken met, nee ik denk dat de internetverbinding op zich prima is, maar dat heeft te maken met het abonnement dat je neemt.

I: Okee.

R6: Op het moment dat de, iedereen thuiskomt vanavond om zes uur dan, dan schiet het niet op. Dat is het verhaal.

I: Okee, dan ga ik nu naar de volgende vraag. Is volgens u de omgeving waar, waar uw huis staat, waar uw bedrijf is, is deze omgeving volgens u platteland?

R6: Ja.

I: En dan is mijn volgende vraag, waarom vindt u dit platteland?

R6: En je hebt het niet over het dorp hé, je hebt het over de omgeving van het dorp?

I: Ik heb het over de omgeving van dit bedrijf, dat is ook het dorp, het is de omgeving van het dorp.

R6: Ja, het platteland vanwege ja, nou, het is, het is, het is natuurlijk de, de natuurlijke omgeving maar ook de, de cultuur die daar heerst. Dat is toch echt anders dan in de stad.

I: Okee. U zegt net bedoel je het dorp of bedoel je de omgeving van het dorp, is daar nog verschil tussen?

R6: Nou ja, het dorp zelf is een bebouwde omgeving, ik snap dat, er is veel agrarische bedrijvigheid dus dat is, en dat heb je ook in het dorp trouwens hoor, wat dat betreft, er rijden hier nog wel trekkers door de straat. Dus dat geeft je het gevoel dat het platteland is. Maar ook, ja, ik vind het wat lastig want het gaat natuurlijk om de fysieke omgeving, maar het gaat ook om de cultuur die er heerst, en hoe mensen met elkaar omgaan of hoe open ze staan naar de buitenwereld.

I: Okee, maar de cultuur hier in het dorp dat is plattelands?

R6: Ja, dat is plattelands.

I: Maar het dorp zelf is niet zozeer platteland omdat het bebouwd is, maar daarbuiten is het niet bebouwd en daardoor is het wel platteland. Als ik het zo mag zeggen.

R6: Ja, dat zou een, ik denk dat ik het zo zou definiëren, maar platteland is natuurlijk voor mijn gevoel gekoppeld aan de agrarische sector. Want je hebt natuurlijk ook, het is niet het fysieke platte zeg maar, het gaat over, tenminste zeg ik dat goed, klopt dat? Of ja, dat is in mijn beleving platteland, dat er agrarische activiteit is het platteland. En anders heb je gewoon een mooi natuurgebied.

I: Ja, dat kan je zo invullen, maar daar ga ik nu niets over zeggen.

R6: Ja, okee, ja nou, ja. Maar je snapt wat ik bedoel. Nou ja, dat maakt ook niet uit.

I: Nou ja, voor u is het platteland de agrarische sector denk ik en de afwezigheid van dorpen, van bebouwing.

R6: Nee, een dorp hoort ook bij hetzelfde platteland. Op het moment dat er veel, nou dat heeft weer te maken met de cultuur in mijn beleving. De cultuur van de mensen, en dat is een agrarische, historisch gezien is dit een agrarische gemeenschap.

I: Ja, u zegt cultuur, wat is dat dan voor een speciale plattelandscultuur?

R6: Nou ik denk dat je dan ook bij het krimpgebied, de term krimp uitkomt. Het is dat veel, nou ik weet niet of dat met krimp te maken heeft, maar dat is wel toch wat er hier overblijft, wat er hier aan bedrijfjes zit is veel stukadoors, metselaars, stratenmakers, metaalbewerkers. En dat vindt je in de stad veel minder in verhouding.

I: Okee. Ervaart u ook positieve aspecten van het platteland voor uw bedrijf?

R6: Voor mij persoonlijk is het heel inspirerend hier. Ja. Dat is misschien een soort contradictie want in de stad gebeurt er op cultureel gebied veel, veel meer. Maar dat is denk ik, ja, dat is iets heel persoonlijks. En het is niet, het ook zo dat ik af en toe wel enorm de behoefte heb om de stad op te zoeken. Dus dat is wel, dat is wel wat ik mis. Maar ja.

I: Zullen we iets dieper ingaan op de inspiratie die u haalt uit het platteland, wat voor inspiratie is dat dan?

R6: Nou, naast ja, het, een beetje het, wat ik bedoel is veel breder, ik fotografeer ook heel veel. En voor die fotografie haal ik daar heel veel inspiratie uit en, ja. Nou feitelijk niet de inspiratie voor mijn werk. Dat haal ik niet, maar het is meer de, het evenwicht wat ik hier vind is. Kijk inspiratie kan ik via internet natuurlijk overal vandaan halen. Maar de, de rust die hier is dat zorgt voor een stuk evenwicht en, en ja, moeilijk, wat was je vraag ook al weer?

I: Of u ook positieve aspecten ervaart van het platteland voor uw bedrijf. Maar u zegt.

R6: Ja toen zei ik de inspiratie haal ik eruit, maar het is, maar voor het bedrijf, het voeren van mijn bedrijf, het zakelijke stukje, en dan heb ik het niet over het creatieve stukje. Nou, nog niet eerlijk gezegd. Qua netwerk opbouw dat gaat denk ik minder makkelijk hier dan, dan in, in de stad.

I: Okee, dus het kunnen netwerken dat is een negatief aspect van het platteland voor uw bedrijf. Minder makkelijk.

R6: Nou ja, er zijn natuurlijk veel minder bedrijven die voldoende budget hebben om een goede huisstijl te laten ontwikkelen.

I: En die bedrijven zijn in een stedelijke omgeving meer te vinden?

R6: Ja, zeker.

I: Okee. En dat zijn met name uw werkgevers, de grotere bedrijven met grotere budgetten.

R6: Ja, nou ik heb ze ook wel kleiner omdat je natuurlijk, ja. Hoe moet ik dat zeggen? Maar het, zakelijk gezien is het slimmer om met grotere bedrijven te werken dan met kleintjes natuurlijk, die budgetten zijn veel kleiner dus.

I: Dan wil ik toch nog even terug naar de positieve aspecten want u heeft net inspiratie genoemd, dat trok u later weer in.

R6: Ja, nou, nee, ja. Inspiratie is natuurlijk een heel breed begrip. Maar voor mijnbedrijf, nee, ja, sorry. Ik onderbreek je, maak je zin maar af.

I: Maar u zei ook er is een bepaald evenwicht tussen het platteland en, dat maakte u toen niet helemaal af. Dat er een evenwicht ontstaat tussen de omgeving hier, het platteland, en is het dan het bedrijf dat druk is of is dat een bepaalde. Ik weet niet precies wat u bedoelde.

R6: Nee, dat is een persoonlijk stuk wat ik meeneem in mijn werk. Dan heb ik het vooral over het creatieve aspect. Maar je doelt natuurlijk op het zakelijke stukje, de bedrijfsvoering.

I: Nou, als u voor uw bedrijf de creatieve input wel nodig heeft dan is het creatieve gedeelte waarvoor u inspiratie nodig heeft natuurlijk ook een aspect voor uw bedrijf.

R6: Ja, zeker. Nee, daar haal ik het, daar haal ik voor mijn inspiratie, dat haal ik niet specifiek uit de omgeving. Het is wel zo dat ik, je kunt niet creatief zijn zonder je persoonlijk stuk, je persoonlijkheid mee te nemen. Ik heb die rust en de omgeving heel erg nodig om me goed te voelen. En als je je goed voelt kun je beter creatief presteren. Dus dat is mijn persoonlijke ervaring. Er zullen mensen zijn die juist heel veel drukte om zich heen nodig hebben en levendigheid en beweging en dat soort dingen, dat heb ik minder. En daarin ontstaat er bij mij een soort, soort evenwicht.

I: Dat is dan helder. Nou ik denk dat dat mooi aansluit op mijn volgende vraag. Wat zijn de algemene, algemene positieve aspecten van het platteland? U noemde net al het is hier rustig en dat heb ik nodig, zijn er nog meer algemene kenmerken van het platteland die positief zijn voor u? Voor, nou kenmerkend zijn voor het platteland in het algemeen?

R6: Heb je het nu over het zakelijke stukje?

I: Nee, gewoon algemeen.

R6: Nee, gewoon algemeen dat wat er positief is aan het platteland voor mij persoonlijk.

I: Voor u persoonlijk.

R6: Nou, dat is de, de rust, het is de ruimte, het, het, ja, hoe moet ik dat zeggen? Het basale bijna. Snap je wat ik bedoel dat, ja het gaat er niet omdat je, ja.

I: Nou als ik basaal hoor dan denk ik, er is weinig en het is een beetje spartaans.

R6: Nou en het is ook niet nodig, het is genoeg zeg maar, dat, dat er weinig is, het is.

I: Terug naar de basis.

R6: Ja, ja. Dat, en wat was je vraag ook al weer? Dat was het algemene voordeel//

I: Ja.

R6: //van het platteland. Ja, in zoiets neem je natuurlijk altijd je persoonlijk mee in de antwoorden die je geeft, maar daar komt het voor mij op neer. En ik denk ook dat het iets is wat je in mijn werk terug ziet, dat is wel een leuke koppeling eigenlijk want dat is misschien juist wel waar ik dus die inspiratie voor nodig heb. Ik ben heel erg op zoek naar, in mijn werk naar de kern van, van wat een klant wil vertellen, maar dat geldt ook voor mijn foto's maar dat geldt ook voor mijn illustraties. Dus terug naar de essentie eigenlijk. Ja, en dat is wel waarom het voor mij hier prima is.

I: Okee, dus eigenlijk het creatieve aspect dat is, hoe moet ik dat nou zeggen, het platteland hier dat is basaal, terug naar de basis en dat komt ook terug in uw werk.

R6: Ja, dat is blijikbaar wat ik in mijn werk, waar ik in mijn werk altijd naar op zoek ben en ja hier ook in. Op het platteland wordt alle opschmuck en alle drukte en alle, dat valt er allemaal af zeg maar. Dus, dus daar blijft alles, een natuurlijk gegeven, zeg maar, die essentie over.

I: Okee, heeft u ook, ervaart u ook negatieve aspecten van het platteland voor u zelf?

R6: Nou je kan niet zonder een auto, dat is, dat is zelfmoord gewoon. Dus dat is negatief, dat is niet, nou ja, dat is een voorwaarde. Je kunt hier niks als je geen auto hebt. Je kunt hier geen bedrijf runnen als je geen auto hebt. Want ik moet natuurlijk voor klantencontact wel de deur uit en een stuk rijden dus dat is nodig.

I: Want uw klantcontact gaat niet alleen via de telefoon en e-mail.

R6: Nee, niet altijd, soms dan zijn er gewoon besprekingen, presentatie of voorbesprekingen. Je kan heel veel over de telefoon of via de mail doen maar, ja, het, het, face-to-face is wel heel belangrijk. Je moet wel, ja, iemand in de ogen kunnen kijken om een goed gesprek te hebben. Dat is wel een voorwaarde. Dus mijn auto is wel heel belangrijk. Wat was nou eigenlijk de vraag? Wat zijn de negatieve aspecten?

I: Ja.

R6: Nou ja, dat je, als ik een keer een museum of een film wil bekijken dat ik toch een grotere drempel over moet dan toen ik in de stad woonde. Dan trek je de deur achter je dicht en loop je tien minuten en je bent in het filmhuis, dus dat is een nadeel. En verder, ja dat is het eigenlijk.

I: Nou dat haakt waarschijnlijk mooi in op mijn volgende vraag. Gaan we het even over de stad hebben. Als u aan de stad denkt kunt u dan vijf woorden noemen die het eerst in u opkomen? Waar u de stad mee associeert?

R6: Bebouwing, druk, levendig. Vijf zei je hé?

I: Ja, vijf of als u het niet weet.

R6: Ja, ja, waar zit ik aan te denken, daar moet ik even over nadenken. Wat zei ik nou? Druk, levendig.

I: Druk, levendig en bebouwing. U kunt het ook hierbij laten.

R6: Ja, nou, ik zit te. Ja laat het daar maar eerst eventjes bij, misschien kom ik straks nog ergens op.

I: Okee. Zijn deze drie dingen, bebouwing, druk, en levendig dan ook tegenstellingen van het platteland?

R6: Ja.

I: Okee.

R6: Ja. Goed bebouwing heb ik natuurlijk ook, dat is wel een, wat dat betreft ben ik niet heel blij met het huis dat ik nu heb maar.

I: Okee, dus de mate waarin het bebouwd is denk ik?

R6: Ja, want ik bedoel ik loop hier de staat uit en ik, ik zit in het land zeg maar, en dat heb je in de stad veel minder. Tenzij je in een buitenwijk woont, maar.

I: U heeft in het begin ook gezegd dat u behoefte heeft aan cultuur.

R6: Ja.

I: Is dat ook kenmerkend voor de stad?

R6: Ja, ja.

I: En wat voor cultuur is dat dan? Waar u aan denkt?

R6: Nou, nou ja, het theater dat soort dingen, films en de creativiteit die er toch veel meer is dan hier. Dat, dat is, dat is wel wat ik mis, ja.

I: Zou de stad ten opzicht van deze locatie ook voordelen met zich meebrengen?

R6: Wat zei je? Zou de stad?

I: Zou de stad ten opzichte van deze locatie ook voordelen met zich meebrengen om als bedrijf te vestigen?

R6: Ja, zeker, ja. Ik denk dat je sneller een netwerk opbouwt met mensen die, waar je zakelijk gezien voordeel bij kunt hebben. Nou ja, wat ik net noemde is die inspiratie die haal ik uit mijn computer nu, in, in dat opzicht maar in de stad ligt het op straat. Dat is wat ik wel mis, dat is de levendigheid, je doet heel veel energie op als je door de stad loopt. En ja, hier daalt het in zeg maar, dat is, hier, ik, ik laad enorm op als ik door een stad loop, al die indrukken, die drukte en die levendigheid dat is, ja. Dat is wel heel erg prettig.

I: Het werkt stimulerend voor u.

R6: Ja zeker.

I: En tegelijkertijd ervaart u de rust hier als positief om weer in balans te komen, weer in evenwicht te komen.

R6: Ja, precies.

I: Okee. Is die inspiratie in de stad dan ook anders dan dat u hier achter uw computer of in de omgeving opdoet?

R6: Ja, omdat je veel meer met energie te maken hebt van andere mensen. Dus dat is wat, wat, waardoor ik enorm oplaad, zeg maar in de stad.

I: Dus.

R6: Maar als je er woont kun je er niet aan ontsnappen. Nu kan ik er naartoe gaan en dan loop ik een dag in Amsterdam of in Groningen of, en ik ga naar een paar musea toe en dat soort dingen en dan zit ik weer vol energie van nieuwe dingen. Dat is, het slaat hier wel snel dood zeg maar. Je moet er wel echt naar op zoek gaan en in de stad wordt je er in ondergedompeld zodra je in stad bent. Dat is.

I: Ja. Zou de stad ook nadelen met zich meebrengen om je als bedrijf te vestigen? Want u zegt net.

R6: Als bedrijf niet denk ik.

I: Nee, maar voor u persoonlijk? U zegt net aan de stad kan je, of daar zit je eigenlijk gebonden aan de drukte en de//

R6: Ja//

I: //dingen.

R6: //dan kan je er moeilijker aan ontsnappen. Ja, nou ja, dat hangt er een beetje vanaf waar je woont, ik denk dat als je aan de rand van de stad woont en je kunt er ook je bedrijf vestigen dan heb je iets minder met dat probleem te maken.

I: Okee, maar voor de rest kunt u geen nadelen bedenken?

Voor de stad op zich?

I: Ja.

R6: Nee, nee.

I: Okee, zijn er factoren of voorzieningen in de stad die u graag meer op het platteland zou willen zien? Ongeacht of het hier levensvatbaar is.

R6: Nou ja, dat. Het is meer, ik hoef niet per se een filmhuis te hebben, maar meer bioscopen. Nou ja, er zijn misschien wel genoeg initiatieven hier op dat vlak alleen mensen weten het niet en dat is denk ik ook één van de redenen waarom ik nu in het dorpsbelang zit, om te kijken of ik daar een bijdrage aan kan leveren. Dat dat meer zichtbaar wordt, dat soort initiatieven, het zijn soms hele kleine initiatieven die wel heel erg leuk zijn. En waardoor het daardoor ook levendiger wordt, dat is toch eigenlijk wel grappig dat dat soort initiatieven, dat soort activiteiten ervoor zorgt waarom, waardoor een omgeving levendig wordt.

I: Dat zijn dan de culturele activiteiten hier in de omgeving?

R6: Ja, ja. Dat zijn er maar weinig, en dat heeft denk ik te maken met de, vanuit de cultuur van de mensen. Vanuit de oorsprong en de historie, dat is, dat gaat toch over hard werken, en ja, leuk een film en een museum bekijken maar ja, daar krijg ik geen brood mee op de plank.

I: Dus de cultuur die hier heerst is hard werken, dan zeg ik weinig vertier, ik weet niet//

R6: Ja, dat is//

I: //of dat de goede.

R6: //van vanuit de historie denk ik dat is een, een, een agrariër niet meegegeven.

I: Ja, of is dat misschien ook een bepaalde afstandelijkheid van, nou van de oorspronkelijke bewoners, agrariërs, boeren tegenover mensen zoals u, mensen die vanuit Leeuwarden zijn gekomen en denken van we gaan hier culturele activiteiten ontplooiën? Is dat misschien een bepaalde afstandelijkheid, in ieder geval van hun kant?

R6: Nee, nee, ik heb natuurlijk, ik kijk gewoon puur naar hoe ik deze, de mensen, die hier wonen ervaar, en hoe het denk ik vanuit de oorsprong zo is. Maar ook het moment dat je het niet aanbiedt dan kunnen mensen ook niet daar iets van vinden of dat, daar aan meedoen. Dus als ze het niet weten dan zullen ze er helemaal niet mee bezig zijn. Dus je, je, je moet daar wel een bepaalde actieve rol in spelen. Om dat te veranderen.

I: Ja.

R6: Want misschien is die behoefte er wel, maar als het niet wordt aangeboden dan kunnen mensen er ook geen kennis mee maken. En heel vaak, dat zie ik in Groningen geloof ik, met name Groningen valt het op dat daar veel meer creatieve bedrijfjes zijn. Dan hier in Friesland. En dat is volgens mij vooral import van mensen, de mensen uit de stad die nemen dat stukje mee.

I: Ja, okee.

R6: En de creatieve mensen die hebben die rust nodig om, om, voor inspiratie en die nemen gewoon hun werk mee.

I: Ja.

R6: En dat is hier in Friesland nog niet zo. Ik geloof wel in de Bildt, richting [plaats] waar jij straks naartoe gaat. Daar speelt het wel meer dan dat het hier is.

I: Dan zijn we nu eigenlijk al aangekomen bij de laatste vraag die ik heb. Met de kennis van nu, zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R6: Nou ik moet eerlijk zeggen, er zijn momenten dat ik denk, mijn hemel wat ik doe ik in godsnaam in [vestigingslocatie]. En dat is precies wat ik net noemde van die behoefte, kijk ik ben geboren en getogen in Leeuwarden in de binnenstad dus ik heb tot [x] jaar geleden altijd in die drukte gezeten. En ik vind het heerlijk hoor, ik hoefde helemaal niet te wennen hier, maar dat stukje levendigheid en energie opdoen van andere mensen en inspirerende mensen, inspirerende dingen dat mis ik wel. Dus het, ik, het, ik ben heel blij dat ik dit gedaan heb.

I: Ja.

R6: Maar het zou heel goed kunnen dat ik over twee jaar toch zeg van ik ga weer, ik zoek de drukte weer op.

I: Maar voor nu bent u tevreden.

R6: Maar voor nu ben ik wel tevreden ja, ja.

I: Duidelijk, nou dat was mijn laatste vraag aan u, mocht u nog vragen hebben, opmerkingen, dingen die ik echt mee moet nemen in mijn verslag, dan is dit nog het moment.

R6: Nee, op dit moment niet, nee, nee. Het is wel wat ik wat lastig vind is wanneer gaat het over je persoonlijk en wanneer gaat het over je bedrijfsvoering. Want daarvoor zit je hier, mensen met creatieve beroepen en over je, nou ja, de locatie van je bedrijf. Ja nou ja, omdat ik niet bewust heb gekozen voor, voor deze plek maar dat vanuit een persoonlijke situatie ik hier toevallig ben terecht gekomen. Voor hetzelfde geldt was het Buitenpost geworden, of de andere kant, het zuiden van Leeuwarden, weet ik veel.

I: Ja..

R6: Dus dat is voor mij af en toe een lastig dingetje. Van heb ik het nu of mijn persoonlijke situatie of heb ik het als bedrijf, punt is ook, ik ben niet echt begonnen als, ik ben niet ondernemer pur sang, ik ben vanuit, ik ben werknemer geweest heel lang, ook vanuit de situatie dat ik dacht, ja, dus ik moet, ik moet nu gewoon een stap zetten, nou laat ik maar, dan maar voor mezelf beginnen. Dus er zijn heel veel keuzes die je maakt die soms ook gewoon per ongeluk, of omdat de situatie daarom vraagt.

I: Het is natuurlijk ook heel lastig om als zzp-er waarbij je je bedrijf hebt waarom heb ik hiervoor gekozen, dat is heel vaak gewoon ik kan hier prettig wonen.

R6: Ja, ja, zo is het. En dan neem je je bedrijf mee. Kijk als ik een bedrijf had waarbij ik echt afhankelijk was geweest van de stad en van de faciliteiten daar dan was ik natuurlijk niet gegaan, want ja, het is mijn brood. Maar het kan allemaal prima, ik ben aan niemand gebonden wat dat betreft. Als ik over twee jaar ergens anders wil gaan wonen dan doe ik dat.

Interview 7

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 16m45s. Datum: 29-11-2016, 13:15.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R7.

I: U heeft net gezegd dat u akkoord gaat met een opname.

R7: Ja, klopt.

I: Kunt u een korte beschrijving geven van wat voor bedrijf dit is, wat je doet, of u dit in uw eentje doet, dat soort dingen?

R7: Ja, ik ben [respondent] mijn bedrijf heet [bedrijfsnaam] dat zijn ook [bedrijfsnaam] dat is een tekstschrijfbedrijf, dus ik ben een tekstschrijver, dat doe ik freelance, in mijn eentje, dus een eenmansbedrijf vanuit huis ook. Je ziet het we zitten aan de keukentafel, heb ik ook nog een kantoortje boven hoor, maar hier werk ik. En dat doe ik sinds [jaartal] en, nou, ik schrijf dus, en ik schrijf websites, brochures, ik schrijf artikelen, ik zit ook wel een beetje op het communicatiegebied, dus reclame, marketingachtige tekstjes. Nou, vooral op de zakelijke markt dus hele veel bedrijven en ook wel stichtingen, non-profit organisaties. Ja, veel verschillende klanten heb ik.

I: Ja, we zitten hier aan de keukentafel. U woont u hier ook, u werkt hier ook.

R7: Ja.

I: Bent u, heeft u dit huis uitgezocht zodat u hier ook kon gaan werken of stond alleen het woonaspect voorop?

R7: Ja, ik heb wel gewoon het werk meegenomen naar het huis waar ik ben gaan wonen.

I: Okee, u woont hier, dus uw rol voor deze, dit huis is denk ik ook wel beslissend geweest?

R7: Hoe bedoel je dat?

I: Nou, woont u hier samen met.

R7: Ja, met een man en kinderen, ja.

I: Okee, maar u samen met uw man dit huis uitgezocht?

R7: Ja, klopt ja.

I: Okee. Is dit bedrijf afhankelijk of gebonden aan bepaalde voorzieningen, bepaalde factoren die aanwezig zijn?

R7: Nee, eigenlijk helemaal niet, ja ik heb pen en papier nodig en mijn laptop, maar die kan ik overal mee naartoe nemen, dus ik ben ook veel op locatie wel, voor interviews of ik werk eens een dag buiten de deur, heb ik oppas binnen en dan ga ik buiten zitten. Nou ja, niet letterlijk buiten maar in de bibliotheek of op een openbare werkplek, ja.

I: Okee. U heeft eigenlijk alleen uw computer nodig en pen en papier.

R7: Ja, nou ja, je hebt natuurlijk, een koffiezetapparaat is handig en een toilet in de buurt en dat soort zaken, en een dak boven je hoofd. Maar ik ben geen timmerman die een bus mee moet met gereedschap of ik hoef geen, ik heb geen webshop waarvoor ik inkopen moet doen. Dat soort voorzieningen heb ik allemaal niet nodig.

I: Okee. Internet bijvoorbeeld?

R7: Ja, dat is ook wel handig.

I: Dat is ook wel handig.

R7: Ja.

I: Essentieel misschien? Of kunt u ook zonder?

R7: Ja, nou ja, nee, ja je denkt dat je niet zonder kunt, maar voor mijn werk ik heb iemand met een goed verhaal nodig als ik een interview doe en iemand houdt een goed verhaal dan kan ik mijn verhaal in principe schrijven dan heb ik, ik, ik gebruik internet soms als naslagwerk van nou, om nog even extra informatie op te zoeken van een verhaal, dus in die zin heb je het wel nodig, ja. Je kunt eigenlijk niet meer zonder. Ook om mensen te bereiken.

I: Maar de rol van internet is wel vrij klein. En voor de rest zijn er geen voorzieningen die u nodig heeft?

R7: Nee, nou noemde je net internet, dacht ik oh ja, tuurlijk die ook. Dus ik weet niet of je nog meer van die voor de hand liggende voorzieningen hebt? Nee, ja, een auto is makkelijk als ik er op uit moet voor een interview. [vestigingslocatie] ligt natuurlijk een beetje ver, soms doe ik het op de fiets, soms lopend, soms telefonisch. Telefoon, dat is ook een voorziening.

I: Telefoon. Okee.

R7: Ja, onmisbaar.

I: Telefoon om gewoon contact te houden met klanten?

R7: Ja.

I: Ja, goed, een auto omdat u hier in een, op een plek zit die lastig toegankelijk is?

R7: Ja. Je zit hier in een uithoek, je zit niet echt centraal in de provincie of in het land niet.

I: Okee. Dan komen we nu aan bij het platteland, mijn vraag over het platteland. Is volgens u de omgeving waar dit bedrijf staat, platteland?

R7: Ja, dat vind ik wel een heel bijzondere vraag. Dat gevoel heb ik niet. Ik heb het gevoel dat ik in dit hele gebied, Friesland vind ik best veel platteland, heb je een paar stukjes, nou, wat dan ten opzichte van heel Friesland niet echt platteland is en daar is [vestigingslocatie] wel één van. Ik heb het gevoel dat ik in een stad woon en ik vind het niet direct heel plattelands. Maar dat is vooral als je binnen Friesland kijkt, als je het vergelijkt met Utrecht of Amsterdam, ja, dan is [vestigingslocatie] ontzettend platteland, maar ik vind het niet platteland.

I: Okee, u vindt het niet platteland maar [vestigingslocatie] zou dan een stad binnen Friesland zijn?

R7: Ja.

I: Maar wat is dan kenmerkend voor het platteland?

R7: Nou het platteland zie ik, want ik ben hier niet opgegroeid, ik ben opgegroeid in een klein dorpje met 300 inwoners, waar geen voorzieningen zijn, waar geen supermarkt is, nou, waar je het dorp uit moet om je boodschappen te doen. Of naar een school te kunnen of iets dergelijks, en hier, nou, in deze stad heb je al die voorzieningen wel, je kunt je hier in principe redden.

I: Okee, dus afwezigheid van voorzieningen is voor u het platteland?

R7: Ja, en de, en de uitgestrektheid, het kleinschalige, paar kleine straatjes en dat is het, iedereen kent iedereen, ook het sociale misschien wel. Dat heb je hier, hier in de stad niet.

I: Dus uitgestrektheid, afwezigheid van voorzieningen en het ons kent ons idee.

R7: Ja.

I: Okee. Ja, en u heeft het idee dat u hier in de stad zit. Wat zijn dan kenmerken voor een stad?

R7: [...] kenmerken voor een stad.

I: Ja, als u vijf woorden zou moeten noemen?

R7: Vijf woorden, nou, dat je voorzieningen hebt, dus winkels, dat je verschillende wijken hebt, een binnenstad en een, en een wijk eromheen waar we hier zitten, hier zitten we echt in een wijk van de stad, dus opgedeeld in stukjes. Nou, dat je niet iedereen kent, dat er zo veel, veel meer mensen wonen. Ik geloof dat hier zo'n [x duizend] mensen wonen dat vind ik, dat vind ik stad ten opzichte van een dorp met 800.

I: Ja. Okee. Heeft het, heeft een stad ook positieve aspecten voor het bedrijf? Brengt de stad positieve aspecten met zich mee voor de bedrijfsvoering?

R7: Ja, in zekere zin wel. Niet zozeer dat mijn klanten mij daar nou op, op uitzoeken dat ze zeggen, oh je woont in de stad, maar ze kennen het allemaal wel, als dan, als ze dan vragen waar zit je, nou [vestigingslocatie], oh ja, [vestigingslocatie]. Dat is ook meteen het negatieve want ze vinden het allemaal wel heel ver weg, kom je wel eens in Leeuwarden, of is dat niet heel ver van Heerenveen, nou dat is het eigenlijk helemaal niet. Maar dat gevoel leeft wel. Maar dat werkt wel positief dat je kunt zeggen ik woon in [vestigingslocatie], dat kennen mensen en dat is gewoon bereikbaar. Dus ja.

I: Dus het is in zekere zin herkenbaar voor mensen, maar tegelijkertijd schrikt het misschien ook een beetje af omdat mensen een beeld hebben van [vestigingslocatie], dat is ver weg//

R7: Ja.

I: //en daarom minder snel contact zouden zoeken?

R7: Ja, ik heb het bijvoorbeeld ook niet op mijn website staan dat ik vanuit [vestigingslocatie] opereer.

I: Nee, dat kon ik inderdaad niet zien.

R7: Nee he, nee. Dat is soms ook lastig kan ik me voorstellen. ik vind het zelf prettig dat als ik een bedrijf zoek dat je weet waar het zit. Maar ik ben bang dat het ook best inderdaad af zou kunnen schrikken dat je denkt, oh [vestigingslocatie], dat is veel te ver weg. Ik zoek wel iemand in Leeuwarden.

I: Okee, maar zou u daar misschien ook, nee. Daar ga ik niet dieper in. Zou de stad ook nadelen met zich meebrengen? Brengt dat ook nadelen met zich mee voor de bedrijfsvoering?

R7: Nou, een stad als [vestigingslocatie] wel omdat het dus ver weg ligt. Of ver weg, nou ja, dat ligt het eigenlijk niet maar je komt er niet langs. Het ligt niet centraal, je moet er altijd naar toe. [vestigingslocatie] kom je nooit voorbij, tenzij je naar [plaats] gaat, maar voor de rest moet je altijd naar [vestigingslocatie] toe. Dus dat is in die zin wel eens negatief. Maar tegelijkertijd heb ik daar nog niet echt last van gehad. Want ik ontvang klanten echt nauwelijks thuis, meestal ga ik op bezoek. Ga ik naar de klant toe, sommige klanten zie ik zelfs helemaal nooit.

I: Okee.

R7: Dus het gevoel is misschien wel eens een beetje negatief, maar in de praktijk heeft het helemaal geen effect.

I: Okee, en de, zou u misschien ook meer, ja ik, ik krijg een beetje het gevoel dat u zegt, [vestigingslocatie] dat is een stad, mijn klanten zitten in Leeuwarden en Heerenveen, zou dat misschien zijn omdat, dat Leeuwarden en Heerenveen grotere steden zijn met meer voorzieningen en dat [vestigingslocatie] een, nou eigenlijk in vergelijking een dorp zou zijn?

R7: Ja, maar dat is maar net hoe je het bekijkt. Qua grootte is misschien meer een dorp, maar Heerenveen is volgens mij geen stad, die heeft veel meer inwoners, is veel groter, maar Heerenveen is een dorp omdat het geen stadsrechten heeft. En [vestigingslocatie] heeft wel weer stadsrechten.

I: Ja, dat is een andere discussie.

R7: Ja, inderdaad maar als je het feitelijk bekijkt, ja, [vestigingslocatie] is inderdaad een groot dorp, dat is wel zo, maar het heeft wel stadsrechten dus je mag het een stad noemen.

I: Okee. Als u uw bedrijf op het platteland zou vestigen, zouden daar dan ook voordelen aan zitten?

R7: Ja, goede vraag. Ja, als je een stukje platteland uitzoekt wat centraler ligt dan [vestigingslocatie] dan zou dat wel een voordeel kunnen zijn, dat je sneller ergens bent. Dat zou een voordeel kunnen zijn.

I: Dus dat zou dan de fysieke afstand zijn tot klanten.

R7: Ja.

I: Okee, en voor de rest kunt u geen voordelen bedenken, benoemen, bedenken.

R7: Nee, maar ook niet zozeer nadelen. Dat je zegt van stel je voor dat we nou als gezin besluiten we zijn niet meer gelukkig in deze stad of in deze omgeving we gaan naar een hele andere kant van de provincie of het land dan is het ook geen probleem om mijn bedrijf daar mee naar toe te nemen. Ik zou er zelfs geen klant op verliezen die ik nu heb.

I: Okee, dat is interessant. Want u zit hier dan in, in een stad, redelijk ver weg van, van uw klanten tegelijkertijd zijn er geen voor of nadelen van het platteland voor uw bedrijf en toch bent u hier gaan zitten, ondanks dat het verder weg is. Dan is mijn vraag aan u, waarom bent u dan hier gaan zitten?

R7: Omdat we hier graag wilden wonen.

I: Okee.

R7: Ja.

I: En wat maakt het wonen hier dan anders dan op andere plekken? Dan bijvoorbeeld het platteland?

R7: Ik denk dat ik overal wel zou kunnen wonen, maar ja, ik ben opgegroeid op het platteland in principe, en daar zou ik niet zo gauw meer teruggaan om te wonen. Omdat daar minder voorzieningen zijn, het is daar kleiner en iedereen kent elkaar. Het dorpse.

I: Okee. De cultuur die daar hangt, heerst.

R7: Ja. [...]

I: Okee, dus het wonen, het woonaspect is hier goed, prettiger dan op het platteland omdat hier voorzieningen zijn en u heeft net ook gezegd, mijn bedrijf kan ik eigenlijk overal voeren...

R7: Ja.

I: // mijn bedrijf waar ik zit en mijn klanten die houd ik waarschijnlijk.

R7: Ja, maar ik heb natuurlijk nog een man, en die heeft een baan en dat is hier in [vestigingslocatie]. Daarom is het ook praktisch dat we hier wonen, hij woont dichtbij zijn werk, dat is de vaste basis, en alles wat ik doe dat doe ik vanuit huis of nou, ik vlieg wel eens naar Leeuwarden of Heerenveen, ik kan alle kanten op. Dus ja, als we nou in Heerenveen zouden wonen, dan zou hij ver moeten reizen voor zijn werk en ik doe alsnog daar dingen thuis.

I: Okee.

R7: Dus daarom is het vooral praktisch om in [vestigingslocatie] te wonen.

I: Okee. Dan hebben we eigenlijk al het grootste, grootste gedeelte van het interview gehad. En als ik het dan even samen mag vatten. U bent hier gaan wonen omdat uw man hier ook werkt, praktische reden, plus het is hier prettig wonen omdat er ook voorzieningen zijn.

R7: Ja.

I: Daarom bent u ook niet op het platteland gaan wonen, en uw bedrijf kunt u overal hebben omdat u, ja, in de auto stapt zo naar een klant kunt toe rijden en voor de rest telefonisch contact heeft.

R7: Ja, het is eigenlijk feitelijk dat ik in [vestigingslocatie] gevestigd ben, maar in principe ben ik, ben ik mobiel, ben ik een mobiel bedrijf.

I: Ja. Nou dan komen we nu al bij de, bij mijn laatste vraag. [...] Met de kennis van nu zou u uw bedrijf op dezelfde plek gevestigd hebben? Of dat zou ik anders moeten zeggen, als uw man geen baan zou hebben in [vestigingslocatie], dat hij ook zijn werk overal zou kunnen doen, zouden jullie hier dan weer zijn gaan wonen?

R7: Nou, dat denk ik eigenlijk niet. Nee, ondanks dat [vestigingslocatie] een hele mooie stad is, ik vind het hier prachtig, en het woont hier heel prettig. Maar dan zou ik toch, als we alle vrijheid zouden hebben, toch centraler gaan wonen in Friesland.

I: Wel centraler Friesland

R7: Ja.

I: Niet binnen Nederland?

R7: Nee, wel binnen Friesland, ja.

I: En waarom dan centralen binnen Friesland en niet binnen Nederland?

R7: Nou we zijn wel beide Fries, in hart en nieren, dus ik zou Friesland niet zou heel gauw uitgaan.

I: Dus wel gebonden aan de Friese cultuur.

R7: Ja, misschien wel aan dat plattelandsgevoel dat je in heel Friesland toch hebt ondanks dat je in een stad woont.

I: Okee, dan heb ik eigenlijk verder geen vragen meer. Nee, heeft, heeft nog vragen, aanmerkingen, opmerkingen?

R7: Nee, ik hoop dat je hier wat aan hebt.

Interview 8

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 34m00s. Datum: 29-11-2016, 16:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R8.

I: Nou, u heeft toestemming gegeven voor het opnemen van het interview. Mijn eerste vraag aan u is, dit is een architectenbureau maar kunt u iets meer vertellen, wat u doet, met wie u dat doet, wie uw klanten zijn en dergelijke.

R8: Ja. Wij zijn een allround architectenbureau, dat willen zeggen wij hebben een aantal architecten in dienst, een civieltechnische, civieltechnisch personeel hé, wat het werk technisch uitwerkt. En onze klantenkring is heel divers, wij doen, wij zijn heel breed. Je hebt architectenbureaus die. Je hebt architectenbureaus die alleen ontwerp bureaus zijn hé, en je hebt ook ingenieurbureaus die alleen het technisch tekenwerk doen, wij doen dus beide. En je hebt ook bureaus die heel sterk gespecialiseerd zijn, bijvoorbeeld alleen scholen doen, of woningbouw doen. Je hebt ook architectenbureaus die alleen zeg maar de interieur exterieurontwerp doen van gebouwen en in tegenstelling tot, tot de bureaus die typisch interieurarchitect zijn, dat is overigens een andere opleiding en ook een ander vak, maar wij zijn, proberen zo breed mogelijk te zijn. Dus dat wil zeggen dat we van stoel tot stad ontwerpen. Dat doen we ook we hebben voorheen, meer dan nu, wel eens wat meubeltjes ontworpen. En we doen ook stedenbouwkundig werk. En we doen woningbouw, scholen, musea, werkgebouwen, zorggebouwen, nou ja, noem het maar op. Dus heel veel verschillende gebouwen. Het is daarvoor en dat doen we ook als je kijkt wat ons werkgebied is dat is dan wel de, het accent ligt wel op het noorden, maar ons werkgebied is eigenlijk tot de grote rivieren hoewel we eigenlijk tot Limburg en Zeeland gebouwd hebben.

I: Okee.

R8: Het is dan, je zou dan kunnen zeg van nou ja, dat geografische accent ligt dus veel zuidelijker dan we nu zitten, dat zou een mogelijk probleem kunnen zijn. Maar dat valt wel erg mee, hoewel het wel betekent dat werk dat je ergens hebt dat dat altijd betekent dat je daar ook regelmatig naartoe moet. Het betekent wel afstanden rijden en dat geldt vooral voor de ontwerpers en zodra een ontwerp in een fase komt dat het meer technisch uitgewerkt moet worden dan kan het contact, hoeft niet altijd fysiek te zijn, dat kan dan ook via mail of telefoon//

I: Ja.

R8: //dat betekent dat, dat de noodzaak voor het reizen wat minder is. Pas als we zeg maar een beetje vooruitlopend op de vraag die waarschijnlijk zal komen. Maar ja, dat is zeg maar de kern van, van ons werk.

I: Okee, en wat is uw rol geweest in deze bedrijfslocatie, in de keuze hiervoor?

R8: Nou, wij, voorheen was [compagnon] mijn compagnon en ik was voorheen, hij was mijn werkgever, ooit toen ik begon in 86 en ik ben in 1 januari 2000 zijn, zijn compagnon geworden. En we

zaten op dat moment in [plaats], dat ligt nog noordelijker dan hier, dat ligt zo'n beetje tegen de Waddenzee aan. Hij had daar zijn woonhuis en zijn bureau, al toen ik daar kwam werken. En hij was een stuk ouder dan ik ben, dus op een gegeven moment kwam het moment dat hij met pensioen wou en dat ik op zoek ging naar een andere compagnon. Bovendien ook naar een andere locatie omdat wij bij hem op het privé-erf zaten.

I: Ja.

R8: En, dus dat, zaten we in de situatie dat ik het bureau zou voortzetten en hij met pensioen zou gaan en ik op zoek zou gaan naar een andere compagnon, althans dat was mijn voorkeur wel. Om weer een bureau met z'n tweeën te hebben, meerdere mensen. En ik ben toen op zoek gegaan naar een andere locatie, dus het is ook, ik heb deze locatie destijds ook gevonden. We hebben toen wel een aantal locaties onder de loep gehad. En bekeken of dat dat een mogelijke vestigingslocatie zou zijn.

I: Maar u, u zegt we, dat was dan?

R8: Ja, [compagnon] en ik eigenlijk met z'n tweeën want ook al was het zo dat hij op een gegeven moment met pensioen zou gaan wij eigenlijk wel met z'n tweeën die verhuizing hebben gedaan en hij heeft hier ook na de verhuizing nog een jaar gewerkt, bijna als een, eigenlijk als een soort overlap voordat hij werkelijk met pensioen ging, en ik een, een opvolger had gevonden voor hem.

I: Okee. Is dit bedrijf afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R8: Openbaar vervoer dat zou wel handig zijn, dat is één van de, dat is gelijk een knelpunt. Maar eigenlijk voor de rest, je zou kunnen zeggen, wat wij doen dat heeft ook te maken met deze wat solitaire locatie dat wij, hé, dat vind ik ook een kwaliteit, dat wij altijd met elkaar lunchen, dus geen broodbakjes mee met kleffe pindakaasboterhammen maar we proberen ook elke middag wat warmes te maken, gewoon echt goed te eten. Geen volledige warme maaltijd overigens. Voor de boodschappen zijn we toch afhankelijk van een winkel, en hier in dit dorp zitten twee supermarkten, of in ieder geval één supermarkt en een winkeltje dat bijna een soort supermarkt is, maar bovendien degene die altijd boodschappen doet die heeft in haar dorp ook, ook een supermarkt, dat, dat, die voorziening hoeft niet per se in het dorp aanwezig te zijn. Maar ja, openbaar vervoer voor personeel wat niet beschikt over een eigen auto dan is openbaar vervoer natuurlijk wel handig.

I: Ja. En wordt er ook veel gereisd vanuit hier?

R8: Ja.

I: Dus een goede verbinding qua wegen?

R8: Ja. We zijn één keer ingesneeuwd geweest. Voor de rest zijn de verbindingen heel erg goed. Het is wel, er is ook net een nieuwe weg aangelegd een centrale as, die maakt het dat de verbinding eigenlijk nog iets sneller is, richting Groningen maar ook richting het zuiden, over de Afsluitdijk of over Heerenveen. Dat is via Leeuwarden goed te doen.

I: Okee.

R8: Leeuwarden is nou niet een stad die 's morgens dichtslibt dus die is goed te passeren, ook al zitten we ten noorden van die stad dat betekent niet dat wij, dat dat een bottleneck is. Dus die verbindingen zijn redelijk goed. Als je met de auto bent.

I: Dan komen we nu aan bij het platteland waar ik het over wil hebben. Is volgens u de omgeving waar dit bedrijf staat platteland?

R8: Ja.

I: En dan is mijn vraag waarom?

R8: Ja, het is, dat is natuurlijk misschien wel een wat lastige demarcatie waar begint de stad en waar houdt ie op? Nou ja, je zou het zo kunnen zeggen, het platteland begint waar de stad ophoudt, en daar, dat, dat, volgens mij is het makkelijker te benoemen waar de stad ophoudt dan waar het platteland begint. In ieder geval waar die, de stedelijke bebouwing, waar de bebouwing heel dicht is dat is toch vaak wel een harde grens. De buitenwijken van steden, het is niet zo dat je langzaam heel langzamerhand een soort dorps bebouwing opeens de dichtere bebouwing krijgt en ongemerkt de stad in rijdt. Dat is vaak toch wel een heldere grens. Dus we zitten hier duidelijk buiten de stedelijke gebieden. Je zou kunnen zeggen, zeker in Friesland is het zo waarbij de, Friesland heeft ontzettend veel dorpen ik geloof wel meer dan 400 dorpen en daarna nog een hele aantal wat grotere plaatsen met, met, met veel voorzieningen en dan een aantal grotere steden. Maar die dorpen die zijn heel erg weids verspreid, die hebben vaak een agrarische achtergrond. Sommige van die dorpen zijn sterk gegroeid omdat ze een forensendorp zijn, omdat ze in de buurt van een grotere stad, of een grotere plaats liggen. Maar waar wij nu zitten is dat niet zo. Kijk, als je bijvoorbeeld Stiens hebt wat hier, dat ligt hier geloof ik een kilometer of acht of tien vandaan, dan is wel duidelijk, dat ligt aanmerkelijk dicht bij Leeuwarden dus dat is echt een forensendorp.

I: Ja.

R8: Maar nou zijn er wel mensen in het dorp die in Leeuwarden werken, maar ik zou, dit is niet echt een forensendorp. Dit is echt een dorp met een agrarische of een handelsachtergrond omdat we hier aan de [water] zitten. Het is altijd een drukbevaren handelsroute geweest en het is, [vestigingslocatie] heeft een handelsachtergrond. Echt een dorp. Dus daarmee echt het platteland.

I: Okee, dus afwezigheid de dichte bebouwing van de stad en het dorps dat is kenmerkend voor het platteland.

R8: Ja, je kunt wel zeggen dat het gevolg, het heeft natuurlijk een paar gevolgen. Je had het zopas over voorzieningen.

I: Ja.

R8: Voorzieningen zijn in de stad natuurlijk veel meer voorhanden dan in het dorp. Die voorzieningen die staan door krimp steeds meer onder druk. Dat hebben we hier ook wel gemerkt, op een gegeven moment ging hier het supermarktje ook dicht. Dat is gelukkig wel weer doorgestart, we hebben hier nog wel medische voorzieningen, er is hier nog steeds een huisarts. En er zit hier ook een fc, dus het verenigingsleven, sportvoorzieningen zijn hier allemaal redelijk aanwezig. Maar je hebt natuurlijk dorpen die, dat zijn echt typische woondorpen geworden waar alle voorzieningen zijn verdwenen. Je hebt ook, je hebt ook een soort diep platteland waar je alleen nog maar woningen hebt of misschien een paar agrarische bedrijven en voor de rest helemaal niets meer. Dat, dat, maar goed, er zitten gradaties in. Dit is een dorp met nog, je ziet het, je hebt daarnaast nog dorpen die een soort voorzieningendorpen zijn, die een soort cluster van die agrarische dorpen om zich heen hebben. Een groot servicegebied hebben. En ik denk dat [vestigingslocatie] daar wel eentje van is, die heeft wel een servicegebied, voor dorpen zoals [plaats] en [plaats] enzo, kleine dorpjes die hier in de buurt liggen maar die maken gebruik van de voorzieningen hier in het dorp. En [vestigingslocatie] maakt op zijn beurt weer gebruik van de wat grotere voorzieningen in Dokkum en Leeuwarden.

I: Okee. Heeft het platteland ook positieve aspecten voor de bedrijfsvoering?

R8: Nou, ik heb, wij zijn een architectenbureau en wij hebben ons ook op een bepaalde manier geprofileerd, dat wil zeggen dat wij de context van gebouwen, dus de plaats waar ze liggen maar ook de historische context, de geschiedenis van de plek, van plekken hoog waarderen en vaak is dat toch een aanleiding van een ontwerphouding. En wij vonden de oude kop hals romp boerderij, waar we vroeger zaten in [plaats], was daar een voorbeeld van, maar, kop hals romp is echt bekend als fries bouwtype, maar dat geldt ook voor deze plek. Dit is een [type bedrijfspand], een [specificering bedrijfspand]. En ja, we houden van, van die plekken met geschiedenis die je al zeg maar door de jaren heen steeds zijn verbouwd of op verschillende manieren zijn gebruikt, we zien dat wij hier nu zaten als een, zeg maar een hoofdstuk in de geschiedenis van zo'n gebouw. Vinden we leuk en maken daar ook gebruik van. Het is dus voor ons een mogelijkheid om ons te profileren. Zeg maar, ons imago als architectenbureau//

I: Te koppelen aan de plek waar je zit.

R8: //ja, te koppelen aan de plek waar we zitten. En dus dat, dat is voor ons van belang en bovendien is dit ook een gebouw van, van drie forse bouwlagen en het is één grote kolom metselwerk. Dit volume zou je nooit normaal gesproken op het platteland kunnen bouwen in verband met bouwregels. Het feit dat dat hier stond heeft het bestaansrecht gegeven en heb je de mogelijkheid om toch een vrij groot, ja we zijn toch een redelijk grote functie, we, toch een, een dergelijke volume te kunnen bezetten.

I: Ja.

R8: Anders dan zou je toch op, zeg maar, veroordeeld zijn tot bedrijventerreinen.

I: Okee, u zegt doordat we hier zitten kunnen we ons ook op een bepaalde manier profileren//

R8: Ja.

I: //want we willen graag, ja, maatwerk leveren voor klanten en daar de geschiedeins ook in meenemen en we zitten hier in een historisch pand, dus dat dragen we ook uit.

R8: Ja.

I: Zou dat overal in Nederland kunnen of is dat specifiek op deze plek?

R8: Ik denk dat overal in principe in Nederland zou kunnen, ik denk dat vooral agrarisch of landelijke gebieden die hebben een veel trager tempo als het gaat om de, de ontwikkeling. En een stad veranderd sneller, je hebt geloof ik dat Tokyo elke 50 jaar volledig veranderd, om maar iets te noemen. En dit landschap is de afgelopen honderd, honderden jaren nauwelijks wezenlijk veranderd. Ja, er zijn wel en paar woonwijken bijgekomen. Dus er zit altijd een traag metrum en dat, dat, betekent ook dat ie, dat ie, de geschiedenis vaak nog merkbaar en afleesbaar is. En er zijn vaak, heel vaak historische gebouwen met zeg maar cultuurhistorie die iets vertellen, over, over de geschiedenis van die plek. Dus dat, dat heb je natuurlijk in de stad ook wel, in een stad bijvoorbeeld als Enschede heb je een sterke textielachtergrond of andere steden met een bijzondere historie, vindt je dat soort gebouwen ook veel. Maar wat zei ik nou net? Het platteland. Overigens nog terugkomend op je vorige vraag, wat, wat zijn de redenen, de voordelen van het platteland als vestigingsplaats, dat is natuurlijk, of waarom hebben we hiervoor gekozen? Is het natuurlijk ook de kwaliteit van die omgeving hé, je hoeft hier maar naar buiten te kijken en je ziet je hebt hier een geweldig uitzicht, je hebt, je bent je veel bewuster van de natuur en tijd. En zoals vanmorgen had het flink gevoren, nou, dat is een geweldig uitzicht als je hier bent. Ik vind dat, ik vind dat een kwaliteit, ik houd meer van het platteland dan de stad wat dat betreft.

I: Okee. En u heeft in het begin ook iets gezegd dat je hier solitair zit//

R8: Ja.

I: //op het platteland heeft dat nog voordelen voor dit bedrijf? U linkte het aan het samen eten.

R8: Ja, nou, we zijn natuurlijk wel een bedrijf, ik denk geen enkel bedrijf redt het helemaal op z'n eentje, je hebt altijd connecties. Of met leveranciers of klanten of, of met personeel of collega's of het zijn, er zijn activiteiten die met je vak te maken hebben, en die vinden zich, vinden toch bijna altijd in de stad plaats. Dus je, je onttrekt je, je bent wat dat betreft wel solitair omdat je niet dicht bij dat soort activiteiten bent. Dat ervaar ik soms wel eens als een, als een nadeel. Dus als ik bijvoorbeeld in de stad Leeuwarden worden architectuurlezingen gegeven net zoals in Groningen waar je een academie voor bouwkunst hebt, daar heb je veel meer een architectuurscene. Het kan een voordeel zijn om je daar niet aan te conformeren dus daarmee een soort, een soort bijzondere positie te hebben binnen je, binnen je beroepsgroep. Maar aan de andere kant je mist die contacten, die mis je wel. Om als voorbeeld te noemen je hebt in Groningen, waar ik gestudeerd heb een aantal kroegjes hé, waar je je netwerk continu ontmoet. Dus iedereen gaat op vrijdagavond even naar de Sleutel of naar een andere kroeg. En dan heb je daar contact met je collega's of met je, of informeel met ambtenaren, dus dat netwerk is daar veel makkelijker te ontmoeten. En dat, dat vind ik wel een nadeel.

I: Okee, dus nadelen zijn eigenlijk het kunnen netwerken, ideeën opdoen in de nou, ideeën opdoen van soortgelijke beroepen, ambtenaren, architecten, ingenieurs. Zijn er nog meer nadelen van, van het bedrijf op het platteland?

R8: Ja, ik vind de bereikbaarheid is een kwestie. Dus. Je ziet ook bijvoorbeeld dat architectenbureaus in de stad ook veel van hun klanten in de stad hebben. Dus voor iemand die in de stad woont en, of een bedrijf heeft en die wil een verbouwing of die wil iets nieuws bouwen, dan is het handig om een plaatselijk architectenbureau te kiezen. Dan loop je even binnen en dan zijn de contacten snel gemaakt. Als mensen voor ons kiezen dan zijn ze bijna veroordeeld om af en toe eens in de, in de auto te gaan stappen. Of ik moet, moeten we altijd ergens afspreken bij klanten. En dat laatste is vaak het geval overigens. Dat betekent voor ons gewoon meer rijden. Maar die bereikbaarheid is voor zowel klanten als leveranciers, alhoewel wij, wij hebben wat, wat papier en, en inkt, cartridges en voor de rest wat onderhoud aan kopjes enzo, voor de rest hebben wij niet zo heel veel leveranciers. En dat die een eindje moeten rijden vind ik eigenlijk niet zo'n probleem. Maar voor personeel vind ik het af en toe wel lastig het is, er is niemand die van ons personeel die in [vestigingslocatie] woont. Dus die komen altijd van grotere afstand. Dat zijn, het is een wat specialistische beroepsgroep die als het gaat om technisch personeel dat in Leeuwarden of Groningen wordt opgeleid of in delft of in Eindhoven en ook ja, dat geldt ook voor de ontwerpers, die, die komen uit Groningen of ook van de TU's dus dat betekent dat die studenten vaak werk in de buurt van hun studieplek kiezen. Het betekent dat als we personeel zoeken we ze ver weg moeten halen. En die mensen moeten maar bereid zijn om dat eind te rijden en ik kan me ook heel goed voorstellen, we hadden laatst iemand die ik graag had willen houden. Maar die uiteindelijk toch besloot, en die woonde in Groningen, en die toch besloot toen ze een baan aangeboden kreeg in Groningen om daarvoor te kiezen, en dat is natuurlijk heel voorstelbaar in verband met de reistijden.

I: Ja.

R8: Dat vind ik, dat vind ik een nadeel.

I: Dus, ja, werknemers, arbeid aantrekken dat is lastiger.

R8: Ja, ja.

I: Okee. Kunt u ook algemene positieve aspecten van het platteland aangeven? U heeft net gezegd kwaliteit van de omgeving, de natuur, tijdloos geloof ik ook, het tijdloze.

R8: Ja. Nu hebben wij niet zo heel veel met de dorpsgemeenschap te maken. Nou ben ik de enige werknemer die hier woont en ik ben, ik ben eigenlijk een stedeling van geboorte dus ik moest ook enorm aan het dorpse leven wennen hoor. Ja, of ik dat dorpse leven nou echt een voordeel vind? Ik geloof het niet. Ik denk dat je het daar wel mee hebt. De, de, de natuur, gewoon het tussen de middag een wandelingetje kunnen maken en gelijk de wijk uit zijn. Dat is het wel.

I: Zijn er dan nadelen? U heeft net al even krimp benoemt//

R8: Ja.

I: //het vertrekken van voorzieningen//

R8: Ja.

I: //zijn er nog meer nadelen?

R8: Nou je hebt, wij, ik heb zopas de positieve aspecten van imago genoemd, maar er zitten mogelijk ook een soort negatieve aspecten aan. Je kunt gezien worden als een soort plattelandsarchitect. Dat hadden, daar hadden we, voorheen hadden we daar wel een beetje last van hé, mijn oude compagnon [compagnon] werd altijd plattelandsarchitect genoemd. Alsof je alleen maar boerderijverbouwingen deed. Dat is toen heel erg veranderd toen wij nationaal gepubliceerd werden en we, daarna is het niet meer zo aan de orde geweest. Maar dat zou een mogelijk nadeel kunnen zijn. Dat dat aan je imago gaat kleven.

I: Dus misschien ook een soort, doordat je hier zo afgelegen ligt dat je, nou opdrachtgevers heel bewust voor jullie kiezen en dat je daardoor vaak grotere klanten krijgt? Grotere opdrachtgevers?

R8: Heb ik nooit echt onderzoek naar gedaan, ik heb, ik heb het, heb eigenlijk geen idee. Het is in ieder geval zo dat wij, wij zijn goed te vinden. Alle grote ontwikkelaars om maar eens iets te noemen, we doen redelijk veel woningbouw, en dan ben je afhankelijk van corporaties of woningbouw, ontwikkelaars en alle onderbouw en alle corporaties, dus het is niet zo dat, ik zie daar geen, zij hebben in ieder geval, vinden dat geen belemmering.

I: Okee.

R8: Particulieren vinden het volgens mij juist wel leuk, een wat bijzondere plek. En, en, en een bijzonder gebouw, beter, leuker dan bijvoorbeeld dat je in een standaard kantooromgeving zit.

I: Ja, het is zeker een markant gebouw.

R8: Ja, ja, en dat geldt ook een beetje voor gemeenten en schoolbesturen, als het gaat om een school ofzo, die, ik denk niet dat daar echt een nadeel zit, nee.

I: Okee. Als u het goed vindt gaan we het nu over de stad hebben. Kunt u vijf woorden noemen die het eerst bij u, bij u opkomen als ik de stad noem.

R8: Dynamiek, voorzieningen, onveilig, dat is een beetje gechargeerd want dat is natuurlijk niet echt zo, maar dat is wel een aspect. Verstopt, en netwerk of contact, heb ik dan al vijf?

I: Ja, dan heeft u al vijf. Ja. U heeft net al gezegd in steden kan je beter netwerken, daar nou, daar kan je meer contact opdoen.

R8: Ja.

I: En contact houden, dat slaat natuurlijk op netwerken, verder zegt u dynamiek, voorzieningen, onveilig en verstopt. Verstopt zou ik duiden als anonimiteit in de stad.

R8: Nou met verstopt bedoel ik meer als het gaat om bereikbaarheid, voor zeg maar, verstopte verkeersaders.

I: Oh, okee.

R8: Zeg maar dat je, ik heb wel regelmatig ook opdrachten, of moeten voor opdrachten in andere steden zijn, in Utrecht ofzo of Amsterdam, en die ellende van continu van die, die, verkeersdrukte en files. Lang niet alle plekken zijn goed met openbaar vervoer te bereiken dus dat is echt, vind ik echt een enorm pluspunt van deze locatie, dat je dat niet hoeft te hebben. Onveiligheid is toch ook, ik heb zelf ook lang in de stad gewoond en ook in de binnenstad. En het feit dat je, ik heb een paar keer dat dat mijn spiegels eraf getrappt werden, deuken in de auto getrappt, schade aan mijn pand weet je. We woonden vlakbij een drugspand op een gegeven moment werden die jongens in elkaar geramd. Dat soort problemen hebben we hier niet.

I: Okee.

R8: Dus dat, dat, dat bedoel ik met onveilig.

I: Ja, voor de rest noemde u voorzieningen, dat lijkt me duidelijk.

R8: Ja.

I: Dynamiek dat slaat denk ik weer op het netwerken, er gebeuren dingen, er worden dingen//

R8: Ja.

I: //georganiseerd.

R8: Ja.

I: Okee. Zijn deze vijf dingen dan ook automatisch tegenstellingen van het platteland?

R8: Ja.

I: Van de aanwezigheid in de stad en de afwezigheid hier?

R8: Ja, dat is zeg maar redelijk complementair.

I: Okee. Zou de stad ook ten opzichte van deze bedrijfslocatie voordelen met zich meebrengen?

R8: Sorry, nog eens.

I: Zou de, zou de stad ten opzichte van deze bedrijfslocatie ook voordelen met zich meebrengen voor de bedrijfsvoering?

R8: Nou ja, dat zijn eigenlijk ook wel de voor, de nadelen die ik genoemd heb, die in de stad wel aanwezig zijn, dus je. Ja, de, dat het feit dat je voorzieningen wat dichterbij hebt, dat je, dat je zakelijk contact wat dichterbij de deur zit, dat, dat, dat zou wel een voordeel zijn voor, en bovendien dat je, dat je beter bereikbaar bent voor personeel, dat je gewoon dat. We hebben nou net een sollicitante gehad gister die uit Drachten komt en geen eigen auto heeft, nou die moet gewoon een auto aanschaffen, dat is gewoon met openbaar vervoer niet te bereiken.

I: Dat heb ik gezien.

R8: Ja, dus die [...] die ja, kijk dat, dat heb je natuurlijk in de stad niet. Leeuwarden is per trein goed bereikbaar. Toch nog een stuk minder overigens, Dokkum is nog een stadje hierboven maar dan zou, dan heb je het eigenlijk over Leeuwarden.

I: Okee en zou de stad ook nadelen met zich meebrengen voor de bedrijfsvoering?

R8: Nou ja, dat wat een voordeel is ook nadeel tegelijkertijd. Wat ik zei, die, nou dat valt met Leeuwarden een beetje mee, maar de, de bereikbaarheid 's ochtends in de spits het is allemaal nadelig voor de bedrijfsvoering.

I: Ja, u heeft inderdaad ook gezegd we zitten hier op een unieke locatie op het platteland. Dat is ook een stukje marketing. Dat zou u in de stad ook nog hebben of niet?

R8: Moet je, dat kun je dan niet doen waarschijnlijk met je, met je bedrijfspand of met je locatie, dat zul je op een andere manier moeten doen//

I: Ja.

R8: //je zit dan gewoon echt met je, ja, je unique selling point moet je wat doen, dan moet je iets anders verzinnen.

I: Zijn er factoren uit de stad die u graag meer op het platteland zou willen zien? Onafhankelijk of het levensvatbaar is hier.

R8: Dat is een lastige. Ach ja, god, in het verlengde wat we hiervoor hebben gezegd zat het handig zijn als een wat fijn vertakter vervoersnetwerk zou zijn. En ja, er is, er is een soort rare diskwalificatie van het platteland van mensen die, van stedelingen. Die, in Friesland zeggen ze ook altijd, Friesland ligt, of, de grote stad ligt dichterbij Friesland dan dat Friesland bij de grote stad ligt. Dat heeft te maken met een soort mentale afstand. Dus, en dat is, soms een mentale afstand maar soms ook een diskwalificatie, alsof we hier half achterlijk zijn, bij wijze van spreken. En daarbij dat een plattelandsarchitect duidelijk van mindere kwaliteit is of dan, dan een architect die zich in de stad heeft gevestigd. Dus er kleeft ook wel een soort negatief imago aan het platteland, en dat.

I: Duidelijk. Dan zijn we eigenlijk alweer aanbeland bij de laatste vraag die ik heb. Met de kennis van nu zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R8: Dat is een gewetensvraag.

I: En dan uiteraard ook mijn volgende vraag, waarom is dat dan zo?

R8: Nou, dat is iets, het enige aspect dat we nog niet, nog niet aan de orde gehad hebben. Kijk wij hebben dit, dit pand zelf gekocht en, en verbouwd. Dat is natuurlijk wat ongewoon want normaal gesproken als je een bedrijf hebt dan wil je een beetje flexibel zijn, dan zit je het liefste in een huursituatie. Maar dat betekent ook dat je in een vrij anonieme situatie zit. Want huur, vierkante meters zijn niet specifiek maar generiek. En ja, de waarde van onroerend goed dat heeft ook met krimp te maken, dat, dat is de afgelopen enorm gekelderd. Natuurlijk niet alleen hier op het platteland, maar ook in de stad. Maar hier op het platteland toch nog een stukje meer dan in de stad. En het is lastig, dit, dit gebouw is een pré, maar als je het ziet als een, als vastgoed//

I: Als een investering.

R8:...als een investering is het niet een gunstige investering geweest. Maar dat hebben we natuurlijk doelbewust gedaan, maar we hadden niet kunnen voorzien dat die crisis eraan zat te komen en dat

die waarde dan nog zo veel lager zou worden. Dus die, dat, nu hebben we de mazzel dat [vestigingslocatie] een beetje een voorzieningendorp is en dat de waarde van onroerend goed iets minder snel zakt dan in de rest van de krimpgebieden. Maar er zijn natuurlijk bedrijven genoeg die in de kleinere dorpen, krimpgebieden zitten waarbij een bedrijfslocatie volslagen onverkoopt is. Waarbij opvolging bijna niet te regelen is. Dus die, dat is een, dat is een nadeel en dat is, dat is nu meer aan de orde dan in de tijd dat we de vestiging hier bedachten. Dat hadden we, misschien hadden we dat wel, hadden we hadden wat minder idealistisch zijn en wat meer realistisch, maar ja. Dat is wel een aspect.

I: Maar.

R8: Maar of je dan, of dat nou de reden zou zijn om dit niet weer te doen, zeg maar die, hier naar toe te gaan. Ik denk wel dat het mee zou, meer mee zou spelen. Maar ja, god, ik ben nog steeds heel tevreden met deze locatie. Ik ben blij dat we hier zitten.

I: Okee, dus ondanks de waardevermindering van het pand, van de investering, zou u zeggen ik zou hier weer gaan vestigen.

R8: Ja. Misschien met iets minder initiële kosten dan dat we hebben gedaan, maar ja. We zouden hier weer gaan zitten geloof ik, ja. En volgens mij is het ook zo, die waarde van onroerend goed, het is nu even een dip, meestal is dat een golfbeweging en wellicht dat, en hetzelfde geldt voor krimp, je zou je best kunnen voorstellen dat er redenen zijn waardoor uiteindelijk die migratiegolf wat, wat gaat omkeren dat je toch meer mensen gaat krijgen op het platteland omdat er toch wel voordelen zijn ten opzichte van de stad. En mogelijkheden ook en de nadelen worden voor een deel ook wel opgeheven door bijvoorbeeld veel betere internetverbindingen. We hebben een flink scherm, we kunnen videoconferenties houden.

I: De internetverbinding is hier veel beter?

R8: Nou, de internetverbinding is hier beter, maar sinds, vergeleken met een aantal jaren terug, zijn er hier. En bovendien zeg maar, videovergaderen dat deed je voorheen niet zo. En die mogelijkheden zijn er nu wel veel meer. Dus ja, god, als je, als je denkt, ik heb toch regelmatig contact met anderen nodig met leveranciers of andere adviseurs of andere klanten ik bijvoorbeeld een, een scheepsarchitectenbureau, dat is een iets andere tak van sport dan wij. En die heeft zijn klanten over de hele wereld en die doet eigenlijk niks anders, die vergaderd alleen maar via videolinken. Dus ja, als zij dat kunnen, dan kunnen wij dat ook, in welke bedrijfstak dan ook.

I: Okee.

R8: En als de binnenstad, de binnensteden in het westen steeds meer dichtslippen en steeds onveiliger worden dan, ja, dan ik me voorstellen dat een soort tegenbeweging merkbaar wordt. En dat, hopelijk resulteert dat ook weer in een hogere waarde.

I: Nou, dat is een mooi antwoord om mee af te sluiten.

R8: Dat denk ik ook ja.

Interview 9

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 28m30s. Datum: 02-12-2016, 09:30. Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R9.

I: Dit is even voor de opname, dat je akkoord bent gegaan met een opname.

R9: Ja.

I: Dat ik het uit kan gaan typen.

R9: Ja, dat is prima.

I: Nou, we zijn hier bij jouw bedrijf, grafische vormgeving//

R9: Ja.

I: //zou jij iets meer kunnen vertellen over jouw bedrijf, wat je hier doet, of dit een eenmanszaak is, door soort dingen.

R9: Ja, dit is een eenmanszaak, ik ben, in [jaartal] heb ik me ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, toen ben ik tegelijkertijd begonnen met mijn studie aan de academie Minerva en in [jaartal] ben ik afgestudeerd en toen ben ik ook meteen gestart met mijn eigen bedrijf. En, en na een half jaar hebben we hier dit kantoor ingericht en de garage verbouwd. En sindsdien loopt het eigenlijk ook steeds met opdrachten heel, heel diverse opdrachten, digitaal maar ook heel veel drukwerk. Voor bedrijven, voor verenigingen, voor instellingen, voor de provincie heb ik al wat gedaan. Heel divers, klein en ook iets grotere, dus ja. Dat is denk ik in korte lijn. Ja.

I: En dit is een eenmanszaak?

R9: Ja.

I: Hier woont u ook?

R9: Ja.

I: Nou, je zei al na je studie ben je hier gelijk begonnen.

R9: Ja.

I: Toen woonde je hier ook al?

R9: Ja.

I: En wat is jouw rol geweest in deze locatiekeuze?

R9: Nou ja, ten eerste dat de mogelijkheden er waren dat ik in die zin ook met behulp van mijn vader zeg maar, dat er de mogelijkheid was om hier te kunnen starten. En mijn vader heeft hier achter het bedrijf, dus we zitten hier samen onder één dak. En de ruimte was er, vol op ruimte zal ik haast zeggen. Dat waren vooral de praktische dingen ook. Ja, ik wou de uitdaging ook aangaan om juist hier, ik weet niet of dat bij de vraag hoort maar, om juist hier te beginnen zeg maar. Omdat het, omdat ik hier de meeste mensen ken.

I: Okee.

R9: Ja.

I: Dus je vader had hier al het bedrijf.

R9: Ja.

I: En je bent hier gewoon uit praktische overwegingen eigenlijk ingetrokken.

R9: Ja, eigenlijk, ja. Als je een computer hebt en internet en een auto dan kun je hier een heel eind komen zeg maar. Het zijn wel de praktische dingen. Daarnaast komen een heleboel dingen kijken.

I: Dat haakt misschien mooi in op de volgende vraag.

R9: Okee.

I: Is dit bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen? Want je zegt net computer, internet, auto//

R9: Ja.

I: //dan kom je al heel ver.

R9: Dan is het, dan kom je heel ver. Internet is toch ook wel echt, internet is gewoon natuurlijk cruciaal anders kun je niks met dit werk. Ja. Vaste telefoonlijn, want mobiele telefoon is hier heel slecht bereik, dus vaste telefoonlijn heb je ook echt nodig. En, ja een plekje om mensen te ontvangen//

I: Okee.

R9: //voor mijn werk.

I: En waarvoor is dat internet dan zo belangrijk?

R9: Omdat heel veel via de mail gaat, alle bestanden aanleveren, mensen, als ik een ontwerp heb gemaakt, ze komen vaak ook voor de eerste keer even langs om te bekijken en te bespreken. Als ze daarna nog dingen volgen dan gaat alles eigenlijk via de mail, om te bekijken, akkoord geven dat je het zwart op wit hebt, ja, even snel een vraag stellen aan iemand, websites maken. Ja, heel veel, ja.

I: Dus gewoon eigenlijk bijna al klantcontact gaat via internet of telefoon.

R9: Ja, wel veel. Maar ik probeer ook altijd zo veel mogelijk ook persoonlijk klanten te zien, ja. [...] internet, nee, ik probeer ook zoveel mogelijk klanten over de vloer te krijgen hier zeg maar, dat het persoonlijk contact. Ja, dat vind ik heel belangrijk. Dat is ook een soort uitgangspunt van mijn bedrijfsvisie, zeg maar. Ik begrijp dat ik ver afgelegen zit, maar ik probeer ook altijd zelf naar de klanten toe te gaan en, en de meeste mensen merk ik vinden het ook wel leuk om hier te komen om eens te kijken hoe je hier dan zo afgelegen woont en werkt. Dat is wel een beetje een wisselwerking, maar daarna gaat heel veel via de mail en telefoon, ja.

I: Maar waarom vind je dat klantencontact dan zo belangrijk? Dat face-to-face?

R9: Omdat ik als ik mensen leer kennen dan kan ik beter een inschatting maken van wat ik voor hun kan doen en ook qua ontwerp. Dus als ik een logo voor iemand moet maken en ik ken diegene niet persoonlijk zeg maar, dan is, dan vind ik dat heel moeilijk. Om dan ja, omdat je dat met mensen dan bespreekt dan, ja, dan heb ik, kun je ook meer aanvoelen hoe iemand denkt, ja, dat kun je hier beter bespreken. Omdat mijn werk wel veel over persoonlijke dingen gaat eigenlijk, mensen beginnen een bedrijf en ja, die, die geven zich wel een soort van over aan mij dat ik hun huisstijl mag bedenken. Dan moeten ze ook wel vertrouwen in mij hebben. Dus dat is omgekeerd ook wel belangrijk denk ik.

I: Okee. Dus doordat je iemand fysiek te ontmoeten beter leert kennen kun je beter aansluiten op hun wensen eigenlijk.

R9: Ja, dat vind ik wel. Ja, en ook een soort, een beetje een vertrouwensband teruggeven dat mensen ook weten wie ik ben en dat ze hopelijk vertrouwen hebben in mijn werk. Daarom heb ik hier ook een wand vol met werk wat ik heb gemaakt. Dat mensen kunnen zien wat ik doe, op mijn website kunnen ze dat ook wel zien. Maar ja, ik denk wel dat het een soort vertrouwensband dat vooral, dat ik dat belangrijk vind.

I: Okee.

R9: Ja.

I: Dus, je noemde computer, internet een auto om ook naar klanten toe te gaan//

R9: Ja.

I: //neem ik aan//

R9: Ja.

I: //plus hier gewoon een ruimte hebben waar je klanten kan ontvangen//

R9: Ja.

I: //dat is essentieel.

R9: Ja, en verder natuurlijk praktische dingen van een kantoor zoals een bureau. Ja, naar buiten kijken vind ik ook heel prettig. En toevallig heb ik dan wel een mooi uitzicht, maar dat vind ik wel, ja, als ik in een kleine ruimte, dan zou ik me wel gauw opgesloten voelen. Dat zou het ontwerpproces niet echt bevorderen, zeg maar. Maar dat is misschien ook persoonlijk.

I: Daar gaan we zometeen nog verder op in.

R9: Okee, ben ik je weer voor.

I: Is volgens jou de omgeving waar dit bedrijf staat platteland?

R9: Ja.

I: En waarom dan?

R9: Nou, omdat de burens onder andere 500 meter verderop wonen en dat er heel veel groen is, heel veel wilde dieren die je kunt zien en veel, nou ja, in verhouding weinig verkeer. Voornamelijk landbouwverkeer en bestemmingsverkeer. En, ja, dat is wel platteland, en ook dat is misschien meer dat, dat het gebied zelf, [streek] dat ik het een prettig gebied vind om ook te leven, zeg maar. Omdat het heel veel, het is een heel gemoedelijk gebied. Nou ja, mensen lopen gewoon binnen en het gaat allemaal, ja. Het is heel gemoedelijk, dat vind ik wel.

I: Ongedwongen.

R9: Ja, ja, heel vriendelijk, ja.

I: En dat is een bepaalde sfeer, cultuur die hier, in deze hoek hangt?

R9: Dat denk ik wel, dat denk ik wel, ja. Ik wil niet zeggend at het ergens anders niet zo is, maar dat vindt, ik vind het wel kenmerkend voor [streek]. En ook ja, een gunfactor is hier ook wel erg aanwezig, dat je iemand leert kennen, nou, daar heb ik wel vertrouwen in, dat voelt goed. Maar vinden mensen die hier, soms gunnen ze je het gewoon het ontwerp, terwijl ze misschien denken nou bij een ander kan ik misschien wel even goedkoper, maar toch, worden heel gauw, dat is een soort, ja, gunfactor. Dat speelt hier ook erg mee. Ja.

I: Dus platteland dat is voor jou een beetje het culturele aspect, die gunfactor, dat het hier groen is, nou de burens ver weg zitten, dat er weinig bebouwing is//

R9: Ja.

I: //en dat er ook weinig verkeer is.

R9: Ja.

I: En ook dat het verkeer dan met name agrarisch is.

R9: Ja, ja dat hoort er ook bij.

I: Ik merkte het net al.

R9: Ja, ja.

I: Wat zijn positieve aspecten van het platteland voor de bedrijfsvoering?

R9: Ik denk dat ik dat ook al een beetje in die richting heb genoemd, ook de rust denk ik. De natuur wat je om je heen ziet, dat je dus de seizoenen kan zien, dat geeft een soort, dat geeft inspiratie maar het geeft ook een soort kalmte mee. Er is weinig hectiek van een stad bijvoorbeeld. Dat vind ik zelf wel prettig.

I: Want dat heb je nodig voor je werk? Die rust, die inspiratie?

R9: Ja, voor mij is, betekent inspiratie wel dat ik af en toe even een moment rust heb, dat ik even met de hond kan lopen, dat ik even mijn hoofd leegmaak en opeens weer op nieuwe ideeën kom. Natuurlijk ook wel eens naar de stad om een museum te bezoeken of dat ik naar een winkel ga, naar een boekenwinkel. Ik zoek wel andere dingen op, maar hoofdzakelijk vind ik het heel prettig dat het hier gewoon stil kan zijn, dat ik daar letterlijk de ruimte voor heb om te gaan ontwerpen, ja.

I: Heeft het platteland ook negatieve aspecten voor de bedrijfsvoering?

R9: Ja, dat, dat je dus altijd wel een afstand moet afleggen, als ik klanten heb van iets verder weg dat ze wel een eindje moeten rijden om bij mij te komen. Vooral de eerste kennismaking bijvoorbeeld. Dat kan voor mensen een brug te ver zijn, dat ze denken van nou, ik zoek wel iemand in de buurt. Nou ja, de internetverbinding is zeer traag, als ik met we-transfer iets moet versturen dat 150mb is dan doet ie daar soms wel anderhalf twee uur over. Dan moet ik hem gewoon even aanzetten en rekening mee houden, maar ook dat, daar leer je mee omgaan. Maar dat wordt wel steeds moeilijker omdat, nou bijvoorbeeld mijn vader heeft een boekhoudprogramma wat, de nieuwste versie wordt niet meer ondersteund bij ons type internet. Je loopt constant achter de feiten aan, dat is wel echt een nadeel, wel echt, ja. Maar over het algemeen mailen goed gaat, een website bekijken gaat verder prima, ja, netflix dat wordt lastiger, kan wel, maar dn kan iemand anders daarnaast niks meer doen, nou heeft dat niet met mijn bedrijf te maken. Maar het geeft wel een beetje aan//

I: Ja.

R9: //wat de snelheid van ons internet is, zeg maar, in verhouding. Dus ja, dat is wel echt, het begint wel een beetje een probleem te worden, als ik het zo met zeggen. Maar ik red me er nog wel mee.

I: Ja.

R9: Ja.

I: Het wordt wel een probleem maar ja, je redt je er nog mee maar het is ook belangrijk voor je bedrijf.

R9: Ja.

I: En jouw klanten, misschien heb je het nou al even genoemd, maar ik ben het kwijt//

R9: Geeft niet.

I: //waar zitten die voornamelijk?

R9: Vlagtwedde en letterlijk soms burens die bijvoorbeeld bij een verenging zitten, dus de contactpersoon is eigenlijk vlakbij, Nieuweschans, Bellingwolde, ja, ook wel in Groningen, voor de provincie heb ik wat werk gedaan, even denken hoor wat ik nog meer heb gedaan. Best wel veel maar, wel veel in de buurt, mensen die ergens werken, ja dat je zo via via ja, eigenlijk ergens tussenkomt.

I: Ja, okee, maar het meeste is wel gewoon in de regio.

R9: Ja.

I: Noordoost Groningen.

R9: Ook wel wat in de buurt van Uithuizen, Uithuizermeeden, Winsum-- kwam ik ook via via weer terecht dus ook wel iets verder//

I: Iets verder weg.

R9: //weg. Ja, iets verderop. Maar dat is dan ook weer omdat je die mensen kent, op vertrouwensbasis, ja.

I: Okee.

R9: En voornamelijk in de regio, ja.

I: Nou, je hebt het net al waarschijnlijk ook al kort aangestipt, maar wat zijn algemene positieve aspecten van het platteland?

R9: De rust, de ruimte, dat het ja, fris en schoon aanvoelt buiten, dat het ja. Dat verschil merk ik wel, de gemoedelijkheid. Ja, dat je netwerk, dat je best wel een groot netwerk kunt hebben hier omdat het eigenlijk, iedereen kent elkaar al en iedereen is familie van elkaar en de kent weer iemand die daar woont. En zo gaat dat door en daar kun je echt, daar hoeft je niet eens veel acquisities te doen of dan heb je al heel snel dat mensen er wel over praten en dat het via via gaat. Dat vind ik wel een groot voordeel.

I: Het ons kent ons.

R9: Ja, dat ze allemaal weten, oh ja [respondent] doet iets, en in het begin heb ik er best veel voor moeten doen om te, uit te leggen wat ik precies doe, wat dan grafische vormgeving is, want ik schilder daarnaast ook, maar dat is mijn hobby. Maar dan dachten mensen dat dat echt mijn werk was en dat ik daar wat mee deed. En eerst had ik er één van die kleine slaapkamertjes daar en, ja, dan komt het niet zo over, dan is het meer [respondent] heeft een hobby en nu, daarom heb ik dit ook opgezet. Zodat als mensen hier komen dat ze ook kunnen zien, dat dit een bedrijf is. Zo wou ik het ook uitstralen, dus daar moest ik wel eerst mijn best voor doen om mijn, mijn werk zeg maar, ja, om dit gebied ook kennis te laten maken met mijn werk. Het is er wel, maar heel veel mensen wisten dat misschien ook niet. Maar nu kom ik op het punt dat opdrachtgevers, dat die mij ook weten te vinden. Dus er is wel een soort van groei in, zeg maar.

I: Ja.

R9: Ja.

I: Okee, ja dus dan is het toch weer de rust, de ruimte//

R9: Ja.

I: //toch een bepaalde gemoedelijkheid, gunfactor//

R9: Netwerk.

I: Ja. Dus eigenlijk komt dat heel erg overeen met positieve aspecten voor de bedrijfsvoering.

R9: Ja, eigenlijk wel.

I: Dus eigenlijk je, je kan hier fijn wonen en dat straalt ook weer af op je werk.

R9: Ja.

I: Misschien vice versa?

R9: Ja, ja, ja, als je hier prettig werkt, dan woon je hier ook graag.

I: Okee.

R9: Ja, ik denk dat dat wel met elkaar te maken heeft.

I: En algemene negatieve aspecten van het platteland, zijn die er ook? Je hebt net al de fysieke afstand genoemd.

R9: Ja, eigenlijk moet ik zeggen heel negatief vind ik dat ook weer niet eigenlijk want je weet wel hier van te voren, ik moet naar Winschoten bijvoorbeeld, ik noem maar wat. Dan weet ik doe daar 20 minuten over met de auto, en ik ben er ook echt over 20 minuten. En als ik in de stad van A naar B moet dan denk je misschien van nou, het is vijf minuten, maar dat weet je niet zeker, want je kan voor de stoplichten komen te staan of in de spits of. Dus eigenlijk die afstand vind ik verschillen niet zo veel. Alleen je hebt hier wat minder te zien misschien onderweg en het is vaak dezelfde routes die je moet nemen omdat er maar weinig wegen zijn naar die centrale punten. Dus, negatief, nou dat mensen misschien wel het beeld van andere mensen, dat ik denk dat zij hebben. Dat je hier werkt en dat er hier niks te doen is en dat het hier saai is en dat het zo afgelegen is, dat. Dat niet begrijpen waarom je hier zit. Misschien is dat wel een punt, dat je daar tegen moet vechten zeg maar, dat je, dat ik. Ben ik zelf ook mee bezig, ik zit bij een, een steungroep van [subsidieprogramma] dat is een subsidieprogramma daar kunnen mensen subsidie aanvragen voor projecten. En daar zit ik, daar beoordeel ik projecten samen met andere mensen, dat is ook wel iets waar ik me een beetje hard voor wil maken. Om het gebied een beetje op de kaart te zetten, dat is ook wel iets dat ik belangrijk vind. En het zal misschien ook heel erg meevallen hoe mensen denken, maar toch. Vanuit mijn studie ook gezien denk ik dat mensen toch een bepaalde negatieve gedachte erbij hebben, van er wordt over Groningen gedacht, nee, je moet naar de Randstad, daar gebeurt het. En als je dan in Groningen in de stad zegt, ja ik ga op het platteland bijna in Duitsland werken, dat begrijpen ze niet//

I: Okee.

R9: //tenminste dat is mijn ervaring. Ja, een ander voordeel is wel ook weer dat je dicht bij Duitsland zit, dat kan ik ook wel weer als een voordeel zien. Dat je snel op de autobahn zit als je ergens heen moet, ja. Dus heel veel negativiteit kan ik ook nog niet ontdekken eigenlijk.

I: Wat je net zegt eigenlijk is dat, nou, de fysieke afstand heeft voor en nadelen.

R9: Dat is meer inderdaad, ja.

I: Maar het voornaamste nadeel van hier op het platteland zitten is een bepaald vooroordeel van andere mensen, een bepaald stereotype van Groningen, van het platteland.

R9: Ja vooral vanuit grote steden ofzo, ja. De Groningse taal, ja, ik denk dat sowieso dat er een soort stigma ligt op Groningen of oost Groningen, er is niks te doen, dat het, dat het, ja. Dat denk ik wel ja, dat er een negatief beeld is, ja.

I: Okee. Wanneer je aan de stad denkt, welke woorden komen dan het eerst in je op?

R9: Je bedoeld Groningen specifiek?

I: Nee, gewoon de stad in het algemeen, want als we het over Groningen gaan hebben dan is het martinitoren, grote markt.

R9: Okee. Dan kan ik wel de stad algemeen.

I: De stad in het algemeen.

R9: Dan denk ik dat ik wel een klein beetje, nou moet ik zeggen dat ik Groningen wel een prettige stad vind, maar goed, dat is ook wel weer omdat het bekend is. Over het algemeen vind ik een stad erg druk. Ja, niet zo schoon, veel ja, industriegeuren, hectisch, vol. Wel alles bij de hand, wel veel, dat je wel veel mogelijkheden qua, als je een bepaalde type winkel zoekt, meestal is dat wel in de stad, zeg maar. Er is wel veel variëteit. En wel toch ook sfeer in het centrum van de stad, zeg maar. Het ja, het centrale plein die sfeer, als ik bijvoorbeeld denk aan de kerstdagen ofzo, dat is wel weer een ja, toch ook wel heel positief, ja zeker. Ja.

I: Okee, je noemt drukte, hectiek, vol. Dat kan je denk ik allemaal een beetje bij elkaar scharen.

R9: Ja.

I: En je noemt ook niet schoon.

R9: Ja, ik vind het, ik vind het minder dan schoon dan hier.

I: Okee, en daarna ook voorzieningen.

R9: Ja.

I: Dat ervaar je als positief?

R9: Ja, want je kunt wel zeggen van nou, als je meerdere dingen wilt doen op een dag dan ga je bijvoorbeeld naar Groningen en daar kan je dan wel gewoon heel gauw alles bij langs en dan ben je in één keer, ga je daar naar toe, en dan, ja.

I: Okee, en de sfeer noemde je net al als gezellig.

R9: Ja, er is vaak wel een gezellige sfeer in het centrum van de stad.

I: Als we dan teruggaan naar het drukke, de hectiek, het vol zijn. Is dat alleen negatief of is dat ook positief?

R9: Dat kan ook, het is soms positief en soms negatief. Want toen ik nog studeerde, ik woonde er niet maar ik had er wel een fiets en dan fietste ik door de stad en dan vond ik het soms ook wel prettig om eens nou, in een andere omgeving te begeven dan ik hier woon. Maar als ik in de auto in de stad rij dan vind ik dat mensen allemaal zo veel haast hebben en ze hebben geen geduld om even te wachten en ze toeteren meteen, en het lijkt allemaal zo stressvol, dat vind ik wel wat negatief.

I: Okee.

R9: Ja.

I: Zou de stad ten opzichte van deze bedrijfslocatie ook voordelen met zich meebrengen?

R9: Dat denk ik niet. Ja, mijn, mijn persoonlijke bedrijf of?

I: Ja, dit bedrijf, ja.

R9: Nee, denk ik niet, zou ik, zou niet bij elkaar passen.

I: En zou de stad dan nadelen met zich meebrengen?

R9: Ja, denk ik. Dan ga je eigenlijk op in de massa en dan, dan zou ik het voor mijzelf heel moeilijk vinden om me te onderscheiden met de visie die ik heb. Om dat op de stad, in de stad te doen. Omdat er zo veel concurrentie is en zo veel, geloof dat er 150 vormgevers ofzo zijn in de stad bijvoorbeeld Groningen. Dan zou ik mee heel gauw onder geschoffeld voelen, dan voel ik me hier veel meer op mijn gemak. En ook om de ideeën die ik heb uit te kunnen voeren. Dus ik denk wel dat de stad voor mij wel nadelig zou zijn, ja. Qua werk.

I: Dus dan zou je in de stad een beetje anoniem zijn.

R9: Ja.

I: En je zegt net ook iets over je visie, dat je dat daar minder kan uitdragen//

R9: Ja.

I: //maar wat is die visie dan?

R9: Nou, dat is eigenlijk een, een plattelandsgebied op de kaart zetten. Het platteland is, vind ik kan ook heel mooi zijn dat, dat is, er zijn zo veel bedrijven of verenigingen of zo veel projecten wat misschien middels vormgeving juist wel wat opgekrikt kan worden. Doordat het, ik het als vormgever een uitstraling mee kan geven dat ik kan laten zien hoe het echt is. Dat vind ik vooral belangrijk. Ik hou niet van alles helemaal opgepoetst en helemaal, ja, te glimmend uit ziet, zeg maar. Om het maar zo te noemen. Dingen ja, dingen laten zien hoe het werkelijk is en dat ik het platteland op de kaart kan zetten, ja. Ja. Ik hoop dat ik daarmee duidelijk antwoord heb gegeven.

I: Want het platteland heeft meer te bieden dan dat mensen nu denken dat het te bieden heeft.

R9: Ja, hoe langer ik hier nu mijn netwerk opbouw, hoe meer ik zie dat er zoveel enthousiaste mensen zijn en zoveel initiatieven zijn en zo veel, ook mensen zijn die hier een onderneming beginnen, ja. Dat valt me heel erg op, dat is meer dan je denkt, veel meer, ja.

I: Okee. Zijn er factoren uit de stad die je hier graag meer op het platteland zou willen zien?

R9: Misschien zo'n gezellig dorp, of gezellig zo'n centrum van zo'n stad, zeg maar. Dat een dorp dat ook krijgt. Dat mensen dan misschien wat meer de straat op gaan, gezellig in een cafétje gaan koffie drinken. Dat is natuurlijk in een dorp een stuk minder, ja. Dat zo misschien wel leuk zijn, ja.

I: Dan bedoel je echt het uitgaansgebied van een stad, de gezelligheid van de cafés?

R9: Ja, maar dan wel meer gewoon, ja dat heb je hier natuurlijk ook wel, maar misschien gewoon overdag bedoel ik.

I: Okee.

R9: Het winkelende publiek zeg maar, dat mensen een dagje gaan winkelen. Dat is natuurlijk heel anders dan hier, want hier gaan mensen gewoon gericht naar een winkel, ik heb weer iets nodig, ga

heen en ben weer thuis. En in de stad ga je, als je er naar toe gaat, tenzij je er woont, dan ga je ook wel even snel naar een winkel. Ik bedoel ook meer de sfeer een beetje, een soort middelpunt van een dorp of stad.

I: Want de sfeer in een stad is vaak positiever dan hier? Anders?

R9: Anders.

I: Andere beleving?

R9: Andere beleving.

I: Maar dat is wel een positieve beleving?

R9: Ja, ik wil niet zeggen dat dan per se daar gezelliger zou zijn dan hier, maar ja, een soort andere beleving dan hier, denk ik, ja. Als ik dan toch iets moet noemen dan zou ik dat dan kiezen denk ik, ja. Want qua voorzieningen, die zijn hier ook wel, maar die zijn meer versnipperd over het gebied, ja. Zoals ik al echt ontdekt heb, ik heb bijvoorbeeld dit blad gemaakt, hier achterin staat een overzicht van iets van 2000 bedrijven in [streek], dan kom je erachter dat er zoveel bedrijven zijn. Wat er eigenlijk in de stad zit, is hier bijna ook gewoon allemaal. Dus ja, dat is gewoon meer versnipperd.

I: Okee.

R9: Ja.

I: Ik heb hier een vraag staan waarin je kort uit zou kunnen leggen waarom je deze plek gekozen hebt om een vestiging te starten, maar goed. Er was hier ruimte.

R9: Ja, ja, omdat ik hier al woonde, ik ben hier geboren, ja, ja.

I: Ja, dat hebben we net eigenlijk al aangestipt.

R9: Ja.

I: Ben ik eigenlijk alweer bij mijn laatste vraag, misschien bedenk ik zo nog wat//

R9: Geeft niet.

I: //met de kennis van nu zou je je bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R9: Ja, ja.

I: Dan is mijn volgende vraag, waarom?

R9: Omdat het me 100 procent meevalt met het, met het krijgen van werk en ook met hoe het mezelf bevalt. In het begin dacht ik wel zou het, zou het eenzaam zijn, zou het alleen zijn, zou ik het missen om sowieso een collega te hebben, maar nee. Daar heb ik eigenlijk helemaal geen last van. Want ik ontmoet juist wel veel nieuwe mensen en ja, gewoon af en toe en je gaat ergens heen dat is eigenlijk allemaal wel positief uitpakkt. En ook als ik de stijgende lijn zie van de hoeveelheid opdrachten, ik heb het nu zo druk gehad dat ik het bijna niet aankon. Dus dan denk ik ja, dat is toch bijzonder dat ik hier zit. En als ik ook kijk naar oude klasgenoten die nog in de stad wonen of die, nou ja, die, er waren heel veel die heel lang zochten naar werk en die nog steeds weinig werk hebben of iets in een ander vakgebied iets doen. Of uiteindelijk buiten de stad iets vinden, dat ik dan toch ook denk van ja, het is, het is best wel mogelijk en best wel positief eigenlijk ook om hier te werken. En het kan dus, het kan, dat is echt, ik verbaas me er zelf soms nog over, maar ja. Dus ik zou het echt zo weer doen, ja, ja, zeker weten. Ja.

I: Nou dan heb ik verder geen vragen meer.

R9: Okee.

I: Als jij nog dingen hebt waarvan je zegt dat moet je meenemen, dit wil ik nog kwijt?

R9: Nou dat is meer vanuit mijn eigen nieuwgierigheid of mijn visie klopt maar, dat mensen vanuit de stad een andere, ja, negatief beeld zouden hebben van dit gebied, dat, dat, ik weet natuurlijk niet of het klopt, maar dat hoort natuurlijk niet helemaal bij je onderzoek denk ik.

Interview 10

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 15m50s. Datum: 02-12-2016, 12:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R10.

I: Dit is een marketingbedrijf//

R10: Ja.

I: //maar kunt u iets meer vertellen over wat u doet, met wie u dat doet, of u in uw eentje zit, dat soort dingen.

R10: Ik heb een eenmanszaak, een socialmediamarketing voor bedrijven. En dat houdt in dat ik vooral berichten plaats, opzoek en plaats op social media zoals facebook, Instagram, twitter, LinkedIn, dat soort social media vooral. Ik verzamel de berichten zelf en ik plaats ze daar ook op de bepaalde tijden waarvan ik denk dat dat goed acht. En de berichten die plaats is ook eigenlijk het meeste wat ik zelf zoek. Dat maakt mij weer wat unieker dan meesten.

I: Okee.

R10: Dat doe ik voor diverse bedrijven, vooral gespecialiseerd in bouw, en dan heel breed in de bouw. Dat kan van alles zijn, ik heb al een adviesbedrijf, een isolatiebedrijf, een, een [...] Paddepoel, winkelcentrum Paddepoel is een klant van mij. Het hele winkelcentrum, ja. Divers.

I: Okee. U bent zzp-er//

R10: Ja.

I: //maar u werkt hier een werkruimte?

R10: Ja.

I: Okee. Wat is dan de//

[...]

I: //nou, daar heeft u dus zelf voor gekozen om hier te gaan zitten.

R10: Ja.

I: Of bent u hiervoor gevraagd om hier te gaan zitten?

R10: Ja, dat ook.

I: Maar u heeft die keuze wel zelf gemaakt?

R10: Ja.

I: Okee. Is uw bedrijf afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R10: Zoals?

I: Nou//

R10: Waar ik zit?

I: Waar je zit, met voorzieningen kan je bedoelen winkels in de buurt//

R10: Nee.

I: //goede verbindingen//

R10: Nee.

I: //internet.

R10: Dat wel.

I: Dat wel.

R10: Internet is heel belangrijk.

I: En is dan het internet hier goed?

R10: Nog niet.

I: Nog niet, het is niet snel genoeg of//

R10: Niet snel genoeg.

I: //of is het ook onbetrouwbaar?

R10: Dat weet ik niet, maar de upload is nog niet snel genoeg, maar dat wordt gedaan.

I: Maar voor de rest bent u niet afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R10: Nee, mijn klanten zitten in heel Nederland tot aan België.

I: En hoe houdt u dan contact met uw klanten?

R10: Meestal ga ik er een keer naartoe. En in het, het is vooral contact op via via basis en via cold calling.

I: Okee, gaat u dan met de auto naar uw klanten toe of met openbaar vervoer?

R10: Nee, met de auto. Gister zat ik in België.

I: Okee, is volgens u de omgeving waar dit bedrijf staat platteland?

R10: Dat zou je kunnen betitelen, maar dit stuk eigenlijk net niet, hier zit wel veel bedrijvigheid.

I: Hier zit veel bedrijvigheid maar de omgeving daar buiten?

R10: Ja, dat is platteland dan.

I: Waarom is dat dan platteland volgens u? waarom ziet u dat als platteland?

R10: Niet dichtbevolkt hé.

I: Dichtbevolkt.

R10: Niet dichtbevolkt.

I: Ja, niet dichtbevolkt, dunbevolkt.

R10: Het is niet, het is dunbevolkt hier. Maar ik ben niet gericht op, het is bij mij vooral bedrijven. De omgeving maakt dan inderdaad niks uit.

I: Nog even doorgaan op wat u ziet als platteland, heeft het platteland voor u nog meer kenmerken?

R10: Boerenbedrijven misschien.

I: Nog een keer.

R10: Boerenbedrijven.

I: En u zegt hier in de directe omgeving zitten bedrijven en dit is volgens u geen platteland.

R10: Ja, ik zie dit niet echt als platteland, maar ja. De omgeving is wel iets als platteland omdat er weinig bevolking is. Maar dit industrieterrein is wel een leuk industrieterrein. Hier is wel bedrijvigheid, en als je hier verderop, Winschoten of Veendam, daar is wel heel veel bedrijvigheid.

I: Wanneer u aan de stad denkt welke vijf woorden komen dan het eerst in u op?

R10: Vroeger, ik heb daar gewoond. Veel beweging, veel mensen, drukte, ja, wat nog meer? Ja, als je het zo wil zien meer kansen, maar dat is voor mij niet aan de orde.

I: Okee. Heeft deze plek, het platteland, heeft dat ook voordelen voor uw bedrijfsvoering?

R10: Nee.

I: Helemaal niet?

R10: Niks.

I: Negatieve aspecten?

R10: Ook niet.

I: Ook niet. Ervaart u algemene positieve aspecten van het platteland?

R10: Het is hier goedkoper dan in de stad.

I: Goedkoper.

R10: Kijk zo'n kantoor hier of in de stad, dat is wel en heel groot verschil.

I: Bent u hier dan ook vanwege de lage kosten gaan zitten?

R10: Nee, nee, dat heeft ook met de samenwerking te maken, want ik werk ook wel samen met de anderen die hier ook zitten.

I: Dus de prijs-kwaliteit is hier beter?

R10: Dat is hoe je dat ziet, kijk als je heel veel bedrijven in de stad zou bedienen dan zou de prijs-kwaliteit daar beter zijn. Maar als je zoals ik niet afhankelijk bent van de plek waar je zit, maakt dat niet uit en is de prijs hier natuurlijk belangrijk.

I: Okee. Ervaart u negatieve aspecten van het platteland? Ook niet.

R10: Lekker bereikbaar. Ik ben hier met tien minuten van huis.

I: Dus dat is?

R10: Een groot voordeel. Kijk, als ik naar de stad ga, dat is dan een half uurtje, maar als ik midden in de stad moet zijn, met parkeren dan zou ik gek worden.

I: Ja, dat snap ik.

R10: Als je dan het over hebt, stad, dan denk ik direct bereikbaarheid, klanten uitnodigen of wat dan ook, dan is dit gewoon tien keer beter. Maar ik had het kantoor net buiten de stad. Mijn huis en daarnaast had ik kantoor, ja, dat was ook goed bereikbaar.

I: Zou de stad ten opzichte van deze bedrijfslocatie ook voordelen met zich meebrengen?

R10: Alleen als je vooral stadsgericht bent in, in je bedrijf.

I: Ja.

R10: Dan heeft de stad veel meer voordelen.

I: Maar dat bent u niet, dus voor u heeft het geen specifieke voordelen?

R10: Ik heb in het noorden ik denk een klant of 6 [...] zuiden, midden, oost en België.

I: Zou de stad nadelen met zich meebrengen voor u?

R10: Ja, bereikbaarheid.

I: Bereikbaarheid.

R10: Ja.

I: Alleen dat? En de prijs.

R10: Om er te komen zo [...] ik bedoel parkeren.

I: Okee.

R10: Het zou de kosten wel omhoog drijven en natuurlijk veel duurder.

I: Ja. Kunt u kort uitleggen waarom u dan specifiek voor deze plek heeft gekozen? U zegt u werkt samen//

R10: Samenwerking met hem, en, en, het is samen hier zijn, niet de hele dag alleen zitten. Anders ben ik de hele dag alleen.

I: En u vindt het prettig om wel.

R10: Eens wat contact te hebben, je kan ook eens sparren met een ander, dat soort dingen.

I: Okee. Zou dat in de stad misschien ook meer kunnen?

R10: Kan ook, ja tuurlijk zou dat kunnen.

I: Omdat het drukker is en?

R10: Ja, maar goed, als je een kantoor in de stad hebt, je hebt van die, die groepsverzamel waar alleen, ik heb wel eens bij groepsverzamelbureautjes gekeken en dan zit je allemaal achter een bureau. En dan heb je wel veel contact, maar dat is me ook weer te rumoerig. Heb je een kantoor waar je een deel huurt, zit je weer alleen en dan kom je maar, aan de andere kant van de stad heb je

ook zo'n verzamelgebouw, hoe heet dat, fivegebouw ofzo? Geloof ik, dat is ook zo'n kantoor, zon verzamelgebouw kan je ook weer zitten. Dat is wel heel leuk maar alleen het kost wel veel meer.

I: Ja.

R10: En dan ben ik aan de andere kant, ben ik weer zo veel tijd kwijt per dag.

I: Ja.

R10: En ik hoef niet iedere dag op kantoor te zitten.

I: Maar dat kunnen sparren dat.

R10: Sparren met een, een, een ondernemer is natuurlijk wel handig.

I: Okee.

R10: Ja, dat is wel, iets, iets, kijk, als je zzp-er bent en je zit de godganse dag alleen of je bent alleen op werk, en je hebt nooit eens een keer om met elkaar over te praten over je bedrijfsvoering en wat je beter kan doen en van elkaars netwerk gebruikmaken. Dat is niet handig. Je kan beter met, met elkaars netwerk, waar ik dan mee samenwerk, wij gebruiken elkaars netwerk.

I: Ja. Dus eigenlijk de voordelen die de stad kan, zou kunnen bieden qua netwerk die vindt u hier ook omdat u hier, nou, samenwerkt met anderen.

R10: Ja, eigenlijk wel, kijk. In die stad zou ik in zo'n verzamelgebouw gaan zitten waar nog meer is. Ja, dan kun je misschien meer netwerken, dat zou een, een voordeel zijn. Want daar zitten natuurlijk gebouwen waar veel meer kantoortjes in zitten. Je hebt echt een stuk of wat van die gebouwen in de stad waar je een kantoortje kan huren per dag. Waar bij wijze van vijftien bedrijven zitten, maar goed. Of je daar wat mee kan doen weet je niet, maar de kans is aanwezig dat je daar wat mee kan doen.

I: Interactie//

R10: Ja.

I: //kan altijd plaatsvinden.

R10: Ja. En dat vindt je hier, hier heb je dat soort verzamelgebouwen een stuk minder. Hier heb je dat met name. Dit is toevallig een, één waar vier, vijf bedrijven zitten. Hoeveel zitten hier? [...] stuk of vijf, vijf bedrijven. Ja, ja, dit is dus wel een verzamelgebouw, maar dat vindt je niet zo heel veel hier denk ik. Dat zal op het platteland ook een stuk minder gaan. En, en ik denk dus dat in de stad gewoon, daar heb je gewoon veel meer van dat soort mogelijkheden, bij het station zit er één, aan de andere kant bij die, op die singels daar zitten er een stuk of wat. Dan kun je gewoon een kantoortje huren voor een dag of bij wijze van. Ja, daar kun je natuurlijk, als je daar dagelijks gaat zitten, maar goed, dat drijft de prijs wel op.

I: Ja.

R10: Het zijn wel dure plekken.

I: Met de kennis van nu zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek vestigen?

R10: Ik, ik ja, ik ben niet plekkegebonden, dus voor mij maakt het niet zo heel veel uit. Al moet ik kiezen, als het echt heel goed gaat zou ik, en met personeel uitbreiden, zou ik dan iets anders gaan kiezen.

I: En op wat voor plek?

R10: Maar dan niet zozeer in de stad, maar dan meer nog naar een, een plaats als Veendam.

I: En waarom dan naar Veendam en niet?

R10: Omdat daar wel heel veel bedrijvigheid zit, toch wel. Maar toch het veel beter bereikbaar is.

I: Okee. Dus die bereikbaarheid blijft.

R10: En het is vlakbij huis, ik, voor mij is, is het ik wil niet iedere dag drie kwartier willen reizen.

I: Dus het is gewoon makkelijk bereikbaar, snel woon-werkverkeer.

R10: Ja. Maar goed, ik heb ook wel een toekomstuitbreiding voor België.

I: Okee.

R10: Dat dan wel weer. Maar dan ook een kantoortje en daar moet dan iemand opzitten, het liefst met twee man en dat moet zich zelf redden, zeg maar. Maar goed daar ben ik dan wel de sturing van.

I: Okee.

R10: Dus dat is qua, maar ook dat zou ik ook niet in de stad zetten. Stad is duur. Ja. Een kantoor huren in de stad kost veel geld, meestal kunnen ze niet. Ten eerste kost het je gel, kost het je geld om te huren, ten tweede als het personeel er niet kan komen kost het me dubbel geld, iedere dag weer uren in de file kost me gewoon veel geld. En ook mij, voor mijzelf, dat is het bereikbaarheid is voor mij wel een ding. Ik, ik, ik zou zelf niet zo gauw in de stad, puur het parkeren, er naartoe gaan, het kost personeel veel tijd. Dan zit ik liever ver buiten de stad, want ja, omdat het voor mij niks uitmaakt. Ik ben niet gericht op de bedrijven die daar per se zitten en als ik ze al heb, ik ga er een keer naartoe, ik bedien ze, en daarna gaat alles via de computer.

I: Okee.

R10: Dus ik hoef maar één keer, misschien twee keer naar een klant toe. Soms ben ik er wel eens wat vaker en ik doe ook wel eens marketingdingen voor een bedrijf, maar dan ben ik wat vaker. Maar goed, dan hoef ik er maar een uurtje te zijn. En meestal spreken we dan een uur of tien af. Ik ben niet, ik hoef niet iedere dag bij een bedrijf te zijn. Ik doe het meest vanuit mijn computer. Als ik mijn computer ergens heb staan dan kan ik werken.

I: Heel goed. Dan.

R10: Dat was het al?

I: Dan was dit het voor mij al.

R10: Okee.

Interview 11

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 33m20s. Datum: 02-12-2016, 15:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R11.

I: Nou, dit zeg ik nog even voor de opname dat u akkoord bent gegaan met een opname.

R11: Ja.

I: Ja, u zegt dit is een, een ingenieursbureau maar zou u een korte beschrijving kunnen geven van wat voor bedrijf dit eigenlijk is, wat voor klanten u heeft, of u hier in uw eentje zit of samen met een partner doet, dat soort dingen.

R11: Ja, wij hebben, [bedrijfsnaam] is een [type bedrijf], dat is iets anders als een ingenieursbureau. Maar wat wij doen voornamelijk is, ja nieuwe productontwikkeling voor klanten, maar ook [type dienst] in de vorm van ja, of dan wel een aangeleverd bestand van een klant, een 3D CAD model die we dan in [type dienst], als ook de andere kant de ontwikkeling doen en ook alles zelf tekenen in 3D CAD en dat vervolgens [type dienst], dus we zijn eigenlijk een complete dienstverlener op het gebied van [type dienst].

I: Okee, en dat doet u samen met een partner?

R11: Ik, we hebben dit bedrijf [x] jaar geleden zijn we met het idee begonnen, zeg maar. Samen met een compagnon, dat is [compagnon], [compagnon] zijn achtergrond is werktuigbouwkunde, mijn achtergrond is elektronica, en als je die twee mixt dan kun je eigenlijk al 80 procent, ja, van de nieuw te ontwikkelen producten, daarvan heb je de basiskennis, zeg maar. En soms ontbreekt er bepaalde kennis, zeg maar, en die, die halen we dan bij partnerbedrijven. Dus voor de klanten zijn we één complete, ja, one-stop-shop om zo maar te zeggen.

I: Okee.

R11: En ja, intern hebben we connecties met andere bedrijven, daar waar we veel mee samenwerken.

I: Duidelijk. Wat is uw rol geweest in deze locatiekeuze?

R11: De, de locatiekeuze heeft te maken met het praktische feit, dat of ik of mijn compagnon vrij snel, ja, ter plekke moet kunnen zijn bij de, bij de machines, zeg maar. Dus ofwel je gaat hier in [vestigingsplaats] zitten, wat mijn woonplaats is, of in [dorp] zitten, wat de woonplaats is van mijn compagnon. En daar hebben we naar gekeken van, ja, regionale, ja, kansen om zo maar te zeggen, ja. Waar zijn die het hoogst? Die hebben we allemaal afgewogen, en ja, dan is het in [vestigingsplaats] hoger als in [dorp], zeg maar. We hebben ook van tevoren ook gepraat, gesproken met de desbetreffende gemeentes, ook met Assen bijvoorbeeld om te kijken wat de mogelijkheden zijn. ,aar dan zie je wel dat, ja, op gemeente Assen niet echt daar voor openstaat om het gesprek aan te gaan met het MKB, of een startend bedrijf. En dat was in [vestigingsplaats], ja, compleet anders. Dat was ook in de periode dat dat geuit werd dat [gemeente] [goed stond aangeschreven vanuit het MKB]. En toen hebben we ook weer gekeken van wat voor voordeel kun je hebben met de medewerking van een gemeente. En nou dat is hier in [vestigingsplaats] groot.

I: Okee, want je zegt net we moeten snel ter plaatse kunnen zijn bij de machines//

Ja.

I: //dat zijn de machines die hier staan?

R11: Ja, wij hebben hier [type machines] staan, en die doen hun werk wel, om zo maar te zeggen. Maar als er een storing is of wat dan ook dan krijgen wij gewoon een melding van hé één van de machines staat in storing. En dan moet je niet eerst, bijvoorbeeld naar Groningen toe rijden waar je drie kwartier naar onderweg bent, dan moet je gewoon snel ter plaatse kunnen zijn om te kijken en problemen op te lossen. En je hebt natuurlijk ook te maken met wanneer een model klaar is met [produceren] en dat is bijvoorbeeld 's avonds om elf uur, ja dan stap ik even in de auto en rij ik hier even heen. Dan haal ik het product eruit, dan ga ik grondstoffen bijvullen. Dan is het gewoon een

druk op de knop en dan wordt het volgende weer [geproduceerd] en die kan weer de hele nacht door [produceren]. Dat zijn wel dingen als je om elf uur 's avonds nog moet gaan wisselen om dan helemaal naar Groningen heen en weer te gaan rijden bijvoorbeeld, want daar zit natuurlijk heel veel industrie, en ook richting Friesland natuurlijk wel. Dat zijn allemaal bewegingen om, is het noodzakelijk dat je daadwerkelijk met jouw dienstverlening in de buurt zit van dat soort bedrijven. Of hebben mensen het er voor over om bijvoorbeeld een half uurtje te rijden of, dat wij naar hun toegaan, dat is natuurlijk al heel makkelijk. De klanten zelf die moeten wel bereid zijn om een stukje, ja, tijd te besteden aan het, ja, in het vervoer, zeg maar. Dat hebben we allemaal afgewogen alle, plus en nadelen, pluspunten en minpunten bekeken, wat betaal je voor een pand in Groningen, wat betaal je voor een pand in deze omgeving? Dat zijn allemaal aspecten ja, wat gewoon een optelsom is van alle plussen en minnen. En uiteindelijk komt dan [vestigingsplaats] naar voren als beste en meest geschikte locatie voor ons bedrijf.

I: Okee. En dat heeft u samen met uw partner, [compagnon] gedaan? Compagnon.

R11: Ja. Het bedrijf is van ons tweeën, zeg maar, en ja. Op dit moment zijn we nog met z'n tweeën en af en toe hebben we het even een beetje te druk, maar we willen zo lang mogelijk met z'n tweeën dat, zeg maar, vol blijven houden. Om niet direct met personeel//

I: Om de kosten en risico's wat lager te houden.

R11: //ja, dat willen we wel doen maar dan moeten we eerst echt een hele goede basis hebben. En als we dat hebben dan gaan we niks meer uitbesteden doen we alles zelf en dan gaan we personeel aantrekken.

I: Okee. Nou dat is een antwoord die vaak terug zal gaan komen, aspecten daarvan.

R11: Ja, ja.

I: Is het bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R11: Nou, in principe, dat, locatie is natuurlijk nou, waar we het al over gehad hebben is belangrijk. Maar ook de voorzieningen van een [type machine] hebben meer te maken met dat jij dus, klimaat moet beheersbaar zijn. Dat houdt in dat je een pand moet hebben waar je de temperatuur kan regelen maar ook in belangrijke mate de vochtigheid.

I: Okee.

R11: En in dit pand zat dat allemaal al standaard in. Dus vandaar de keuze om hier in te gaan.

I: Dus het pand was al beschikbaar toen jullie het bedrijf op gingen starten.

R11: Ja, dit pand is nieuw gebouwd en ten tijde dat wij gezegd hebben van in [vestigingsplaats] vestigen, ja, toen was dit, zeg maar, stond leeg. Dit was net opgeleverd, zodoende, ja, hebben we dit pand gekozen.

I: Ja.

R11: Hebben wel meerdere panden bekeken, maar dan heb je bijvoorbeeld een leukere grotere ruimte, maar ja, dan moet je dus werken met kachels en de bedrijfshal, dan betaal je je helemaal scheel aan energiekosten. Nou dat zijn ook weer dingen waar je over nadenkt van ja, het milieu, dat zijn ook weer één van de belangrijke aspecten waar we verder wel rekening mee houden met bepaalde bedrijfskeuzes, zeg maar. Dus hier is alles geïsoleerd, allemaal nieuw, alles is elektrisch hier, dus geen gas, en het is een mooi pand, het is, ligt aan een doorgaande weg dus er komen zeer veel

auto's elke dag langs. Dus vandaar ook de levensgrote gevelreclame, zodat mensen kunnen zien, ja, dat heb je wel allemaal als je, op deze locatie, dus ja, een A-locatie. Als je verderop op het industrieterrein zit dan komen daar nog geen 10 procent van de auto's langs als die hier langskomen.

I: Ja.

R11: Vandaar de keuze hier in combinatie met de energiezuinigheid van het pand. En we hebben ook alles elektrisch, dus en de machines zelf, ja, die worden ook alleen maar gevoed natuurlijk met elektriciteit. We hebben ook zonnepanelen op het dak die ons in elk geval datgene wat de [apparatuur] verbruiken dat wekken we zelf weer op, zeg maar, gedurende een heel jaar aan zonnepanelen.

I: Ja. U heeft ook gezegd moet er snel kunnen zijn, voor klantencontact, klanten komen hier maar wij gaan ook naar klanten toe.

R11: Ja, ja.

I: Dus infrastructuur is ook wel belangrijk? Dat je hier een goede ontsluiting hebt?

R11: Ja, je kunt van deze kant kun je alle kanten op. Dus je bent, nou ja, voor ons doen vrij snel in Groningen, vrij snel in Emmen, Ter Apel, Veendam. Noem het maar op, Winschoten. Dat is allemaal te behappen. En het is niet zo dat mensen een uur in de auto zitten, nee, het is allemaal relatief snel te doen. En daarnaast hebben we natuurlijk de mogelijkheid om uit te wijken richting Duitsland. Dat is ook één van onze, ja, missies om daar in ook geval naamsbekendheid te gaan genereren. Ja, nou ja, eerst even deze regio en Nederland. Ja.

I: Want de klanten bevinden zich voornamelijk in de regio, de regio Groningen Drenthe?

R11: Nee, ik denk dat 80 procent van onze klanten komt allemaal van buiten de provincie weg. Maar dat heeft meer te maken met de diensten die wij aanbieden. En wij zijn niet alleen een [type dienstverlener], maar we doen ook engineering erbij. En omdat we die combinatie hebben zijn veel klanten geneigd om opdrachten bij ons neer te leggen, omdat wij het volledige//

I: Totaalpakket.

R11: //totaalplaatje voor hun kunnen verzorgen. En dan maakt het niet uit of je nou hier zit, in Amsterdam of in Rotterdam als je maar een goede relatie met je klanten hebt.

I: Okee. Worden die dan ook onderhouden door middel van veel email contact of telefooncontact?

R11: Nou wij hebben, de aanvragen, nou ik denk dat we zeker aanvragen, 80 procent komt middels een email binnen. En er zijn heel zelden mensen die eerst van te voren bellen, alles uitleggen. Vaak zien we dat best wel, ja, email een toegankelijk medium is om de eerste contacten te leggen. En van daaruit komen vervolgspraken.

I: Ja, vervolgspraak dan face-to-face?

R11: Ja.

I: Waarom dan eigenlijk face-to-face? Kan dat niet gewoon per email of telefoon?

R11: Dat kan allemaal wel, alleen soms wil je toch wel graag face-to-face bepaalde technische aspecten doornemen met je klant en wij, de ervaring is dat als je het allemaal met de email doet, dat kent geen emotie. En dat is puur, ja, je kunt heel veel, heel makkelijk bepaalde zinnen verkeerd interpreteren. Dat je dat niet bedoeld, maar, email is een leuk medium maar het is puur zo van, dit

hebben we afgesproken, zo, zo en zo. De rest moet je in een face-to-face gesprek gewoon op elkaar afstemmen. En dat werkt vaak beter omdat je gezamenlijk met jouw klant tot een doel komt. Wat we in het verleden vaak wel gezien hebben, een klant van ons stuurt een file op, zo van, kunnen jullie dit [produceren]? Het antwoord daarop is bijvoorbeeld, ja, en dat kost je zoveel. Maar we kijken altijd verder, als dan bijvoorbeeld zien aan de hand van hun voorbeeld. Dan hebben wij vanuit onze technische achtergrond vaak wel een idee van waar het voor gebruikt gaat worden, en dan is het niet altijd de beste keuze van wat de klant vraagt. Vandaar ook dat we dan contact opnemen en zeggen van, heel leuk dat je dit wel, we kunnen dat, maar zo te zien wil je dat bijvoorbeeld gebruiken voor, ik noem maar wat, heet water, nou dan is die optie die jij aangeeft niet de juiste om het in een bepaald materiaal te maken die juist niet tegen warmte kan. En dat is, vandaar ook dat je, je, je bent gewoon een adviserende partner op dat gebied. En ja, we zien wel vaak dat dat gewoon heel erg goed werkt als je eventjes, ja, elkaar hebt gezien, en dat, dat schept gewoon een band, zeker naar de toekomst toe.

I: Okee. Nou dat is ook duidelijk allemaal. Is volgens u de omgeving waar dit bedrijf staat platteland?

R11: Ja, maar definitie, ik denk niet dat dat hier bij [vestigingsplaats] past. Ik denk dat [vestigingsplaats] net een beetje, ja, vreemde eend in de bijt is om te zeggen van dat het platteland is. Ja, volgens de richtlijnen zou [vestigingsplaats] in het platteland liggen, maar ja. Ik denk dat als je een relatief grote gemeente hebt zoals [vestigingsplaats], ja, ik denk de twee na grootste op Groningen na, is niet echt het platteland om zo maar te zeggen. Waar een bij wijze van vijfhonderd man aan inwoners hebt, nee. Je hebt hier toch wel, weet ik niet precies, rond de [x duizend] inwoners, nou. Ik weet het niet precies, maar zoiets.

I: Die orde van grootte.

R11: Ja.

I: Dus de omgeving van dit bedrijf is geen platteland volgens u?

R11: In de term als je het hier in Groningen bekijkt, maar hoe Nederland er naar kijkt dan is dit puur platteland denk ik.

I: Ja, maar ik ben eigenlijk benieuwd naar uw mening.

R11: Mijn mening is dat dit geen platteland is, nee.

I: Okee. Want daarvoor is, is het hier te bebouwd?

R11: Ja.

I: Zijn er te veel mensen?

R11: Ja, te veel bedrijvigheid.

I: Okee. Want platteland is voor u weinig bedrijvigheid, weinig mensen?

R11: Ja, platteland zie ik meer als een x aantal kleine dorpjes klein, een klein aantal inwoners, een supermarkt, eentje bijvoorbeeld en, nou ja, goed. Ik denk dat je toch, ja, hier toch iets meer voorzieningen hebt, sport wat dan ook. Eigenlijk alles is hier vertegenwoordigd, scholen, je hoeft niet als kind zijnde bij wijze van tot aan je, zeg maar, middelbare school kun je hier ook wel terecht, en daarna kun je ook in bepaald richtingen terecht. In sommige gevallen moet je dan uitwijken naar steden rondom zoals Groningen of wat dan ook.

I: Ja, ja, duidelijk.

R11: Ja.

I: Wanneer u, wanneer je aan de stad denkt.

R11: Ja.

I: Kan je dan vijf woorden aangeven waar je het eerst aan denkt?

R11: Stad dat is veel inwoners, alle voorzieningen aanwezig, ja. Wat moet ik er van zeggen. In elk geval studenten vaak, dat zie je veel in een stad, ja, en ik denk de gezelligheid in de vorm van terrasjes en dat soort dingetjes.

I: Okee.

R11: Het sociale leven is anders denk in de stad als op het platteland.

I: Ja, nou ja, dat zijn er vier, dat is ook wel prima. Je zei net dat [vestigingsplaats] waarschijnlijk een vreemde eend in de bijt is van platteland of geen platteland omdat het te veel voorzieningen heeft, te veel bedrijvigheid.

R11: Ja.

I: Wanneer we dan gaan kijken naar echt stedelijk gebied, dus groter dan [vestigingsplaats], order van grootte Groningen, randstad en dergelijke. Zou zo'n stedelijke omgeving ook voordelen met zich meebrengen voor dit bedrijf?

R11: Ik denk wel dat dat zeer zeker voordelen kan hebben, maar dat ligt natuurlijk ook een beetje aan wat voor type bedrijven zitten dan in zo'n stad. Ja, als je kijkt naar Groningen, dan zitten daar zeker een x aantal potentiële klanten die tot nu toe nog niet van ons gehoord hebben en wij nog niet van hun. Want als jij bijvoorbeeld op een bepaalde locatie zit, en het ons kent ons, dan werkt dat vaak wel in je eigen voordeel.

I: Ja, dus.

R11: In die zin is dit natuurlijk, ja, minder aantrekkelijk. Alleen voor ons op dit moment, ja, we zitten hier in [vestigingsplaats] maar als we dan kijken van waar zitten onze concurrenten, ja, dan is dat eigenlijk alleen puur eventjes, dus niet alleen het [type dienst] maar de totale dienstverlening die wij aanbieden. Ja, dan moet je toch al gauw zeker, ja, richting vanaf Overijssel en dan naar beneden toe en ook naar de Randstad toe, daar kun je soortgelijke bedrijven als die van ons aantreffen.

I: Okee.

R11: Maar hier in het oosten en noordoosten zijn wij eigenlijk de enige, en ja, in de omgeving Groningen zitten daar ook niet echt concurrenten op dit moment. Ja, kijk als dat over een jaar of vijf veranderd dan zullen wij zeer zeker overwegen om een locatie te openen in die omgeving. Of bijvoorbeeld in Friesland, want je ziet dat daar toch ook een toename is van technologisch bedrijven, dus ja, het zou mooi zijn als je daar kan aansluiten. Maar daar hebben we op dit moment de mogelijkheden niet voor. Je moet ook echt groeien wil je daar verantwoord iemand neer kunnen zetten die dan een stukje, ja, gaat vertegenwoordigen.

I: Ja. Zou zo'n stedelijke omgeving ook nadelen met zich meebrengen?

R11: Nadelen zal toch wel vaak de prijs zijn van, ja.

I: Van de oppervlakte.

R11: Ja, als je dan kijkt naar wat een vierkante meter hier kost en wat dat bijvoorbeeld in Groningen of in een andere stad kost dan, ja, dan is dat wel hoger. Ja, het zijn allemaal weer bedrijfskosten waar je wel rekening mee moet houden. Kijk als je dat zegt van het kost me 10.000 minder in het jaar, meer maar je krijgt daardoor 100.000 meer omzet, ja, dan is het niet interessant dan kun je dat gewoon doen. Maar je moet wel kijken kan ik daar werkelijk ook, kijk ik heb geen winkel waar mensen naar binnen moeten gaan en waar je alles moet uitstellen. Het gaat hier meer om contact wat je met je klant hebt en een relatie opbouwen, een langdurige relatie. Dat, ja, is belangrijker als de locatie waar je zit.

I: Okee. En, nou in het begin heeft u ook, heb je ook gezegd, ik moet er snel kunnen zijn.

R11: Ja.

I: Zou dat in de stad ook kunnen?

R11: Dat kan, maar dan moet je wel natuurlijk ook weer in de stad wonen, kijk het, voor mij op dit moment vanuit [vestigingsplaats], als ik naar Groningen rijd, dan ben ik zeker veertig minuten bezig, om, om, om te kunnen rijden. Daarnaast dan moet ik dus de handelingen uitvoeren bij de [type machine] en dan vervolgens nog eens een keer weer terug rijden. Nou, al met al, reken maar gewoon dat je even twee uur kwijt bent. Dus ja, als je 's avonds om elf uur het spul gewisseld moet worden, dan rijd ik er nu eventjes heen, het is voor mij nu vijf minuutjes. Ik verwissel alles en met een uur ben ik weer thuis.

I: Ja.

R11: En dat is natuurlijk als dat, ja, als je een zaak begint dan ben je al relatief weinig thuis. En als je dan ook nog eens, ja, in Groningen doet, dan ben je nog langer van huis. En je hebt ook nog een relatie, dus, ja, die moet het er ook nog mee eens zijn. En nu is het voor mij heel makkelijk, ik ga bijvoorbeeld 's avonds naar huis toe, hapje te eten, en ik ga hier weer heen. En als je dan in Groningen bent dan kies je er snel voor om te zeggen van, ik eet wel wat in Groningen. Ja, dat.

I: Ja.

R11: Ja. Dat kan wel maar dan moet je zelf ook in die stad wonen.

I: Ja.

R11: Omdat je eigenlijk, ja.

I: Net toen, toen u het had over de voordelen van zo'n stedelijke omgeving kwam ook naar voren dat, dat je misschien wel meer klanten leert kennen in de stad, in die omgeving door te kunnen netwerken//

R11: Ja.

I: //daar heb ik twee vragen over, de eerste vraag is dan, is dat, is zo'n netwerk ook hier aanwezig? Heb je die contacten hier ook?

R11: Die contacten zijn wel hier, we zijn ook wel deelnemer van de lokale ondernemersvereniging zeg maar. Maar daar halen wij niet onze klanten uit als dat wij bijvoorbeeld een netwerkgelegenheid bijwonen in andere steden rondom ons heen. Bijvoorbeeld in Groningen of wat dan ook, nee daar halen we klanten voor ons in elk geval, onze bedrijfstak die zijn daar sneller te vinden als in deze regio.

I: Okee.

R11: Het is natuurlijk, ja, [type dienst] is niet iets waar iedereen al mee vertegenwoordigd is en dat is nog veelal, ja, toch nog steeds bedrijven die er nog niet voldoende mee doen. En die bedrijven daar waar we dan contacten mee hebben die kunnen we al vrij snel overtuigen van de voordelen van [type dienst]. Wij zijn meer aangesloten bij netwerkorganisaties die een groter, ja, gebied vertegenwoordigen als alleen lokaal hier in [vestigingsplaats], dus.

I: Ja. Dan mijn tweede vraag, u zei net wij zijn eigenlijk de enige in, nou, Noord-Nederland die zo'n totaalpakket aanbieden.

R11: Ja.

I: Als je dan verder naar het zuiden zou gaan dan, zou je ook meer moeten concurreren, schept deze plek dan ook een bepaald, is dit dan ook een bepaalde marketingpositie dat je hier kan zitten, als enige in Noord-Nederland?

R11: Nou, dat is noodgedwongen voor ons natuurlijk. Want je kiest voor [vestigingsplaats] of voor [dorp], die omgeving. Maar ja, de marktpositie die we op dit moment hebben, kijk een aantal van onze klanten bijvoorbeeld. Voordat wij dit bedrijf begonnen besteedden zij [type dienst] uit bij bedrijven in de Randstad omdat het hier gewoon niet vertegenwoordigd was. Boven de rivieren was gewoon niks. En er waren wel wat hobbyisten om het zo maar te zeggen, maar een bedrijf heeft er toch wel moeite mee om, ja, met zo'n persoon die op z'n slaapkamer [type dienst] zaken te doen, dus. En dan zie je wel van, oh jongen, dat is gewoon een stuk lekkerder, bijvoorbeeld voor een bedrijf uit Appingedam of Winschoten, die komen gewoon naar ons toe, gaan aan tafel zitten, bespreken alle plannen. En zijn bij wijze van anderhalf uur van hun werkplek af en dan gaan ze weer verder met hun werk, maar hebben ze wel alles kortgesloten met ons. En dan weten we precies van, zo wil het zo en zo. En daarvoor zaten ze, in het verleden was het vaak zo dan ging het vaak via de telefoon of via de email, en als datgene naar hun toekwam, dan was het niet zoals ze afgesproken hadden en daarvan hebben ze zoiets van nu kun je even vertellen aan tafel wat de bedoeling is. En wij kunnen ook meedenken, dat is het grote voordeel. Dus ja, toch wel zekere klanten aan over gehouden die vroeger alles uitbesteedden in de randstad of in het zuiden. En dat is het grote voordeel dat je dan hebt, als je hier de regionale, ja, voor dat soort bedrijven kunt uitbesteden, zeg maar.

I: Okee. Platteland. Ja, zitten toch een beetje in de mengelmoes van platteland en grote stad, hier tenminste.

R11: Ja.

I: Zijn er factoren van het platteland die u graag hier meer zou willen zien? Of heeft u daar geen beeld bij?

R11: Factoren van het platteland die ik hier. Nou dat moet je me eens uitleggen, wat je daar mee bedoelt.

I: Nou, er wordt gezegd van het platteland dat er vaak een bepaalde cultuur heerst van ons kent ons, of dat mensen een beetje afstandelijk zijn.

R11: Ja.

I: Ook wel factoren van het platteland worden genoemd als rust en ruimte, groen, zijn dat bijvoorbeeld factoren die u hier graag meer zou willen zien?

R11: Ja, als je gewoon kijkt naar of je daar bedrijfstechnisch, dan zou je meer in de privésfeer komen. Bedrijfstechnisch zie ik daar geen, geen issues tussen, nee. Het is inderdaad zo dat het ons kent ons

in omliggende dorpen die wij hier hebben is dat daadwerkelijk zo. Dus als je daar bij wijze van de lokale supermarkt inloopt dan hoor je al heel snel van, hé wie is dat dan? Die ken ik ja niet. En hier kan je, ja, een supermarkt inlopen en dan kom je honderd man tegen en niemand zal zich afvragen van wie is dat. Ja, [vestigingsplaats] is denk ik meer een soort forenzenstad om zo maar te zeggen. Er zijn een heleboel mensen die in Groningen werken bijvoorbeeld, of soms wel in drachten en die willen gewoon wel in een relaxte omgeving wonen. Die willen absoluut niet in een stad wonen en [vestigingsplaats] is dan wel weer in trek in de vorm dat je alle voorzieningen hebt, maar toch wel het gevoel hebt van het platteland, bij wijze van. En dat heeft bij sommigen toch wel de doorslag gegeven om niet te gaan verhuizen naar bijvoorbeeld de stad, om maar wat te noemen.

I: En wat zou dat gevoel dan zijn, van het platteland?

R11: Ja, toch misschien een beetje meer saamhorigheid. Als jij in de stad Groningen loopt en je groet iemand dan kijken ze je aan, zo van, hallo, ken ik jou dan ofzo? Kijk, dat is hier niet zo. Het is hier allemaal, het is, nou moet ik zeggen dat [vestigingsplaats] ook een beetje die neiging krijgt, dat niet iedereen elkaar zou groeten. Maar op het platteland, iedereen kent elkaar en groet elkaar en heeft ook de tijd en ruimte om met iemand te spreken. En dat zie je in de stad niet gebeuren. Iemand zou in deze regio zich niet voor kunnen stellen dat de buurman een maand dood in huis ligt, maar dat kan in de stad heel goed. Want de sociale controle, om zo maar te zeggen, die, die is natuurlijk vele malen kleiner als dat je in dit soort, ja, dorpjes rondom [vestigingsplaats] hebt. Als je daar bij wijze van, 's middags niet met je hondje gelopen hebt dan heb je om twee uur bezoek van de buurvrouw, van hé, er is iets niet goed. En dat is in de grote stad, ja, je bent volledig anoniem.

I: Ja. Zijn er ook aspecten van de stad die u graag hier meer zou willen zien?

R11: Ja, dat weet ik eigenlijk niet, nee. Nee, dat denk ik niet. Nee.

I: Okee.

R11: Want ik weet niet iets vanuit de stad, nee. Nee.

I: Dat geeft niet. Dat is ook een antwoord, geen antwoord.

R11: Ja.

I: Dan ben ik al aanbeland bij mijn laatste vraag die ik heb, dat is, met de kennis van nu zou je je bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben?

R11: Nou, mijn antwoord is kort maar krachtig, dat is gewoon ja. Ja. Maar dat heeft meer te maken met de praktische invulling, en we zien natuurlijk dat wij op dit moment, ja, nog niet, nog niet laten we het zo maar zeggen, dusdanige concurrentie hebben van omliggende steden waarin we worden gedwongen om die stap te moeten maken. Wij hebben gewoon het grote voordeel dat je dus, ja, hier wel voldoende afzetmarkt hebt, zeg maar. Maar als je heel veel concurrentie hebt zoals bijvoorbeeld in Amsterdam, en die kant dan op. Dan moet je je wel afvragen van is dat een juiste keuze als je bijvoorbeeld, weet ik veel, in Den Helder zit kijk dan, ja. Hier in deze regio is het allemaal nog een beetje te behapstukken, zeg maar, dus geen spijt van.

I: Okee.

R11: Nou er is al.

I: Dan ben ik door mijn vragen heen. Heb jij nog dingen waarvan je zegt van dit wil ik nog kwijt, dit moet je meenemen?

R11: Ja, ik denk wel dat de definitie van het platteland, althans, laat ik het zo zeggen, van deze regio, is over het algemeen van, ja. Niet zo hoog van de toren blazen, weet je wel. Laat eerst maar eens zien dat je iets kunt en dan pas breng je dat naar buiten en dat is een hele andere mentaliteit als dat je bijvoorbeeld hebt in de Randstad, want daar zeggen ze, we kunnen alles, ben overal beter in. En dat ja, ook met name, misschien wel de hele regio Noord-Nederland heeft wel een beetje de mentaliteit om daar zoiets te hebben van oh, oh, als zij zeggen dat ze beter zijn, dan zou dat wel zo zijn. Dat is iets dat ik hier wel mis, dat, ik durf wel te zeggen dat wij beter zijn qua creativiteit of wat dan ook, of, of, of, ja, technische onder, onderbouwde ja, medewerkers, zeg maar. Dat je wel degelijk beter kunt zijn als mensen uit, ja, de grote steden. En dat is iets wat wel veel opvalt. En dat, daar moet wel eens aan gewerkt worden. Veel bedrijven in deze regio hebben wel een mindere, misschien moet men meer trots zijn op deze regio. En om dit op de kaart te zetten en dat, ja. Er zijn ook bedrijven, ja, grote bek hé, daar heb je niet veel aan. Maar lever maar een goed product.

I: Ja.

R11: En dat kunnen wij in deze regio ontzettend goed, maar dat durven we niet altijd uit te spreken, en dat is wel iets wat, dat is een leerproces waar veel bedrijven en zeker in, in de drie noordelijke provincies zich wel meer mee moeten profileren, en dat is. Dat doen wij ook continu hoor, als wij ergens zijn dan, ja, proberen wij altijd wel na te denken van benadruk alle positieve dingen, die klant van jouw is het beste uit bij een bedrijf uit Noord-Nederland ten opzichte van een bedrijf uit het westen. Want daar wordt vaak met een hele hoop, ja, ja, een toeters en bellen aangekondigd dat zij de beste zijn, maar als je dan kijkt van wat voor kwaliteit er geleverd wordt. Die mentaliteit is daar niet zo. Zo van als ze ergens, ja, iets binnen een uurtje klaar kunnen krijgen dan is het ook afraffelen die handel. Maar hier is het vak in deze regio, het moet goed, de klant moet tevreden zijn, en dat, ja, dat missen we wel eens.

I: Okee.

R11: Ja. Dus dat heeft ook wel deels te maken met de mentaliteit van het platteland. Eest maar eens laten zien wat je kunt en dan pas ga je naar een klant toe, nou dat doen wij dus niet. Wij zeggen gewoon van we kunnen alles, klaar. Maar we weten ook dat we alles kunnen, we gaan niet altijd eerst zeggen van als iemand bij ons van, ja, kunnen jullie dat? Dan moeten we wel even heel goed nadenken, jaha? Er zit wel een risicotje aan vast. Maar we zeggen gewoon standaard van, dat kunnen we. En we lossen intern de boel wel op, want de klant zal hoe dan ook zijn product op de juiste wijze geleverd krijgen. En dat is iets wat veel bedrijven wel nalaten. Die zeggen, ja moeten we eerste even uitzoeken, kom volgende week op terug. Dat is te laat, die klant ben je kwijt, want die gaat naar een, een, aan andere vragen. Ja, en als je kijkt in de Randstad, die zeggen allemaal van, ja is geen probleem hoor, dat kunnen we wel. En die kunnen dat niet en die leveren verkeerd. En dan komen ze uiteindelijk wel weer terug bij, bij jou. En dan, ja, moet je maar weer overtuigen dat jij het wel kan, want dan zijn ze al wantrouwig. Maar dat, ja, dat is iets wat een beetje ontbreekt in deze regio. Ja, ja.

I: Okee. Helder.

R11: Ja, ik zou niet weten wat ik verder nog.

Interview 12

Locatie: bedrijfspand van de respondent. Interviewduur: 22m10s. Datum: 05-12-2016, 10:00.

Interviewer (I): G. Bouter. Respondent: R12.

I: Heeft u verder nog vragen?

R12: Nee hoor, ik laat het wel gebeuren.

[...]

I: Dit zeg ik nog even voor de opname, dat u akkoord gaat met een opname, zodat ik het later uit kan gaan typen. En nu het interview zelf, mijn eerste vraag aan u, dit is een bedrijf met reclameborden, maar kunt u iets meer vertellen, wat u doet, wie uw klanten zijn, of u dit in uw eentje doet? Ik weet het al, maar even voor de opname?

R12: Ja, ik doe dit inderdaad in mijn eentje, ja. Ik maak reclameborden en ik heb me gespecialiseerd in de voetbalvereniging, sportverenigingen, maar dat blijkt voor negentig procent voetbal te zijn.

I: Okee.

R12: Ja. Dat heb ik om een reden gedaan hoor, dat kan ik ook wel zeggen. Vanaf mijn veertigste, vijfenveertigste, wilde ik toch een rustiger leven als voorheen en dit is een sector waar de mensen geen haast hebben. Als een aannemer mij zou bellen voor een reclamebord moet het diezelfde week nog geplaatst worden. En dit kan ik leuk combineren allemaal, vandaar dat ik wat rustiger kan werken.

I: Want eerst was uw bedrijf meer gericht op?

R12: Nou ja, gecombineerd een drukkerij, uitgeverij, reclameborden, alles in die wereld.

I: Okee.

R12: En dat heb ik uiteindelijk verkocht en ben ik mijn eentje weer verder gegaan.

I: En waar zitten uw klanten zoal?

R12: Heel het land.

I: Heel het land.

R12: Heel het land door.

I: Okee.

R12: Iedere week, vrijwel iedere week ga ik met een aanhanger door het land en lever ik de borden zelf af.

I: Okee. Nou we zitten hier aan de keukentafel, ik denk dat u hier ook gewoon woont?

R12: Ik woon hier, ja.

I: En wat is dan uw rol geweest in deze locatie, in de keuze hiervoor?

R12: Nou, dat, dat is een beetje toevallig natuurlijk, tenminste dat het spontaan was, mijn vorige [privéredenen]//

I: Okee.

R12: //ik was voorheen, ik ben uiteindelijk vroeger uit de Randstad, ik kom uit de Randstad. Leidschendam, bij Den Haag. En dat was heel wat anders natuurlijk, heel wat meer werk, ja. Daar loopt het vanzelf binnen eigenlijk. Maar, ja, andere keuzes bij het werk op het vorige bedrijfje, ben ik enige jaren gemigreerd, naar Oostenrijk gegaan, heb ik negen jaar gewoond. En ik dacht, ik moest

wel werken nog, en dat wilde ik niet in Oostenrijk. En ik heb dus om de reden die ik net noemde gekozen voor reclameborden voor sportverenigingen//

I: Wat rustiger aan.

R12: //en in de twee, drie weken gaan leveren.

I: Maar u heeft wel zelf voor dit huis gekozen?

R12: Nee, eigenlijk niet. Want ik ben terug gekomen naar Nederland, toen ben ik gaan wonen, ook in een soort rustig gebied in de Noordoostpolder, ja. Want dat was voor mij op dat moment het financieel aantrekkelijkst ook. Want ik had daar een huis en een werkruimte, maar zoals ik al eerder zei, mijn [privéredenen]. [...] maar uiteindelijk heb ik daar ook met plezier gewerkt en dat was natuurlijk rustiger wonen, goedkoper wonen ook, goedkoper werken dus. En dat kon ik qua werk mij permitteren in zo'n gebied te gaan wonen omdat ik toch dat rondje elke week moet maken in Nederland, en of ik nou in Den-Haag, Leidschendam vertrek, of [vestigingsplaats] of Groningen, dat maakt niet zoveel uit. Want ik moet gewoon die zes, 700 kilometer rijden elke week. Maar toen is mijn [privéredenen] en toen, ja, ik was toen nog te jong om alleen te blijven, en dan zoek je, en dan kom ik, zo kom ik in Friesland terecht.

I: Want hier woonde uw vrouw?

R12: Mijn partner, nu, dus nu mijn vrouw die woonde hier al. Met haar ex man, uiteraard. En zij was al een tijdje alleen, ja, je komt in contact, en zo ging dat. Toen heb ik maar gekozen om hier naar toe te komen. Dat was wat simpeler. Ze hecht, zij is kapster, zij doet niet zo heel veel meer hoor, maar ze heeft toch wel klantjes. Had hier, en ik, nogmaals wat ik al zei, het maakt niet uit waar ik woon, ja.

I: Ja. En u had geluk dat u hier een werkruimte bij kon?

R12: Ja ik heb eerst, eerst heb ik drie jaar lang een werkruimte gehuurd. Ik ben hier nu al ruim vijf jaar, maar uiteindelijk heb ik gekozen voor aan huis werken omdat ik dat toch prettiger vind.

I: Okee.

R12: En om dat te verwezenlijken hebben we een kap op de garage gebouwd want het was te klein, en nu de garage en bovengebeuren, daar een kantoor, de apparatuur staat daar, de [type]apparatuur, nou ja, goed.

I: Okee.

R12: Ja.

I: En die keuze was gemaakt omdat het anders te duur zou worden? Of gewoon prettiger om aan huis te werken?

R12: Nou, nee want dat is dan weer de keerzijde, het werk is wat moeilijker hier bij elkaar te sprokkelen. Want als je, die ervaring heb ik wel. Maar het kost ook niet veel hier, een ruimte huren. Nee, ik huurde er echt prachtwerkruimte voor, 200 euro per maand, dat ben ik niet gewend in de Randstad. Nee.

I: Nee, dat klopt, het zal hier wat goedkoper zijn.

R12: Ja, stukken goedkoper, stukken goedkoper. Dus ik vond dat prachtig, alleen ik ben iemand die altijd, ik ben klein zelfstandige zeg maar, ik ben altijd bezig of dingetjes. Ik heb het graag aan huis, en

dat heb ik eigenlijk mijn leven lang al gehad. Ik wil er niet voor weg 's avonds, al is het maar een kwartiertje, ik bedoel, dat kunnen doen, ik kan zo m'n werkruimte inlopen.

I: Okee.

R12: Dus zodoende heb ik gezegd dan kom ik wel hierheen. Dus ik heb mijn huis weer in [dorp], wat natuurlijk ook al zo'n gebied was, [dorp], in de Noordoostpolder. Maakt niet uit. De Noordoostpolder heb ik verlaten, maar het was daar heel, nou, ik denk trouwens dat daar meer activiteit dan hier hoor.

I: Okee. Nou, daar gaan we zo nog verder op in. Is uw bedrijf gebonden of afhankelijk van bepaalde voorzieningen?

R12: Nee.

I: Niet?

R12: Nee.

I: Okee. Dus geen in, ander mensen hebben gezegd, internet, computer.

R12: Maar dat zie ik als zo vanzelfsprekend. Ja, dat is.

I: Okee.

R12: Ja, ja, ja. Zonder internet kan ik niet, nee.

I: En een goede ontsluiting met infrastructuur?

R12: Ja, nou, dat zou zo zijn als ik dagelijks qua werk omdat ik maar één keer in de week. Maar het is hier natuurlijk wel geweldig hier geworden. Dat moet ik er ook bij zeggen, de laatste paar jaren.

I: Wat bedoelt u?

R12: De wegen om Leeuwarden heen, en de wegen om [vestigingslocatie] zelfs nu heen.

I: Dat is opgeknapt? Ik kom zelf niet uit Friesland dus, ja.

R12: Er wordt nog hard aan gewerkt maar het is ten opzichte van [x], [x] jaar geleden is het perfect geworden.

I: Okee. Is volgens u de omgeving waar uw bedrijf staat platteland?

R12: Nog een keer, is.

I: Is de omgeving van uw bedrijf platteland volgens u?

R12: Ja, ik vind het wel, ja.

I: En waarom is dat dan zo?

R12: Dit is slechts een dorpje van [x duizend] inwoners en je hoeft maar 200 meter te rijden en je rijdt in het platteland, ja. Ik zou het niet anders kunnen zeggen.

I: Maar u zegt van, een dorp van [x duizend] inwoners en je zit vlakbij bij de weilanden? Dat maakt dat het platteland is voor u?

R12: Ja, dat is voor mij platteland.

I: Okee, dus gewoon weinig mensen.

R12: Er zijn weinig mensen, weinig activiteit.

I: Okee.

R12: Ja, in mijn ogen dan. Ik kom, nogmaals ik kom uit het westen natuurlijk, ja.

I: Het gaat ook om uw kijk op wat platteland is.

R12: Ja, ja, ja. Hoe moet ik dat formuleren. Ja, ik vind dit platteland natuurlijk.

I: Kunt u dat ook nog iets meer toelichten?

R12: Jeetje. Nou ja, dit is, als je, als je, een, een, een plaatje van deze omgeving moet maken, dan is het toch alleen maar weilanden en boerderijen, ja.

I: Okee, dus.

R12: Ik zie geen, zelfs Leeuwarden wat zelfs toch de enige grote stad ziet, als je dat van afstand ziet dan is dat toch niet, dat stelt toch niet veel voor in omvang.

I: Daar was ik dus even naar op zoek. Ervaart u ook positieve aspecten van het platteland voor uw bedrijfsvoering?

R12: Nou, nee, eerder nadelige. Want ik zou graag meer werk uit deze omgeving willen.

I: Okee, want de aanloop dat is hier minder?

R12: Dat is bijna nihil.

I: Okee, dus dan moet u meer op zoek gaan?

R12: Nou, ik heb natuurlijk een website en ik krijg allemaal werk via de website binnen. En ik heb natuurlijk wel, ik doe het al vijftien jaar op deze manier, heb ik een vaste klantenkring opgebouwd. Dus ik ben zelfs niet meer afhankelijk van de website. Maar hier valt het niet mee om nieuwe, ik heb wel toch geprobeerd, ik heb mailings gedaan. Op allerlei manieren in Friesland, Groningen, maar het lukt niet, het lukt niet. Maar dat kan ik ook wel verklaren, want ik denk dat je hier, de mensen hier elkaar veel meer kennen, je bent hier, in de Randstad ben je veel anoniemer natuurlijk. En dan zijn mensen ook veel makkelijker geneigd om bij iemand anders te kopen die goedkoper is of iets meer te bieden heeft. En dat heb je hier niet. Ze blijven hier, dat is geen kritiek hoor, maar ze blijven hier erg trouw aan de dorpsleveranciers of regioleveranciers.

I: Zou het misschien ook zijn dat als u hier nog eens tien jaar bent dat iedereen wel zoiets heeft, daar zit Jan meester, we gaan naar Jan meester toe, want hij is hier nu ook bekend?

R12: Dat zou best kunnen, ja. Dat, dat, dat, maar dat heeft dan wel heel veel tijd nodig, want ik zit hier nu bijna vijf jaar, en het is me slechts gelukt bij de plaatselijke sportvereniging om daar de borden te mogen leveren hier, maar dat komt eigenlijk in de eerste plaats omdat ik ze ook sponsor. En dan kunnen ze ook niet om me heen. Want er is ook nog een tweede leverancier, dus. Snap je?

I: Ja, heeft u dan eigenlijk alleen contact via de email of telefoon met uw klanten. Of is dat ook face-to-face?

R12: Nee, face-to-face in het land, of in mijn bestaande klantenkring, ja.

I: Okee. Maar voor nieuwe klanten?

R12: Nou, ik ga er niet op uit, dat, dat is niet zo. Ik probeer zo veel mogelijk met mailings of mailtjes te beraden. Maar, nee, daar heb ik geen face-to-face contact mee, nee.

I: Okee. Ervaart u ook algemene positieve aspecten van het platteland? Niet zozeer voor uw bedrijf?

R12: Nou, in het algemeen is het natuurlijk hier heerlijk rustig, ja. Geen gekkenhuis, geen getoeter, geen geschreeuw, je mag hier ook rustig wat later leveren als afgesproken, er niemand die haast heeft hier. Nee dat is zo. Maar andersom, geldt het ook, je vraagt wat en ze staan ook niet direct voor de deur, je vraagt een offerte aan en daar wacht je rustig een week op.

I: Okee, het is hier allemaal wat rustiger, onthaaster?

R12: Ja.

I: En dat vindt u wel positief?

R12: Zakelijk gezien niet, maar privé vind ik het heerlijk, ja.

I: Zijn er dan ook negatieve aspecten? Ja, zakelijk gezien het rustige, maar voor de rest, voor privé?

R12: Nee hoor, je moet, nee, nee, nee, nee. Nee, dat vind ik niet. En dat is natuurlijk door de hele. Kijk privé, privé hé? Ja, je, je moet voor de specifieke dingen wat verder rijden om die te kopen of zoeken, googelen waar je die kan vinden. Maar we leven in de tijd van dit ding, mijn computer. Je bestelt het maar, en de volgende dag is het er. Ik zie, ik ervaar geen negatieve dingen daardoor. Sterker nog, ik vind het plezierig hier om in de auto te stappen en rustig dertig kilometer te rijden, en vroeger in de Randstad vond ik dertig kilometer een eind. Ja. Hier niet.

I: Maar dat is omdat u sneller dertig kilometer rijdt, of door de omgeving?

R12: Dat, nou, dat beide denk ik. Je rijdt hier sneller, maar het is gewoon leuk om te rijden hier, geen stoplichten, ja, nou ja, bij wijze van spreken. Zo is het toch? Of tenminste, ik zeg zo is het toch, maar zo ervaar ik het.

I: Dan gaan we het even over de stad hebben, als u aan de stad denkt, dan niet aan de stad Leeuwarden of de stad Den-Haag, maar de stad in het algemeen. Kunt u dan vijf woorden noemen die het eerst in u opkomen?

R12: Ja, ja, terrasjes, bioscoop, bioscoop, keuzes daaruit, ontzettende winkelpromenades, ja, jeetje vijf. Nou, dat valt nog niet eens mee.

I: Laten we het hier even bij.

R12: Veel mensen in ieder geval. Ja, dat is, dat vind ik geen begrip.

I: Jawel, dat telt ook hoor. U zegt terrasjes, keuzes, bioscoop, winkels en veel mensen. Dus het is drukker en je hebt gewoon meer keuze uit voorzieningen?

R12: Ja, dat laatste, dat is het hem. Ja.

I: Met terrasjes dan denk ik dat, dan denk ik aan gezelligheid//

R12: Ja.

I: //aan uitgaan.

R12: Juist. Altijd activiteit, altijd belevenis, altijd wat meemaken.

I: Okee. En zijn dat dan tegenstellingen van, van deze locatie?

R12: Ja.

I: Okee. En zijn de dingen die u net noemde dan ook positieve dingen of zijn die ook negatief?

R12: Ja, dat is een moeilijk geval want je ervaart het de ene keer positief en de andere keer negatief. Zeg ik het in mijn eigen woorden, ik vind het een dooie boel hierzo. Als je hier naar Leeuwarden gaat op zondagmiddag, niks aan. Ik mag gene stad noemen, maar zo is, zo is dat in meer steden hier in het noorden. Ja.

I: Noem maar gewoon voorbeelden hoor.

R12: Ja, ja. Maar, en, en als je natuurlijk in de randstad, waar je ook heen gaat, er is altijd, er is altijd wel mensen, altijd activiteit, er is altijd wat te beleven. Ja. Ik ben een keer, drie jaar geleden, voordat we gingen trouwen, gingen we samen een glaasje drinken met vrienden van ons die week daarvoor. En dan loop je, en dan gaat dat café pas om vier open, en dan sta je daar een half uur in de kou te wachten, snap je wat ik bedoel? Dat soort dingen zijn voor mij onmogelijk, en dan loop in je [vestigingslocatie] op zondagmiddag rond, nou de laatste maanden, maar de cafetaria is dicht, dat is toch van de gekken?

I: Dus er zou hier meer leven in de brouwerij mogen zijn?

R12: Ja.

I: En de hoeveelheid voorzieningen?

R12: Nou, die is evenredig aan het aantal inwoners, ik denk dat dat toch wel goed is, ja. Dat is het hem gewoon, er zijn net te weinig mensen hier.

I: Okee. Zou een stad ook voordelen met zich meebrengen als u zich daar zou vestigen als bedrijf?

R12: Ja, dat denk ik wel, want ik zou natuurlijk het liefst toch meer werk uit de regio hebben. Dus als mensen langs, ik zeg altijd maar mensen, waar mensen langskomen daar heb je werk van. En dat heb je natuurlijk in een dorp niet, hier weten ze je niet te vinden. Ze moeten het zien. En ik weet zeker dat als ik in de stad zou zitten in het centrum, dat ik naast het werk dat ik al doe, veel meer werk zou binnenhalen. Daar ben ik van overtuigd.

I: Okee. Dan zou het voornamelijk zijn, gewoon meer klanten trekken uit//

R12: Ja.

I: //een kleine omgeving//

R12: Ja.

I: //uit de regio. Zou de stad ook nadelen met zich meebrengen?

R12: Nou, dat natuurlijk wel. Juist die drukte die dan weer, de toegankelijkheid, parkeerproblemen, laten we eerlijk zijn, dat vind ik wel weer een groot nadeel.

I: Okee. Zijn er ook factoren in de stad aanwezig die u graag meer op het platteland zou willen zien? U heeft net al genoemd, nou, terrasjes, leven in de brouwerij.

R12: Nee, nee, nee, dat is het eigenlijk. Eigenlijk alles komt weer terug op er moeten meer mensen zijn, een grotere concentratie.

I: Okee. Ja, over meer leven in de brouwerij, waarom, waarom is dat dan zo belangrijk?

R12: Ja, nou, ja, dan geef je geld uit. En het gaat natuurlijk niet om mij, maar dan loopt alles weer, dan gaat het rollen, ja. Dat is toch, naar mijn idee, belangrijk.

[...]

I: We zijn ook alweer aanbeland bij de laatste vraag. Met de kennis van nu, misschien ook een beetje een gewetensvraag, maar zou u uw bedrijf weer op dezelfde plek gevestigd hebben? Als u//

R12: Ja, ik//

I: //hier niet zou wonen, uw vrouw niet zou hebben.

R12: //ik heb, ik kom uit de Randstad, en ik heb altijd gezegd, ik ga nooit weg uit de Randstad, maar omstandigheden veranderen. Als je, ik zou dus nog toen gezegd hebben dat zou ik nooit doen, hier wonen als ik hier een paar keer op visite geweest was. Nooit. Maar nu ik weet, nee hoor, vind ik het prima, zou ik het zo weer doen.

I: Ondanks dat u minder klanten heeft en er minder gezelligheid is.

R12: Ja. Want je past je daar weer op aan.

I: Want de positieve dingen uit deze omgeving die wegen op//

R12: Absoluut.

I: //tegen de positieve dingen in de stad.

R12: Ja, absoluut, ja.

I: Okee. Dus de rust waardeert u eigenlijk meer dan de gezelligheid in de stad?

R12: Ja, dat is zo, ja. In tegenstelling tot wat ik net misschien zei, maar het is wel zo. Uiteindelijk zou ik hier weer voor kiezen.

I: Okee. En dan nog even kort over het feit dat, u heeft al gezegd.

[...]

I: Ik wilde nog iets vragen, ja, u heeft gezegd dat u elke week een rondje door het land maakt, en, nee, daar heb ik eigenlijk al antwoord op.

R12: Toch wel?

I: Ja, dat het voor u niet uitmaakt waar u gevestigd bent.

R12: Nee.

I: Nee, nou okee, dan.

R12: Toch vrij simpel hé.

[...]

I: Nou, dank u wel.

[...]

R12: Ik, ik heb, volgens mij kan ik makkelijker, veel makkelijker nu concurreren, ja? Dus, want alles aan mijn ligt lager hier, hierzo. Terwijl ik het verkoop toch hoofdzakelijk in de Randstad, dus zuid, Noord-Holland, Zuid-Holland, Brabant, waar de activiteit is. Dus daar is men toch alweer wat meer aan hogere prijzen gewend, ik, ik kan daardoor makkelijk de goedkoopste blijven.

I: Ja, door de lagere prijs die u hier betaalt.

R12: Ja, ja, dat moest ik sowieso toen ik dit begon, want anders dan had ik dat niet gered. Want dan moest ik altijd al opboksen tegen de plaatselijk leveranciers, de lokale leveranciers. Maar ik moest dus kwaliteit en prijs geweldig maken om ze te krijgen. Maar dat, dat in de stad heb je niet, daar ben je anoniem, daar gaat het heel makkelijk. Wat ik al eerder zei, daar gaan ze, stappen ze makkelijker voor tien, twintig euro per bord over naar een ander. En ik ben dan spectaculair, nou spectaculair, ik ben daar behoorlijk aantrekkelijk voor hun. En dat ben ik daar natuurlijk veel meer als hier, op het platteland. Dus dat heeft als consequentie dat ik altijd naar de Randstad zal moeten rijden om het te verkopen.

I: Ja.

R12: Maar dat gaat me goed af want ik vind het, ik vind het een plezierritje elke week. Ik doe dat echt niet met tegenzin, dat is gewoon leuk. Dus dat, dat is eigenlijk nog een kleinigheid die ik toe wilde voegen.

Bijlage 6: Codeschema

Motivatie voor locatiekeuze.....	A
Woonaspect	A1
Omgeving	A11
Fysiek.....	A111
Sociaal	A112
Prijs.....	A12
Ruimer wonen.....	A13
Bereikbaarheid	A14
Institutioneel	A15
Aanwezigheid geschikt pand.....	A16
Profilering.....	A17
Facetoface.....	B
Neutraal.....	B1
Voordelen.....	B1
Vertrouwensband.....	B11
Duidelijkheid	B12
Voordelen bedrijfsvoering.....	C
Financieel	C1
Bereikbaarheid	C2
Afstanden en tijd.....	C21
Parkeerplek	C22
Overig	C23
Culturele aspect	C3
Tempo	C31
Soberheid	C32
Gunfactor	C33
Creativiteit inspiratie.....	C4
Balans	C41
Omgeving	C42
Weidsheid.....	C421
Overig	C422
Rust	C43
Soberheid	C45
Overig.....	C46

Omgevingsfactoren	C5
Concurrentiepositie.....	C6
Onderscheidend	C61
Weinig concurrentie	C62
Kostenoverweging.....	C63
Nabijheid en bereikbaarheid stad	C7
Voordelen wonen die effect hebben op bedrijfsvoering	C8
Nadelen bedrijfsvoering	D
Regionale klanten.....	D1
Doelgroep.....	D11
Herkomst klanten.....	D12
Financieel	D2
Bedrijfspannend als investering	D21
Aantrekken werknemers	D3
Bereikbaarheid	D4
Klantcontact	D41
Werknemers.....	D42
Culturele aspect	D5
Creatieve inspiratie	D6
Ontmoetingsplek.....	D61
Netwerkmogelijkheden	D7
Concurrentiepositie.....	D8
Imago.....	D9
Omgevingsfactoren	D91
Cultuur.....	D92
Er is activiteit op het platteland	D93
Communicatie	D10
Voordeel wonen.....	E
Omgevingsfactoren	E1
Recreatie	E11
Rust en ruimte.....	E12
Cultuur.....	E2
Woongenot	E3
Financieel	E4

Voorzieningenniveau.....	F1
Culturele voorzieningen	F11
Gebrek aan levendigheid.....	F2
Sociaal aspect	F12
Voordelen stad vestigingsplaats.....	G
Ontmoetingsplek.....	G1
Voorzieningen	G2
Nadelen stad vestigingsplaats.....	H
Drukke.....	H1
Verkeershinder	H11
Overlast	H12
Concurrentie	H2
Financieel	H2
Herkomst klanten.....	I
Lokaal	I1
Regionaal.....	I2
Nationaal	I3
Internationaal.....	I4
Afhankelijkheid voorzieningen	J
Niet gebonden.....	J1
Internet	J2
Kenmerken platteland.....	K
Cultuur.....	K1
Agrarische achtergrond.....	K11
Overig	K12
Fysieke omgeving	K2
Afwezigheid bebouwing	K21
Afwezigheid voorzieningen	K22
Weidsheid	K23
Agrarische omgeving.....	K24
Overig.....	K3
Vijf woorden.....	L
Overig.....	M

